

VOGELWACHT UDEN E.O.

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28, Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : Liesbeth Verkaar
Oliemolenstraat 53, Uden
Tel.: 0413-265397
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523, Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, rekeningnummer: 60.99.68.254

“HET BRUUIJSEL” - nummer 2 - 2010

- Redactieleden** : Liesbeth Verkaar, Jolanda Rutten, Jan-Willem Hermans,
John Hermans, Peter Noy en vacature.
- Typewerk + correctie:** Tineke Huijs
Plantsoen 30, Heesch
Tel.: 0412-451911
E-mail: tenphuijs@home.nl
- Tonny Vlamings
Vosseweide 8, Veghel
Tel.: 0413-365528
E-mail: tvlamings@hetnet.nl
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186, Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk + omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Samenstelling** : Graphiset B.V. te Uden.
- Verspreiding** : Lies Schoenmakers (coördinatie), Sandra van de Burgt en vele anderen.

“HET BRUUIJSEL” verschijnt 4x per jaar in een oplage van 300 exemplaren

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave.....	Redactie	02
Mededelingen Redactie	Jolanda Rutten	03
Van de Bestuurstafel.....	Liesbeth Verkaar	04
Vogelwacht Uden ‘goes Morocco’	Jan-Willem Hermans	05
In gesprek met... ‘Wim en Annie van Lanen’	Liesbeth Verkaar	14
Vogelcursus 2010 door de ogen van een cursist.	Harrie Rovers	17
Digitaal vogels waarnemen.	Jan-Willem Hermans	18
Digitaal Logboek.....	Peter van de Braak	19
Nieuwe wandelschoenen.....	Anita van den Tillaart	20
Zonder handen.....	Joop Bergsma	21
Vogel in de Maashorst... ‘de Rode Wouw’	Jan-Willem Hermans	24
Maashorstinventarisatie; voorlopige resultaten 2010.....	Arend Vermaat	25
Zaterdag 28 maart; wandeling Nuenens Broek.....	Hans van den Heuvel	28
Dia avond Oeganda op 29 april 2010.....	Jacques Raats	29
Voorjaarsexcursie Overijssel 2010, inleiding	Liesbeth Verkaar	30
Voorjaarsexcursie Overijssel 2010, donderdag 13 mei.....	De (Jonkvrouw)musjes	31
Voorjaarsexcursie Overijssel 2010, vrijdag 14 mei	Simone van de Burgt	31
Voorjaarsexcursie Overijssel 2010, zaterdag 15 mei	Tonny Vlamings-Donkers	32
Voorjaarsexcursie Overijssel 2010, zondag 16 mei	Marlies Noy	34
Vogelwaarnemingen voorjaarsexcursie Overijssel 2010	John Hermans	35
Excursie Hemelvaartsdag Overijssel 2010, algemeen	Bert van Ginkel	36
Bezoek aan Nationaal Park Lauwersmeer.....	Alexander Vesters	39
Interne(s)t	Jan-Willem Hermans	41
Vaarexcursie ‘De Wieden’, zaterdag 15 mei 2010.....	Tonny Vlamings-Donkers	42
Bijzondere Waarnemingen.....	Peter van de Braak	45
Eilat, paradijs voor trekvogels.....	John Hermans	46
Wetenswaardigheden.....	John Hermans	47
Verslag excursie cursisten Vogelwacht Uden.....	Liesbeth Verkaar	50
‘Verrassende wandeling’	Johan van Roosmalen	51
De Grauwe Klauwier, natuurambassadeur voor de Maashorst	Leo Ballering	52
Big Day 2010.....	Peter van de Braak	54
JeugdVogelwacht... ‘Eidooier’	Peter van de Braak	56
Roodkopklauwier	Leo Ballering	58
Grote Houtsnippentelling: een aanrader!	Leo Ballering	59
Vogelwacht - Winkel.....	Jacques Raats	60
Verjaardagskalender Vogelwacht Uden te koop!.....	Jacques Raats	61
Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?	Redactie	62
Advertenties.....	Redactie	63

Let op: Sluitingsdatum KOPIJ voor het volgende Bruuijsel is op 1 september 2010

Mededelingen van de Redactie

Persoonlijk blijf ik de lente toch echt het mooiste seizoen vinden. Zeker als het gaat om vogels kijken. In de lente kun je de vogels gewoon overal zien en horen. Het gaat gewoon vanzelf. Ineens hoor je de eerste Tjiftjaf weer fluiten, worden de eerste nestkastjes weer bewoond, en ga zo maar door.

Bonte Vliegenvanger (foto Marc Gottenbos)

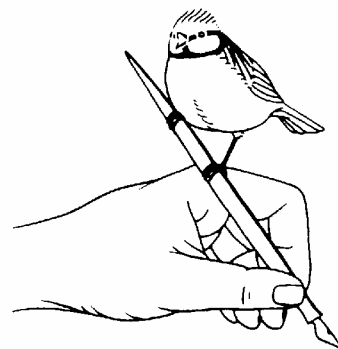
Dit jaar werden wij in onze tuin verrast door het bezoek van een Bonte Vliegenvanger. Echt super fantastisch om elke morgen wakker te worden met de zang van deze bijzondere vogel. Hij had een klein nestkastje uitgezocht. Eigenlijk is het alleen maar een wijnkistje met een gat erin. Er waren nog wel meer kasten onbewoond, maar kennelijk had deze toch zijn voorkeur. Het kastje hing dan ook wel pal boven de grote nieuwe vijver in onze tuin, dus dat zal zijn voorkeur wel bepaald hebben. Zo'n vijver is gewoon een gedekte tafel voor een vliegenvanger.

Maar helaas, na twee weken is hij toch nog vertrokken. Ik geef het slechte weer maar de schuld, het was toen drie hele dagen koud en miezerig met veel wind. Geen insect waagde het toen nog om rond te vliegen. Dus ik denk dat het naar betere oorden is gaan zoeken...

Tot zover mijn persoonlijke ervaringen van de afgelopen tijd. In dit Bruijsel zijn er nog veel meer persoonlijke ervaringen beschreven. Zo hebben we verslagen van een wandeling door de Maashorst, een dagexcursie van de Vogelwacht naar het Nuenens Broek, een vogelreis van John Hermans naar Israël, meerdaagse excursies naar Overijssel en Marokko en noem zo maar op. Ook lees je hoe enthousiast Jan-Willem Hermans geworden is over het opslaan van vogelwaarnemingen tijdens het wandelen met een PDA. Daarnaast hebben we onze vaste rubrieken en nog veel meer interessante onderwerpen. Ik hoop dat jullie, tussen het genieten van de vogels door, ook weer tijd vrij kunnen maken om dit mooie Bruijsel te lezen. Het is zeker de moeite waard.

Vakantie verhalen

De komende zomerperiode gaan er weer veel Vogelwachters op vakantie, in Nederland of wat verder weg. Graag zien wij jullie boeiende vakantiebelevissen tegemoet. Probeer, naast een korte gebiedsomschrijving, ook wat te vertellen over de gespotte vogelsoorten. Eventueel wat leuke anekdotes doen het altijd goed. Wie weet staat jouw verhaal in een van de volgende Bruijsels. Stuur ook enkele leuke foto's mee. Alvast bedankt en een fijne vakantie!

Namens de Redactie,
Jolanda Rutten

Van de Bestuurstafel...

We hebben weer een voorjaar met heel veel activiteiten achter de rug. Nu komt er een periode waarin dit wat minder is, ook de vogels hebben in de zomer een soort rustperiode. In september gaan we er weer flink tegenaan. Wat is er zoal gebeurd de afgelopen maanden?

Inventarisaties 2010

Die zitten er op, het was een hele klus om de hele Maashorst geteld te krijgen. Toch is dat een heel eind gelukt. We wensen Arend Vermaat sterkte met het verwerken van alle gegevens, want dat zijn er heel veel! Er komt een rapport waar de gegevens in verwerkt zijn. Alle inspanningen hebben een schat aan gegevens opgeleverd en waren dus zeer de moeite waard!

Clubblad

We zijn aan het onderzoeken of het de moeite waard is om ons clubblad onder te brengen bij SMIC. Dit is een Internetbedrijf die alles via Internet doet. Het IVN heeft dat al gedaan en het resultaat is erg mooi. We hebben echter heel goede prijsafspraken met Graphiset. Het bestuur wil graag meer met kleurenfoto's gaan doen, we hebben zo veel fotografen binnen de club. Standaard een middenblad met kleurenfoto's is misschien een mogelijkheid. Jullie horen hier meer over. We zijn ook aan het onderzoeken of we het Bruujsel per e-mail naar vijftien verschillende instanties kunnen mailen. Dit scheelt moeite en porto.

Dialezing

We houden een dialezing op donderdag 16 september van Ruud van Dongen over de Grauwe Klauwier. Deze soort is op de Maashorstfair 2009 gekozen tot ambassadeurssoort. Het zou mooi zijn wanneer deze vogel weer in de Maashorst ging broeden.

Werkgroepenavond

Deze was op 22 maart, maar de opkomst was bedroevend. John Opdam had een mooie presentatie gemaakt en we bezinnen ons nog op hoe we deze anders kunnen gaan gebruiken. Eventueel kan de presentatie naar de nieuwe leden gestuurd worden.

Samenwerking IVN

In de praktijk is het lastig om de agenda's van het IVN-Uden met die van Vogelwacht Uden op elkaar af te stemmen. Dit najaar gaan we met elkaar om de tafel om enkele gezamenlijke publiekswandelingen in 2011 te organiseren. We houden dus allebei onze eigen wandelingen en daarnaast zijn er enkele gezamenlijke wandelingen. Peter Noy zou hier dan reclame voor kunnen maken, dus profiteren beide verenigingen hiervan.

Rapport

We hebben erg veel leden, waaronder veel fotografen. Vogelbescherming heeft een rapport gemaakt waarin de verstoringgevoeligheid van vogels staat beschreven. Het is een interessant, maar lijvig rapport van 250 pagina's, een update literatuurstudie naar reacties van vogels op recreatie. Het bestuur is van mening dat het ieders eigen verantwoordelijkheid blijft om zonder verstoring vogels te fotograferen. De link is:

<http://www.vogelbescherming.nl/inc/upload/modules/download/verstoringgevoeligheid.pdf>.

Ledenadministratie

De volgende nieuwe leden hebben zich aangemeld: Martin van Deursen uit Uden, Wim Rijkers uit Vorstenbosch en Annie en Joop van Eggelen uit Schaijk. Als je een ander e-mail adres hebt, geef dit dan even door aan het secretariaat of aan **info@vogelwachtuden.nl**.

Fijne zomer, namens het Bestuur, Liesbeth Verkaar.

Vogelwacht Uden goes Morocco

Een reisverslag van de voorjaarsexcursie naar Marokko, waaraan de volgende 24 personen van dinsdag 6 april tot en met woensdag 14 april 2010 hebben deelgenomen:

Henk Arnoldussen, Peter van de Braak, Will van de Crommert, Koos Doorten, Mark van Els, Jose Escher, Marc Gottenbos, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Rene van Hoof, Toy Janssen, Conny Koenen, Chris van Lieshout, Theo Peters, Louis Raemaekers, Miriam Raemaekers, Isidro Rendon, Lies Schoenmakers, Jan van den Tillaart, Ria de Vent, Peter Vlamings, Tonny Vlamings Willy de Vries en Jos van der Wijst.

Alvorens we van dag tot dag een beschrijving geven, eerst iets over Marokko.

Marokko is een land in noordelijk Afrika aan de kust van de Middellandse Zee, de Straat van Gibraltar en de Atlantische oceaan, grenzend aan Algerije en de (betwiste) Westelijke Sahara. De staat Marokko is ontstaan toen het land zich onafhankelijk verklaarde van Frankrijk op 2 maart 1956. De hoofdstad van Marokko is Rabat. Andere belangrijke steden zijn Casablanca, Fez, Marrakesh, Agadir en Tanger. Marokko is een monarchie, sinds 23 juli 1999 is Mohammed VI de koning van Marokko.

Vogels van Marokko

Marokko is een bijzonder vogelrijk land in Noord Afrika door zijn grote verscheidenheid aan verschillende landschapstypen. We hebben kust, bergen en woestijn bezocht.

Door deze grote verscheidenheid zijn maar liefst 452 soorten waar te nemen, waarvan er 209 soorten broeden in Marokko. De meeste zijn te vinden ten noorden van het Atlasgebergte, vanwege het milde klimaat en de afwisseling.

In de Sahara zijn de soorten en aantallen veel kleiner. Daarnaast trekken elk jaar miljoenen vogels door Marokko naar hun noordelijke broedgebieden. Vanaf maart tot in mei zijn deze trekvogels in het voorjaar te bewonderen. In Marokko hebben we een aantal vogels gezien die we ook van Spanje kennen; Provençaalse Grasmus, Zwarte Tapuit en Blauwe Rotslijster. Maar in het Atlasgebergte zien we soorten als; Alpenkraai, Rode Rotslijster en Alpenheggemus, maar ook de Woestijnvink en de Atlasgrasmus, welke beiden in de woestijn overwinteren. Een aantal soorten zijn buiten Marokko nauwelijks of niet te zien; buiten de zeer zeldzame Heremietibis zijn dit de Grauwe Bulbul, Zwartkruintsjarga, Witbandleeuwerik, Diksnavelleeuwerik, Diadeemroodstaart, Woestijnmus, Atlasgrasmus en de Lannervalk.

De deelnemers aan de excursie naar Marokko (6 t/m 14 april 2010)

Hierbij het relaas van dag tot dag.

Dinsdag 6 april 2010

We verzamelden om twaalf uur bij de Groenhoeve om naar Weeze te gaan. Om drie uur 's middags vertrok het vliegtuig naar Marrakech, waar we om 16.35 (lokale tijd) landen. We hadden drie 9-persoonsbusjes gehuurd bij Budget Car Rentals. Ze stonden ons al op te wachten, dus we hadden hoop dat we snel in de busjes zouden zitten. Dit bleek niet het geval, de gigantisch grote borgstelling en de vele papieren die ingevuld dienden te worden, zorgden voor het nodige oponthoud. Ondertussen stond de groep in de hal te wachten, maar konden we al wel een Huisgors noteren. Na anderhalf uur konden we eindelijk de busjes in. Portofoons uitgedeeld, zodat we contact met elkaar hebben. Helaas was het al donker geworden, zodat we van het ongetwijfeld schitterende uitzicht niet konden genieten. We gingen op weg naar Oukaimeden, dit ligt zeventig kilometer te zuiden van Marrakech in het Atlasgebergte. Uiteindelijk komen we, waarschijnlijk via een omweg, bij ons onderkomen Club Alpin de Francais aan. Een soort jeugdherberg. Na het eten hebben we gauw de bedden opgezocht.

Woensdag 7 april 2010

De meeste zijn al om zes uur opgestaan om te gaan vogelen. In Marokko is het rond deze tijd om zes uur licht en om 19.00 uur donker. Oukaimeden is in de winter een skioord. We zijn richting de skiliften gelopen. Boven in de toppen van de berg ligt nog een beetje sneeuw. We zien vrij snel de Rotsmussen, met hun gele bef. In het dorp zijn Grote Lijster en de Zwarte Roodstaart te zien. Bij de eerste stoeltjeslift aangekomen zien we Alpenkraaien. Iets verderop zijn van zeer dichtbij een twintig Rode Woestijnvinken te zien. Voor velen een nieuwe soort. Ook zijn hier Atlasstrandleeuwerikken te zien die hier broeden, het is een ondersoort van de Strandleeuwerik die wij in de herfst en winter langs de kust kunnen zien. Ook zien we de Alpenkauw met zijn mooie gele snavel. In een tuin van de laatste huisjes van de bebouwing komen we een Pimpelmees tegen, ook dit is een ondersoort en wordt wel de Maghrebpimpelmees genoemd en een Afrikaanse Vink. Op een telefoonpaal is de Seeböhms Tapuit mooi te zien. De tijd gaat snel, zodat we terugmoeten voor het ontbijt. Bij een meentje zit de Grote Gele Kwikstaart. Bij het ontbijt liet Louis foto's zien van de Levallants Specht die hij in het dorp gemaakt had. Deze zeldzame soort, lijkend op een Groene Specht wilden wel meer deelnemers zien, echter tevergeefs. We zouden om 9.00 uur aanrijden, want we hadden nog een lange rit voor de boeg naar Ouarzazate. Willy was echter zijn sleutels kwijt geraakt. Afijn, na een tijd zoeken toch gevonden en konden we gaan. We reden het dorpje uit en zagen vrijwel meteen grondeekhoorns. Bij het kijken naar deze grappige beestjes zagen we ook Roodstuitzwaluwen, Rotsmussen en Arendbuizerden. Door een prachtig landschap rijdend zien we vanuit de auto een Barbarijse Valk. Deze lijkt op de Slechtvalk maar is iets kleiner en rood van kleur.

Weer een stukje verder (het schoot niet echt op) zagen we prachtige Diadeemroodstaarten (zie foto). Deze waren aan het baltsen. Er zijn door de fotograferen leuke plaatjes geschoten van deze soort. We zaten nog in de bergen en er was volop naaldhout. Hier waren dan ook volop Zwarte Mezen en Europese Kanaries te zien. Ook een Dwergarend en weer enkele Arendbuizerden konden we waarnemen. Beneden aangekomen wordt het gebied wat opener. In het landbouwgebied zien we onder andere Klapekster, Roodkopklauwier en Grauwe Gors. Bij een brugje gestopt voor de Bijeneter. We moesten van hieruit weer over een bergpas om naar Ouarzazate te gaan. Deze pas heet de Tizi-n-Tichka pas en ligt op een hoogte van 2.260 meter. Voordat we hier echter komen hadden we gelezen om te stoppen bij Toufliath.

Iets buiten het dorpje zou de Levallants Specht goed te zien moeten zijn. We hebben geluk, allen hebben nu wel deze soort gezien, tevens zat hier de Atlas Kruisbek, een ondersoort van onze Kruisbek. Bij de pas konden enkele het niet nalaten om enige souvenirs te kopen. Het uitzicht is hier geweldig. Dat vond ook een Raaf die mooi voorbij kwam zeilen. Weer naar beneden rijdend stoppen we voor een Witkruintapuit. Dit beestje liet zich geweldig fotograferen. Al kijkend ziet John opeens een honderdtal Zwarte Wouwen boven ons. Deze zijn op trek naar het Noorden. En we hebben nog meer geluk een Vale Gier, toch zeldzaam in Marokko, komt over. In het donker bereiken we Ouarzazate. Een grote stad, waarbij ook nog de navigatie was uitgevallen. Echter na veel vragen en verkeerd rijden bereiken we het hotel Amlal. Na de kamers verdeeld te hebben, kon gegeten worden. We merken wel dat we in een islamitisch land zitten, er wordt geen alcohol geschonken.

Diadeemroodstaart

Donderdag 8 april 2010

We werden al vroeg wakker geschreeuwd door het metalen geluid van de imam uit de speakers vlak bij het hotel. Enkele hebben voor het ontbijt in de stad een rondje gemaakt. De Huisgors kom je hier overal tegen. Na het ontbijt op weg naar Boumalne du Dades. Iets buiten Ouarzazate is een waterreservoir aangelegd, waar het volgens de boeken leuk vogelen is, mits er water in staat. Dit was het geval, echter de juiste weg ernaar toe vinden was niet eenvoudig. In het begin reden we een verkeerde weg in, dit was echter op vogelgebied niet verkeerd. We zijn hier al in een halfwoestijn. Open landschap met zeer stenige ondergrond. Vrijwel meteen zagen we een Woestijnvink, Woestijnleeuwerik en Woestijntapuit. John was hier al meer geweest en wist uiteindelijk ons te loodsen naar de goede afslag, zodat we bij het water aankwamen.

Ralreiger

Er zaten Futen op het water en een Ralreiger (zie foto) en Zilverreiger stonden in de rietkraag te fourageren. Na een klein eindje gewandeld te hebben zagen enkele van ons Marmereenden wegvliegen. Dit ging echter zo snel, dat we hier niet tevreden over waren. Wel hebben we allen goed de Roodkeelpieper, Rietzanger en Gele Kwikstaart kunnen zien. Bij het weggaan laat het Steenuiltje zich nog bewonderen en een grote hagedis met felrode rug. 's Middags ontbijten we altijd onderweg langs de kant. Maar om dit te kunnen moet er wel eten ingeslagen worden. De dorpjes waar we doorheen rijden, hebben geen van allen een supermarkt. Er zijn gelukkig wel genoeg smalle winkeltjes, waarbij aan de voorkant staand het spul gekocht moet worden. We beheersen niet de taal, maar met handgebaren en dergelijke lukt het ons om aan de nodige proviand te komen. Iets buiten het dorp een afgelegen weg ingeslagen en daar een

picknickplek ingericht. Het brood, een soort ronde schijven, smaakt voortreffelijk. Met sardientjes, jam en tonijn een goede maaltijd. Tijdens het eten wordt ook nog gevogeld. Hop, Zomertortel, Huisgors en Grasmus kunnen we weer bijschrijven. Aangekomen in Boumalne zijn we niet eerst naar het hotel gegaan, maar naar de steenwoestijn, genaamd Tagdilt. Hier slaan we de Dagdilt track in, een onverharde weg door dit immense gebied. Met onze busjes goed te berijden. Wat een gebied, helaas wordt het ook als vuilnisbelt gebruikt. Aan speciale vogels echter geen gebrek. Roodstuitapuiten, Kleine Kortteenleeuwerikken, de zeldzamere Diksnavelleeuwerikken en de Temmincks Strandleeuwerikken zijn hier volop te zien en door enkelen van ons gefotografeerd. Echt schuw zijn de vogels niet, zodat we haarscherpe beeldvullende plaatjes overgehouden hebben. Het is hier ook warm, zodat ook de roofvogels volop te zien zijn, echter zeer hoog. Naast Lannervalk, hebben we ook Zwarte Wouw, Slangenarend en Grauwe Kiekendief gezien. Tegen de schemering togen we naar ons hotel Auberge de Soleil blue. Een aanrader als je hier in de buurt bent. Oosters aandoende kamers, die ruim opgezet zijn. Na het kwartier maken, konden we aanschuiven aan een grote tafel en kon het eten beginnen. Hier werd wel wijn en bier uitgeserveerd, wat er bij ons goed inging. Na een uitstekend diner was er nog vertier met traditioneel tromgeroffel. Miriam en Henk zijn ware talenten. Voor onze doen gingen we laat in bed.

Vrijdag 9 april 2010

Weer vroeg op om naar Tagdilt te gaan. Nu zien we de Witbandleeuwerikken volop, een soort die we gisteren niet gezien hebben. Naast deze ook weer volop Roodstuitapuiten, Diksnavelveldleeuwerikken en Kortteenleeuwerikken. Opeens staan we voor een droge rivierbedding. De auto's laten het niet toe om hier doorheen te gaan. We moeten ook terug voor het ontbijt. Op de terugweg zien we ineens een groep Renvogels voorbij vliegen. Ook dit ging te snel, dus maar hopen dat we deze soort meer gaan zien. Het ontbijt was goed. Bij het inladen van de auto's zagen we boven ons Vorkstaartplevieren. Ook nu zouden we weer de Tagdilt ingaan, echter namen we de nieuwe Tagdilt Track. Een enigszins verharde weg die het gebied ingaat. We zagen al enkele Renvogels. Bij het verlaten van deze verharde weg en het rijden op een zandpad zagen we nog meer Renvogels, welke te fotograferen waren. Ondertussen kwam er een herder voorbij met dromedarissen in plaats van geiten. Een leuk gezicht. In de verte zagen we een ruïne, dus daar naar toe gereden. Maar liefst drie paar Woestijntapuiten broeden in de holten van de ruïne. Ook de Huisgors was hier mooi te zien, evenals een grote schorpioen. Het begon middag te worden, zodat we in Boumalne inkopen gedaan hebben voor de lunch. Iets buiten Boumalne ligt de Gorges du Dades, een nauwe bergkloof, die interessant is voor vogels. In de vallei hebben we geluncht. Ook hier kwam een verkoper zijn waar weer proberen te slijten. Ooievaars volop in dit groene kleinschalige landbouwgebied. Nadat de buik vol was, zijn we via haarspeldbochten naar boven gekropen met de auto's. Op het hoogste punt gestopt, hadden we een prachtig uitzicht over de Gorge. We konden mooi een Havikarend waarnemen, die gebruik maakt van de opstijgende lucht. Een ober sprak ons aan in het Nederlands, dit bleek een student te zijn die Nederlands studeerde in Marokko!!! De student wist wel te vertellen dat verderop de kloof nog nauwer was. Dus hier zijn we naar toe gereden. Wat een zicht. Mooi een Grote Gele Kwikstaart gezien. Van hieruit zijn we dezelfde weg weer teruggeden. Halverwege bij fraai gevormde rotsen (een soort vingers) waren Blauwe Rotslijsters mooi te zien. De fototoestellen maakten overuren. Het hotel was weer Auberge du Soleil blue. Ook nu was het eten weer voortreffelijk. Marian had echter maagproblemen. Zou dit een voorteken zijn voor meer?

Zaterdag 10 april 2010

Vandaag een lange rit op het programma. We gingen naar Merzouga gelegen aan een zandwoestijn. Onderweg zijn we enkele malen gestopt. Het landschap wordt steeds droger. Iets voorbij Boumalne zien we geweldig de trek van Gierzwaluw naar onze streek. Tussen twee bergkammen die noord-zuid gesitueerd zijn vliegen honderden Gierzwaluwen met ertussen enkele Huiszwaluwen richting noorden. De stroom blijft maar doorgaan. Hier zijn Gierzwaluwen bij die over een aantal weken bij ons rondvliegen, ongelooflijk toch. Bij wat huizen zijn we gestopt en hebben mooi de Witkruintapuit en de Palmtortel kunnen waarnemen. Bij een brug over een watertje zien we Groene Bijeneters en de Marokkaanse Kwikstaart. Deze lijkt op onze Witte Kwikstaart, maar heeft een zwarte streep door de ogen lopen. Ook zagen we hier een Vorkstaartplevier en een Kleine Plevier. In Erfoud, een drukke stad, hebben we inkopen gedaan. We hadden enorm veel bekijks en ons werd aangeraden om niet met de busjes naar de woestijn te gaan. Dat dit niet waar was stond gelukkig ook in de beschrijvingen en dus hebben we hier geen acht op geslagen. De weg die ons de woestijn inleidt was nog steeds verhard. We gaan overnachten in Hotel Cafe Yasmina. Dit hotel ligt tegen een zandduin aan. Op een gegeven moment zien we de afslag aangegeven. Hier moesten we wel van de harde weg af, de grindweg was echter goed te berijden, alhoewel door spoorvorming er ribbels gevormd waren, die rustig rijden noodzaakten. Een prachtige kale omgeving zagen we voorbij trekken. Omdat je hier ver kan kijken, zagen we ons hotel van verre liggen. Iets voor het hotel gestopt voor de Bruinnekraan die hier op de grond zaten.

Miriam was nog steeds goed ziek, zodat we eerst zorgden dat Miriam in het hotel kon blijven. Wij zelf wilden eerst naar de wadi daar in de buurt. Echter de eigenaar van het hotel, ook een vogelaar, stelde voor om een jeepsafari door de woestijn te maken. Hij zei dat we gegarandeerd de Kraagtrap te zien zouden krijgen. Hier waren we wel voor in. Om vier uur stonden vier jeeps gereed voor de safari. Met een grote snelheid reden we door de steenwoestijn. Een oneindige vlakte, zo lijkt, waar je ge makkelijk kan verdwalen. De gidsen kennen echter elk struikje en steen. Na een half uur zagen we een Kraagtrap lopend. Dit was echter nog ver weg, zodat we op een andere plek gingen kijken. Hier zat een Kraagtrap op de grond. Een perfecte camouflage, het kostte nog de nodige moeite om de soort te waarnemen. Hoe weten deze gidsen dit dier te vinden? Het antwoord hierop hebben we gezien. De beestjes worden constant in de gaten gehouden door een jongen op een rood fietsje. Deze staat in contact met de jeeps en zo weet men de juiste plaats. Nog verder gereden zagen we een Woestijngrasmus. Hier zijn mooie plaatjes van geschoten. Hierna zijn we naar een herdernederzetting gereden, waar in een boom de Woestijnmus te zien was. Het was echter al zo donker geworden, dat fotograferen moeilijk werd. In een half uur is het daar pikdonker. Dus de laatste kilometers hebben we in het donker afgelegd. Nog geluisterd naar de Moorse Nachtzwaluw, echter helaas niet gehoord. Het eten smaakte voortreffelijk. Hotel Yasmina is een prachtig hotel, midden in de woestijn met zelfs een zwembad. Henk en Will hebben het zwembad nog uitgeprobeerd. De meesten zijn echter snel naar bed gegaan. Wij moesten echter eerst nog een vleermuis verwijderen die boven het bed van Jos hing. Een geweldige dag was weer ten einde.

Zondag 11 april 2010

Om vijf uur opgestaan en om half zes vertrokken naar de wadi in de buurt van Merzouga, genaamd Dayet Srij. We zien het water liggen, maar pakken de verkeerde afslag. Uiteindelijk komen we aan bij het meer. Maar het begint te regenen in de woestijn, ook dat gebeurt. Het is echter maar een bui. We zien op het meer eindelijk goed de Marmereenden, maar ook Flamingo, Strandplevier, Casarca, Lachstern, Kokmeeuw, Meerkoet, Steltkluut en Dodaars. Op de weg terug zijn we langs het zandduin genaamd Erg Chebbi gereden. Diverse hotels en kleine nederzettingen liggen aan de voet van het duin. We stoppen bij een rij Dadelpalmen. Hier wordt zelfs een beetje landbouw bedreven. Een stroompje water wordt via irrigatiekanaaltjes naar de veldjes geleid. We zien onder andere Palmtortel (zie foto),

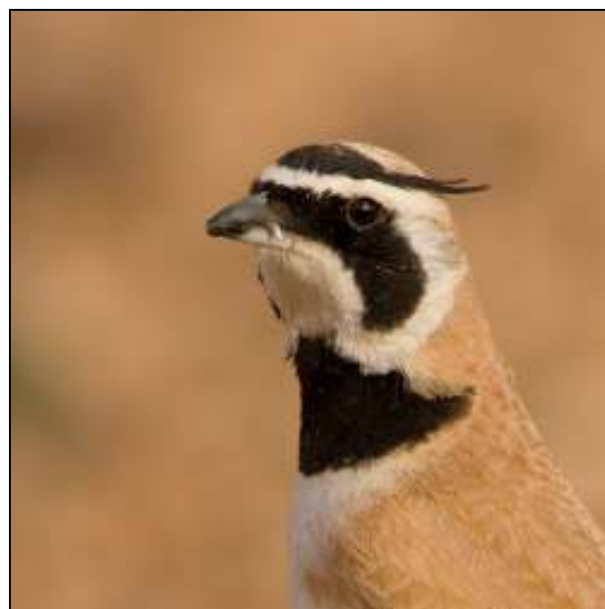
Palmtortel

Bonte Vliegenvanger, Gekraagde Roodstaart en Roodkopklauwier. Enkele kinderen boden fossielen aan als souvenir. In het hotel hebben we ontbeten. Sommigen hebben nog even gekeken naar de Spaanse ringers, die aan de voet van het hotel hun ringplaats hebben. Leuke soorten als Vale Spotvogel en Bergfluit werden gevangen, gewogen, gemeten en geringd. Iets buiten het hotel hebben we de groepsfoto gemaakt met Erg Chebbi op de achtergrond. We reden de onverharde weg af en bij het laatste bosje zijn we nog gaan kijken. We zien, denken we, een Rosse Woestijnleeuwerik, er was echter bij een enkeling een kleine twijfel. De vogel is gefotografeerd en thuis door Marc geplaatst op internet. Marc kreeg al snel te horen dat dit geen Rosse Woestijnleeuwerik was, maar de zeldzame Dunns Leeuwerik. Deze nomadisch voorkomende vogel zit normaal te zuiden van de Sahara. Ik heb bij een aantal vogelexperts die bekend zijn met de fauna van Marokko geïnformeerd en wat blijkt, dit is de eerste waarneming van deze vogel hier. Enkele Oostenrijkse vogelaars hebben deze vogel ook hier gemeld in dezelfde tijd.

We hadden nog een lange weg te gaan naar ons hotel Amlal in Ouarzazate. De picknick was zeer comfortabel onder een betonnen afdak, waar waarschijnlijk de geiten te drinken krijgen. Net voor Ouarzazate zijn we weer bij het meer wezen kijken, het was al bijna donker. We hebben niet veel gezien, wel worden de rietkragen gebruikt als slaapplek voor zwaluwen. Huis-, Boeren,- en Oeverzwaluwen waren in groten getale aanwezig. We werden weer hartelijk begroet in hotel Amlal. Het eten smaakte weer prima. De meesten zijn na het eten direct naar bed gegaan.

Maandag 12 april 2010

Ook vandaag een lange rit op het programma naar Agadir. We zijn bijtijds aangereden. Eerst moesten we een bergpas over, een prachtige omgeving. Bij Renvogels werd gestopt, in de buurt was een klein watertje, waar Kortteenleeuwerikken en Woestijnvinken aan het drinken waren. In een dorpje weer inkopen gedaan. Vlak voor Tafingoult hebben we in het arganabos geluncht. Arganabossen lijken op de kurkeikenbossen van de Extremadura in Spanje. Argana komt van het woord 'Argania Spinosa', een boom die alleen nog in het zuiden van Marokko groeit, de enige plek ter wereld waar de boom nog overleeft. Unesco heeft de gebieden rondom waar de argania groeit tot werelderfgoed uitgeroepen. Aan de argania boom groeien noten waarvan arganaolie wordt geproduceerd, dit is een zeldzame olie. De Argania Spinosa groeide al 25 miljoen jaar geleden. Elke boom kan vierhonderd jaar oud worden. Dankzij wortels die tot dertig meter diep kunnen, overleeft de boom de grote hitte van de woestijn. De Orpheusspotvogel hebben we hier goed kunnen waarnemen. Iets verderop zijn we een weg ingereden richting Tafingoult. De weg was wat minder goed, zodat we gestopt zijn en te voet de omgeving verkend hebben. Mooi stukje landschap, waar we Putter, Roodkopklauwier, Vink, Rosse Waaiersstaart, Woestijntapuit en Diadeemroodstaart tegen kwamen. Iets voorbij Oulad Berehil zou een weg naar links goed zijn voor diverse roofvogels. Dit viel tegen, buiten Torenvalk, Huisgors, Zomertortel en Zwarte Spreeuw hebben we niet veel gezien. Terugrijdend om de doorgaande weg naar Agadir op te gaan hadden we meer geluk. Een groep van zo'n veertig Ooievaars was bezig om op thermiek op de juiste hoogte te komen. We stonden dit tafereel te bekijken en plotseling zagen we een grote roofvogel. Dit bleek een Savannearend te zijn. Volgens de boeken kon je deze soort hier tegenkomen, maar was het zien niet altijd gegarandeerd. Het gebouw langs de weg herbergde ook enkele Huisgierzwaluwen. We hebben zelfs de nesten kunnen zien. En het geluk was nog niet op, een Grijs Wouw liet zich mooi bewonderen. Het beestje was zelfs aan het bidden. Iets voorbij Taroudant gaat de weg de Sousse over. Volgens de verkregen informatie zou het een interessante plek moeten zijn. Wij hebben echter niets gezien. In Agadir reden we behoorlijk fout. Een vriendelijke Marokkaan is met ons meegereden om het hotel Pergola aan te wijzen. Met een taxi, die wij uiteraard betaald hebben, is deze persoon weer teruggereden. Moe en laat zijn we aan het diner gestart en was iedereen al snel gaan slapen.

Temmincks Strandleuwerik

Dinsdag 13 april 2010

Na het ontbijt zijn we eerst naar Cap Rihr gereden. Bij de vuurtoren heb je een uitstekend overzicht over de zee. Hier worden veel zeevogels waargenomen. We zien zeer veel Jan van Genten langstrekken, maar ook de Kuhls Pijlstormvogel komt in groten getale voorbij. We zien ook nog een Kortteenleeuwerik, die toch als woestijnvogel bekend staat. De kust volgende zijn we naar Tamri gereden. Hier moeten de Heremietibissen (zie foto) zitten. Van deze vogelsoort zijn er wereldwijd maar twee levensvatbare kolonies over. Heremietibissen komen alleen nog in Marokko voor. Het aantal vogels bedraagt momenteel circa 250 vogels. Aan het begin van de monding zitten ze vaak, echter nu geen vogel te zien. We zijn Tamri doorgereden en buiten Tamri gestopt. Ook hier geen Heremietibissen. Wel zagen we mooi een Barbarijse Valk. We wilden omkeren, bij een politiepost zijn we toch een onverhard pad ingereden en hebben daar de

De zeldzame Heremietibis

auto geparkeerd. Naar beneden kijkend op de monding zagen we gelukkig eerst vijf en uiteindelijk zeven vogels zitten. Bij het voorzichtig fotograferen van deze zeldzame vogels vloog nog een Afrikaanse Raaf voorbij. We zijn dezelfde weg teruggereden naar Agadir. Hier hebben we boodschappen gedaan en zijn we doorgereden om naar Oued Massa (de monding van de rivier Massa) te gaan. Dit is een park, waar je een heel eind met de auto in kan. Op het eind hebben we de auto geparkeerd en zijn we gaan lunchen. Het duurde echter niet lang voordat we een Barbarijse Patrijs en de Zwartkruinsjagra in beeld kregen. Er zaten hier ook veel

Graszangers, die we van zeer dichtbij konden waarnemen. Tijdens het eten kwam er nog een zwerm bijen voorbij. Een jongen op een ezel waarschuwde ons om voorzichtig te zijn, dit waren agressieve bijen. Gelukkig vlogen ze snel voorbij. De overgebleven potten jam hebben we bij deze jongen achtergelaten. We zijn lopend naar het eind van de monding gegaan. Hier zagen we Casarca, Lepelaar, Diadeemroodstaart, Wielewaal en Putters. Het park uitrijdend zat een Steenuil op een stenen muurtje. Volgens de informatie waren hier ook regelmatig Grielen te zien. Toy had deze in de gaten, zodat we allen mooi de Griel konden zien. Bij het wegrijden vlogen de enige Zwartbuikzandhoenders langs die we gezien hebben. Bij een veldje zijn we gestopt om de Maghrebestert te fotograferen. Deze lijkt op onze Ekster, maar heeft een helderblauwe vlek bij het oog. We zijn teruggereden naar Agadir. In de buurt van ons onderkomen ligt hier de monding van de Sousse (Oued Sousse). Helaas wordt al het afval lijkt wel van Agadir hier geloosd. Een verschrikkelijke rioollucht komt ons tegemoet. Voor de vogels maakt het echter minder uit. Schijnbaar is er genoeg voedsel te vinden. We zien Ooievaar, Lepelaar, Lachstern, Dunbekmeeuw en zelfs een Reuzenster. De zon begon al te zakken. We waren aan de achterzijde van het paleis van de koning. Volgens de boeken loopt er een weg en kan je de auto hier parkeren. De Koninklijke wachters dachten hier anders over en sommeerden ons om te draaien. Uit het zicht van deze lieden hebben we toch de auto geparkeerd. Buiten de vele muggen zagen we hier ook zeer fraai een Steenuil en Grutto's. In het schemer hebben we ook de Moorse Nachtzwaluw nog gehoord. Het eten was weer voortreffelijk, wat smaakt dit goed na een dag in het veld te zijn. Uiteraard werden de soorten weer genoteerd en kwamen we op 163 soorten. Marc Gottenbos had dit aantal geraden. Echter zoals verteld, hebben we bij thuiskomst nog een extra soort kunnen noteren en is dus de eindstand op 164 soorten gekomen. Conny Koenen zat met 165 voorspelde soorten, hier het dichtst bij.

Woensdag 14 april 2010

Vandaag vroeg op, om naar het vliegveld van Agadir te gaan. Het inleveren van de auto's zorgde nu ook weer voor het nodige oponthoud. Toch zaten we gelukkig allen op tijd in het vliegtuig en kon de terugvlucht naar Weeze beginnen. Deze keer vlogen we terug over de Alpen, waar we konden zien dat er nog veel sneeuw lag. Om vier uur 's middags landden we op Weeze en gingen allen huiswaarts. We kunnen weer terugzien op een geslaagde reis, met bijzondere vogels. Het diaklankbeeld zal een keer binnen de club gedraaid worden, zodat ook degene die niet mee zijn gegaan kunnen genieten van de beelden. Wat zal volgend jaar brengen?

Tijdens deze dagen hebben wij 164 vogelsoorten gezien, hierbij alle namen:

Casarca, Wilde Eend, Marmereend, Witoogeend, Barbarijse Patrijs, Kwartel, Kuhls
Pijlstormvogel, Jan van Gent, Aalscholver, Marokkaanse Aalscholver, Blauwe Reiger, Kleine
Zilverreiger, Ralreiger, Koereiger, Ooievaar, Heremietibis, Lepelaar, Flamingo, Dodaars, Fuut,
Grijze Wouw, Zwarte Wouw, Slangenarend, Grauwe Kiekendief, Bruine Kiekendief, Sperwer,
Vale Gier, Arendbuizerd, Dwergarend, Savannearend, Havikarend, Torenvalk, Lannervalk,
Barbarijse Valk, Waterhoen, Meerkoet, Westelijke Kraagtrap, Scholekster, Steltkluut, Griel,
Renvogel, Vorkstaartplevier, Bontbekplevier, Kleine Plevier, Strandplevier, Wulp, Oeverloper,
Bonte Strandloper, Rosse Grutto, Kokmeeuw, Audouins Meeuw, Kleine Mantelmeeuw,
Geelpootmeeuw, Dunbekmeeuw, Lachstern, Reuzenstern, Grote Stern, Zwartbuikzandhoen,
Rotsduif, Houtduif, Zomertortel, Turkse Tortel, Palmtortel, Koekoek, Steenuil, Moorse
Nachtzwaluw, Gierzwaluw, Vale Gierzwaluw, Huisgierzwaluw, Groene Bijeneter, Bijeneter,
Hop, Grote Bonte Specht, Levallants Specht, Witbandleeuwerik, Woestijnleeuwerik, Rosse
Woestijnleeuwerik, Dunns Leeuwerik, Diksnavelleeuwerik, Kortteenleeuwerik, Kleine
Kortteenleeuwerik, Strandleeuwerik, Temmincks Strandleeuwerik, Duponts Leeuwerik,
Kuifleeuwerik, Theklaleeuwerik, Oeverzwaluw, Boerenzwaluw, Rotszwaluw, Huiszwaluw,
Roodstuitzwaluw, Roodkeelpieper, Waterpieper, Marokkaanse Kwikstaart, Iberische Kwikstaart,
Gele Kwikstaart, Grote Gele Kwikstaart, Grauwe Bulbul, Waterspreeuw, Winterkoning,
Blauwe Rotslijster, Merel, Grote Lijster, Graszanger, Cetti's Zanger, Rietzanger, Kleine
Karekiet, Westelijke Vale Spotvogel, Vuurgoudhaan, Fitis, Tjiftjaf, Westelijke Bergfluit,
Westelijke Orpheusgrasmus, Zwartkop, Grasmus, Afrikaanse Woestijngrasmus, Baardgrasmus,
Kleine Zwartkop, Bonte Vliegenvanger, Roodborst, Nachtegaal, Rosse Waaierstaart, Zwarte
Roodstaart, Gekraagde Roodstaart, Diadeemroodstaart, Paap, Roodborsttapuit, Zwarte Tapuit,
Witkruittapuit, Seebom's Tapuit, Tapuit, Roodstuittapuit, Westelijke Blonde Tapuit,
Woestijntapuit, Zwarte Mees, Koolmees, Maghrebpimpelmees, Zuidelijke Klapekster,
Roodkopklauwier, Zwartkruinsjagra, Maghrebekster, Alpenkraai, Alpenkauw, Bruinnekraai,
Afrikaanse Raaf, Zwarte Spreeuw, Huismus, Woestijnmus, Rotsmus, Afrikaanse Vink,
Atlaskruisbek, Groenling, Putter, Kneu, Europese Kanarie, Rode Woestijnvink, Woestijnvink,
Cirlgors, Huisgors, Grauwe Gors, Sint Helenafazantje, Roerdomp en Wielewaal.

Jan-Willem Hermans (tekst)
Marc Gottenbos en John Hermans (foto's)

Zwartkop

In gesprek met... 'Wim en Annie van Lanen'

Deze keer een gesprek met leden die niet zo erg op de voorgrond staan. Het is wel eens leuk om ook dat soort leden te interviewen en ze op die manier wat beter te leren kennen en er achter te komen hoe ze in onze vereniging staan.

Rode kanaries

Wim is sinds acht jaar lid van onze club en zijn vrouw Annie vijf en een half jaar. Ze wonen in de Alardstraat en aan de voorkant van het huis zou je niet zeggen dat er nog zo'n grote tuin achter zit. Wim is sinds anderhalf jaar met de 'vut' en heeft veertig jaar gewerkt als loodgieter en verwarmingsmonteur. Nu heeft hij meer tijd voor zijn kanaries. Achter in de tuin staan verschillende hokken met vogels, allemaal rood! Het zijn twee soorten; de rood vetstofkanarie en de rood agaathok. De rood agaathok is een beetje gemêleerd, de rood vetstofkanarie is egaal rood. Het is de sport om de vogels zo rood mogelijk te krijgen. Dit wordt gedaan met eivoer en krachtvoer, waar kleurstof in vermengd zit. Hier worden dan ongeveer zes wedstrijden per jaar mee gehouden, waaronder de Nederlandse kampioenschappen. Deze wedstrijden worden vooral in de winter van oktober tot januari georganiseerd. Wim heeft al verschillende prijzen in de wacht gesleept met zijn vogels. In het

voorjaar wordt er vooral gekweekt, hij heeft tweehonderd jonge vogels gekweekt dit voorjaar. Er wordt dertien dagen op de eieren gebroed en na zeventien dagen zijn de jongen vliegvlug. Na zevenentwintig dagen zijn de vogels zelfstandig. Daar doen wij mensen iets langer over! Vooral de vrouwtjes die jongen hebben, krijgen krachtvoer. Totaal heeft hij 270 vogels. Dat vraagt natuurlijk de nodige tijd; het voeren en schoonmaken van de hokken. Ziektes moeten buiten de deur gehouden worden, vorig jaar hadden verschillende vogels bloedluizen, hier gaan de vogels aan dood. Ze worden als het ware leeggezogen door de bloedluizen. Hij vindt het een mooie hobby waar hij veel mee bezig is. Maar hij heeft nog meer hobby's, zoals zijn tuin.

Tuin

Er zit een mooie grote tuin achter het huis. In de vijver kruipt een schildpad en er hangen verschillende nestkastjes. Alleen willen de broedsels dit jaar niet zo lukken. De Koolmees, de Pimpelmees en de Merel zijn begonnen met een nest maken, maar ze hebben geen van drieën doorgezet. Wel zat er een nest met hommels in de kast. Leo Ballering heeft hem wel eens gevraagd of hij nestkasten kan maken die wat groter zijn dan de gangbare vorm. Hij heeft het hout nog liggen, alleen heeft hij nooit de juiste maten van Leo doorgekregen. Hij kan bij wijze van spreke zo aan de slag. Wim heeft wel eens het nestje van een Winterkonig zien uitvliegen in zijn tuin. Dat was erg mooi om te zien, die kleine vogelballetjes. Fuchsia's kweken is ook een hobby van Wim. Er staan er veel in zijn tuin.

Op mijn vraag: "Waarom zijn jullie lid geworden bij de Vogelwacht?" zegt Wim dat hij graag wandelt en regelmatig Udense vogelaars in de Maashorst tegenkwam. Hij heeft veel belangstelling voor vogels, zowel zijn gekweekte vogels thuis als vogels in het wild. Hij houdt nu ook een lijst bij met zijn waarnemingen op Internet. Jan Verhoeven heeft hem dat uitgelegd en helpt hem af en toe. Dit jaar had hij als eerste een Tjiftjaf gehoord en wilde die op waarneming.nl zetten, maar Jan was hem net te snel af. Hij is ook met Jan naar de Zwartkopmeeuw gaan kijken in Zeeland.

Wim herkent vogels beter op zicht dan op geluid, de vogelgeluiden vindt hij maar moeilijk om te onthouden. Hoewel hij toch wel samen met Annie de Piepcursus heeft gevolgd, maar het blijft niet zo goed hangen. “Daar had ik veel eerder mee moeten beginnen”, is zijn commentaar. Wim heeft ook de vogelcursus gevolgd. Af en toe helpt hij mee bij het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden, werken in de buitenlucht doet hij graag. Ook gaat hij regelmatig alleen wandelen, één tot twee keer per week, maar ook wel samen met Annie. Zijn vrouw houdt van doorstappen, daarom vindt ze de wandelingen van de Vogelwacht minder interessant. Dan sta je veel stil natuurlijk, om vogels te bekijken. Ze krijgt snel last van haar rug als ze teveel slentert.

De afgelopen winter heeft Wim wat gesukkeld met zijn gezondheid. Hij heeft reuma en moet daar medicijnen voor slikken. Deze medicijnen maken dat zijn weerstand minder wordt. Daarom kreeg hij deze winter een longontsteking en daar is hij goed ziek van geweest en daardoor ook minder actief bij de club. Hij wil wel meer gaan doen in de club, maar dan moet hij wel gezond zijn.

Trektelpost en wintervoeding

In de herfst staat hij vaak op de trektelpost, ongeveer twee tot drie keer per week enkele uren. Het mooiste dat hij tot nog toe heeft meegemaakt is een enorme zwerm spreeuwen die langs de telpost kwam. Het moeten er tienduizenden geweest zijn, van Uden tot Oss zat het helemaal vol met spreeuwen. Ze waren alleen vrij snel weer doorgetrokken, maar wel spectaculair! Wim heeft onze keet helemaal opgeknapt, die was wel aan een opknapbeurt toe. Hij heeft de verflagen helemaal afgebrand en de keet weer opnieuw geschilderd. En nu maar hopen dat we deze herfst niet weer inbrekers krijgen die de boel vernielen. Dit is al enkele keren gebeurd. Wim heeft ook in de winter met enkele leden van de Vogelwacht de vogels in de natuur bijgevoerd. Dat was wel nodig deze winter, het was een erg strenge winter die we lang niet meegemaakt hebben. Het draaiboek komt maar af en toe te voorschijn.

Wim, actief met de wintervoeding

Klapetek

Echte voorkeur voor vogels hebben ze geen van beide. Wim vindt de Ekster en de Koolmees net zo mooi als welke zeldzame vogel dan ook. Alleen als de Klapetek gezien is, gaat Wim die opzoeken, die vindt hij wel erg bijzonder. Soms moet hij daar hele einden voor lopen. Annie is er niet zo mee bezig en kan niet zeggen welke vogel voor haar favoriet is.

Ze past eens per week een dag op haar kleinkind in Didam. Ze hebben totaal vier kleinkinderen, drie jongens en één meisje. Eind mei zijn ze veertig jaar getrouwd. Annie en Wim vroegen zich af waarom ik juist hen had uitgekozen voor het interview. “Zoveel doen we niet voor de club”, was hun commentaar. Bescheidenheid siert de mens, maar het hoeven niet altijd superactieve leden te zijn die in het Bruujssel komen. Het is ook leuk om leden die wat minder actief zijn, wat beter te leren kennen. En hopelijk is dat met dit interview gelukt.

Liesbeth Verkaar

De vogelcursus 2010 door de ogen van een cursist

De redactie stelde het op prijs, dat ik mijn ervaringen met de vogelcursus zou toevertrouwen aan de lezers van het Bruuijsel. Ik voldoe daar graag aan. Ik hoop over te kunnen brengen waarom en waardoor ik zo 'n positieve ervaring heb opgedaan met en door deze cursus.

Na een leven lang gewerkt te hebben in de geestelijke gezondheidszorg kwam ik in 2009 in de OBU (overbruggingsregeling betaalde uitkering). Ik was een echte workaholic. Bovendien was ik vele jaren voorzitter van de Ondernemingsraad van een grote organisatie. De aandacht voor de natuur schoot er vaak bij in en stond op een heel laag pitje. Toch was ik van huis uit wel vertrouwd met het vertoeven in de flora en fauna. Ik herinner me de tochten die ik als kind maakte met mijn vader, die ook een echte natuurliefhebber was. Nu ik meer vrije tijd had, kwam die belangstelling van toen toch weer bovendrijven. Daarom werd ik lid van de Vogelwacht en besloot ik aan genoemde cursus deel te gaan nemen. Ik heb daar geen moment spijt van gehad. De cursus zelf was verrassend boeiend en het gezelschap was heel leuk. Ik merkte dat ik alsmaar enthousiaster werd.

We startten met éénenveertig cursisten. Dat kun je wel een grote klas noemen. Voor mij was het eigenlijk wel lang geleden dat ik een cursus had gevolgd. Dankzij de bezielende docenten Liesbeth Verkaar, Jan van den Tillaart (met zijn spiegel tot achttien meter hoog om in nesten te kunnen kijken!) en Jan-Willem Hermans, is het een leerzame en aansprekende cursus voor mij geworden. Hun enthousiasme werkte aanstekelijk en zorgde ervoor dat mijn motivatie nog groter werd dan hij al was. Volgens mij zit de betrokkenheid bij de vogelwereld bij deze mensen in de genen, dat kan bijna niet anders. Tot op het bot gemotiveerd om hun kennis uit te dragen en om hun steentje bij te dragen aan het behoud en beheer van de vogels. Dit merkte je ook tijdens de presentatie van alle werkgroepen, waarvoor een aparte avond was georganiseerd. Heel jammer dat ik daar als enig nieuwe lid aanwezig was. Volgende keer wat beter promoten is mijn advies, want het was zeer de moeite waard. Een extraatje tijdens de cursus was het winkeltje van Jacques. Je kon allerlei goede informatie krijgen over boeken, gidsen, nestkasten en verrekijkers. Jacques nam alle tijd voor je, om je van advies te voorzien. Ook hij straalde betrokkenheid uit, een fijne man om mee te praten.

De door Liesbeth, Jan en Jan-Willem op indrukwekkende wijze overgebrachte kennis op het gebied van anatomie en gedrag van vogels, was gedetailleerd, uitgebreid en aansprekend. Een cursusboek was voor iedereen beschikbaar als naslagwerk. Hun betrokkenheid bij vogels zit, zoals eerder vermeld, volgens mij inderdaad in hun genen. Ieder woord getuigt van een aanstekelijk enthousiasme over alles wat met die mooie beestjes te maken heeft. Ik ben absoluut aangestoken door het vogelvirus, maar dan in positieve zin. Op verzoek mocht ik beschikken over het cursusmateriaal. Voor de cursus was onder andere gebruik gemaakt van het Vogelboek van Philip Burton en Peter Hayman. Dit boek was echter niet meer te koop. Ik heb van Liesbeth haar exemplaar mogen inzien. Inderdaad een schitterend boek. Ook enkele medecursisten wilden het wel hebben. Ondanks dat het niet meer te koop was, is het me toch gelukt om nog vier exemplaren op de kop te tikken. Eentje moest zelfs uit België komen. Mijn medecursisten en ik waren er erg blij mee. Nico en Fien, medecursisten, kwamen hun boek bij mij thuis ophalen. We hebben onder het genot van een kopje koffie nog even bijgepraat over de cursus. Nico adviseerde me toen, om voor een verrekijker eens een kijkje te gaan nemen bij Foto Rooijmans in Budel. Hij wist te vertellen dat Jacques daar inkopen voor zijn winkeltje deed. Ik ben er geweest en heb daar geen spijt van gehad. Uitgebreid een achttal kijkers mogen beoordelen waardoor het, met deskundig advies van de eigenaar van de winkel, mogelijk was om een goed afgewogen en onderbouwde keuze te maken.

Aangezien ik een freak ben op computergebied, vond ik het een mooie uitdaging om de cursus in een powerpoint presentatie op te nemen en aan te vullen met extra plaatjes en geluiden. Maar liefst zesendertig cursisten wilden een exemplaar op CD hebben. Als je bedenkt dat er ook een aantal echtparen onder de cursisten waren, kun je dus stellen dat vrijwel iedereen de CD wilde hebben. Ik hoop van harte dat de CD nog regelmatig als naslagwerk wordt gebruikt. Van Jan-Willem ontving ik ook nog de namen van maar liefst tachtig vogels die tijdens de op één na laatste les aan de orde waren geweest. Jan-Willem, nog bedankt hiervoor. Ik zal ze in de presentatie opnemen. Mocht het bestuur hulp nodig hebben bij een nog uit te voeren update van de cursus, dan hoor ik dat graag.

Bij onze cursus hoorden twee excursies. Daar heb ik met veel plezier aan meegedaan, hoewel de eerste excursie voor mij met maagklachten gepaard ging en ik als snel af moest haken. Bovendien werkte het weer toen niet zo mee want het regende. Toch had mijn afhaken ook een positief effect, want als je rustig stil blijft staan, komen de vogels vanzelf bij je. Ik zag onder andere de Boomkruiper, de Boomklever en een aantal staartmezen. Ondanks mijn maagklachten, was dit toch genieten. De tweede excursie was voor mij eigenlijk het tegenovergestelde van de eerste. Het mooie weer, de gelegenheid om foto's te maken en de erg prettige en deskundige begeleiding van Liesbeth, maakten dat ik -en ik neem aan ook mijn medecursisten- van een boeiende en informatieve ochtend konden genieten. We hebben heel wat vogels gespot. Het was een wandeling geweest welke ongemerkt maar liefst zeven en een halve kilometer lang was. Ik weet dat van medecursist Nico, die een GPS bij zich had.

De cursus en de excursies hebben mijn aandacht weer helemaal teruggebracht bij de natuur en vooral bij de vogels. Ik ga meer wandelen en luister dan, maak opnames, probeer vogels te determineren en kijk dan thuis in mijn vogelgids of ik het goed had. Kortom: ik ben me weer helemaal gaan verdiepen in de natuur. Die natuur met haar prachtige vogels is een constante bron van genieten, als je er maar de tijd voor neemt. Velen beseffen niet hoe mooi de natuur is, zelfs dicht bij huis. Een leuk voorval was dat ik, tijdens een 'normale' wandeling vlak bij huis, een jongen van zeventien jaar zag met een camera in aanslag. Uren later zat hij er nog. Hij fotografeerde de Grote Bonte Specht. Iets dat mij in het verleden, in mijn jachtige bestaan, waarschijnlijk ontgaan zou zijn. Ik sprak hem aan en hij vertelde enthousiast over zijn betrokkenheid bij de natuur. Hij vroeg ook of ik lid was van de Vogelwacht. Ja, zei ik, vol trots, dat ben ik!

Grote Bonte Specht (foto John Hermans)

Ik kan de cursus aan iedereen aanbevelen. Het is meer dan de moeite waard en bovendien maakt het de keuze voor één van de vele werkgroepen van de vereniging gemakkelijker. Want ook daar is aandacht aan besteed. De organisatie verdient een dik compliment voor de uitleg, begeleiding, aanpak maar vooral voor het grote enthousiasme! Ik heb me nu als doel gesteld om een album te beginnen met daarin alleen door mijzelf gemaakte vogelfoto's. Bij elke foto komt dan de naam van de vogel en de plaats waar ik hem gezien heb. Ook ga ik me op korte termijn aansluiten bij één van de werkgroepen. Zo zie je maar weer waar een cursus toe kan leiden!

Harrie Rovers

Digitaal vogels waarnemen

Peter van de Braak heeft een aantal personen enthousiast gemaakt om vogelwaarnemingen te doen via een PDA. De afkorting PDA staat voor Personal Digital Assistant en is een soort klein draagbaar computertje, waarin een GPS-functie verwerkt is. Een bekend merk is de Mio. Via waarneming.nl kan je een programma op deze PDA zetten. Als je daarna aan het lopen bent in het veld en je ziet of hoort bijvoorbeeld een Tuinfluiter zingen, dan start je het programma op. Alle gangbare vogelsoorten worden in alfabetische volgorde weergegeven.

Met een speciaal pennetje loop je door deze vogelnamen en stop je bij de Tuinfluiter. Dit tik je aan, daarnaast zet je de aantallen, geslacht en activiteit (bijvoorbeeld, zingend/baltsend) erin en je slaat de waarneming op. Het apparaat weet waar je op dat moment bent en hoe laat het is. Stel dat je de vogel ziet enkele honderden meters van je vandaan, dan is er de mogelijkheid om de plek te corrigeren via een op te roepen kaart. Hierop kan je exact aangeven waar de vogel waargenomen is. Dit doe je zo bij alle vogels die je interessant vindt.

Maar je kunt ook zelfs vlinders, planten en zoogdieren ingeven. Eenmaal thuisgekomen, sluit je de PDA aan op je computer en je uploadt zeer simpel in een paar tellen al je waarnemingen naar waarneming.nl. Een tiental minuten later zie je de waarnemingen genoteerd op waarneming.nl.

Als je bovenstaand leest kan ik me voorstellen dat het moeilijk overkomt, de praktijk is echter zeer makkelijk. Helaas is de BMP-telling van SOVON hiermee nog niet te doen. Als ik SOVON een tip mag geven, is het zaak dat dit zeer snel geregeld wordt. Met koude handen is een kaart veel moeilijker en onduidelijker in te vullen dan met zo'n PDA. Bij thuiskomst zouden de gegevens meteen overgezet kunnen worden naar een digitale kaart en kan geautomatiseerd het aangeven van broedterritoria gedaan worden. Ik heb me door Arend laten vertellen dat dit nu een arbeidintensief karwei is. De tijd die we nu hiermee bezig zijn kan beter doorgebracht worden in het veld, lijkt me.

Ook enthousiast geworden? Een PDA is tweedehands voor ongeveer € 60,- te koop. Het programma van waarneming.nl is gratis. Interesse? Neem eens contact op met Peter van de Braak, telefoon: 0413-253685.

Jan-Willem Hermans

Bontbekplevier (foto Marc Gottenbos)

Digitaal Logboek

De meeste Vogelaars gebruiken een eigen notitieboekje om alle vogelwaarnemingen op te schrijven. Zodra het boekje volgeschreven is verdwijnt dit in de kast. Om nog eens op te zoeken waar een bepaalde soort gezien is of hoeveel soorten heb ik nu in Nederland of in het buitenland gezien en waar ook al weer, is bijna onmogelijk. Gelukkig heeft de site www.waarneming.nl hier een oplossing voor. Zodra je je aangemeld hebt met een username en password kun je alle waarnemingen die je ooit gedaan hebt invoeren. Het zoeken en optellen van soorten en gebieden is hierbij mogelijk. Zelfs foto's kun je hieraan toevoegen.

Maar om nu iedere keer na een wandeling alles in te voeren blijft toch een fikse klus. Ook hier heeft de club van waarneming.nl een oplossing voor bedacht; Met behulp van een PDA (handcomputertje) of een luxe mobiele telefoon met navigatie is het mogelijk om digitaal soorten in het veld in te voeren. Zelf werk ik met een PDA waarop ik het programma WNPDA geïnstalleerd heb. Met deze PDA kun je in het veld alle natuurwaarnemingen invoeren (vogels, planten, insecten, enzovoort). De PDA onthoudt de locatie waar je staat (GPS positie) met de soorten die ingevoerd zijn. Zodra ik thuis kom na een wandeling sluit ik de PDA aan op mijn computer en alle ingevoerde soorten worden ge-upload naar waarneming.nl. Op deze manier hoef je dus nooit meer je waarnemingen over te typen; het gaat allemaal automatisch.

Zelfs in het buitenland werkt deze PDA, waarnemingen komen dan te staan op de site www.observado.org. Zoek hier maar eens op mijn naam en zie welke (bijzondere) vogel we waar in Marokko hebben gezien.

WnPda 1.50 22:48

Vaste positie: 185.900 - 464.000

aalscholver
alk
alk / zeekoet
appelvink
baardman
barnsijs spec.
beflijster
bergeend
blauwborst
blauwe kiekendief
blauwe reiger
boerenzwaluw
bokje

Aantal: 1 onbekend

Activiteit: ter plaatse

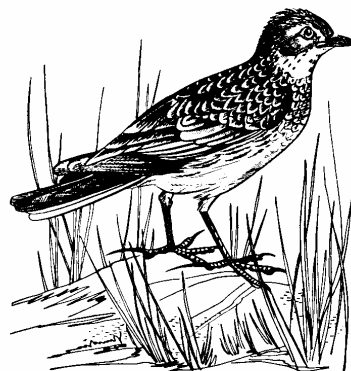
Opties Soortgroep < Opslaan >

Op dit moment heb ik al diverse vogelaars voorzien van zo'n PDA, waardoor je de waarnemingen op het internet ziet stijgen. Mocht je ook overwegen een PDA aan te willen schaffen (de prijs valt heel erg mee) of vragen hierover hebt, laat het me maar weten.

Peter van de Braak
Telefoon: 0413-253586

Nieuwe wandelschoenen

Vrijdagmiddag na Hemelvaart heb ik nieuwe wandelschoenen gekocht en die moeten uitgeprobeerd worden! Zondag 20 mei gaan Jan en ik naar de Maashorst, de Grensweg, volgens mij een van de mooiste gebiedjes daar. Het was erg rustig want rond een uur zitten de meeste mensen aan hun boterhammetje thuis. We zagen meteen al drie Buizerds. Op 'ons' bankje zit al iemand, dus het fietspad overgestoken en het veld in. We zagen Zwaluwen, Geelgors mooi in 't zonnetje, en een Roodborsttapuit. Even verderop zagen we een vlindertje op het pad, even van dichtbij bekijken en net toen we hem van heel dichtbij bekeken vloog er iets weg. "Hé, dat is volgens mij een Veldleeuwerik", zei Jan (want die heeft er verstand van). We stonden hem na te kijken en ik vroeg: "waar nestelt een Veldleeuwerik?" Volgens Jan is dat op de grond, dus wij aan het zoeken. En ja hoor, we vonden zijn nestje op de rand van het pad. Er lagen drie eitjes in, dat was nog eens een vondst! De veldleeuwerik bleef wel heel lang zitten, hij moet gedacht hebben als ik 'het' niet zie, dat ziet 'het' mij misschien ook niet. Maar dankzij het vlindertje, wat voor soort het was weten we nog niet, hebben we het nestje toch ontdekt.

We waren erg enthousiast en we zijn daarna verder gewandeld en gevogeld. Door het klaphek weer terug, het werd ondertussen weer wat drukker. We zagen mensen komen aanlopen met twee honden (Boxers) die door het poortje richting het nestje gingen. De honden mochten lekker los ronddollen. "Oh, oh", dachten wij. Ik zeg: "Daar hebben die mensen echt geen erg in, die denken dat ze goed bezig zijn om hun honden daar pas los te laten." Misschien zou het goed zijn om in broedtijd daar geen honden toe te staan maar dat zal wel moeilijk worden.

We wandelen weer richting 'ons' bankje. Zit er weer iemand op, dan pakken we dat bankje hier op de hoek maar. Komen er net een paar mensen om de hoek en wat denk je? Die gaan op het bankje zitten. Nou, dan maar even op een balk langs het fietspad. Weer zagen we de Geelgors, Grasmus, Roodborsttapuit (mannetje en vrouwtje), die zich heel plezierig voelen in de braamstruiken, die erg belangrijk voor ze zijn. En zo weer terug gewandeld naar de auto. Nog even naar de beeldentuin en theetuin waar we een lekker bakkie koffie hebben gedronken en dan weer naar huis.

Jan is dinsdag 18 mei foto's gaan maken van de eitjes, ze hebben de honden overleefd! Zaterdag 22 mei zijn we samen terug geweest en foto's gemaakt van de drie jongen. Een prachtig gezicht natuurlijk. Op 25 mei nog een keer foto's gemaakt en vrijdag 28 mei waren de vogels gevlogen. Jan heeft er 'n nestkaart van gemaakt voor het SOVON.

Oh ja, de schoenen lopen heerlijk!

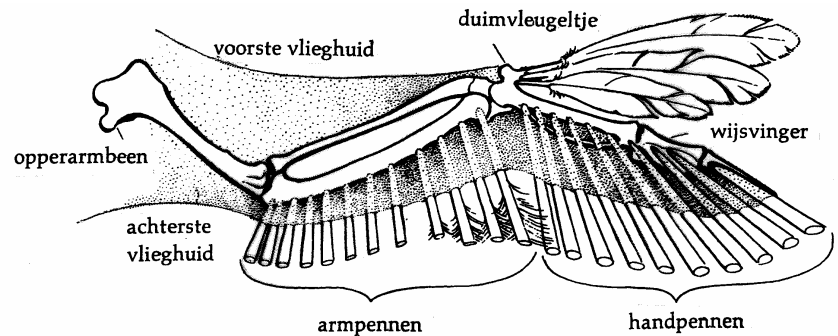
Anita van den Tillaart (Mariaheide)

Nest jonge Veldleeuwerikken

Zonder handen

Een vogelvleugel verschilt minder van een mensenarm dan dat je op het eerste gezicht zou denken. Even een lesje anatomie. Schoudergewricht en opperarmbeen, onderarm met spaakbeen en ellepijp, ze zien er ongeveer hetzelfde uit. Maar heeft een mens vijf vingers, een vogel moet met slechts drie vingers door het leven. De duim van een vogel kan, net als bij ons, vrij bewegen. Zijn wijsvinger is groot en goed ontwikkeld en heeft maar twee vingerkootjes. Zijn derde vinger is klein en heeft slechts één kootje. Het grote verschil met de functie van onze armen ontstaat doordat op de ellepijp en op de handen veren zijn ingeplant: op de armen de armpennen of kleine slagpennen en op de hand de handpennen of grote slagpennen. Alle vogels hebben tien of elf handpennen maar het aantal armpennen kan sterk verschillen. Dat hangt namelijk af van de lengte van de vleugel.

Zangvogels bijvoorbeeld hebben slechts negen, houtduiven elf en albatrossen bezitten maar liefst veertig handpennen. De voorste grote slagpen is ingeplant in het uitgeholde vingerkootje van de wijsvinger. Op de duim zijn altijd drie veren ingeplant en deze vormen met elkaar het duimvleugeltje. Denk vooral niet dat zo'n vleugel vol veren één star geheel is. Het duimvleugeltje is erg beweegbaar en vervult een belangrijke rol bij het opstijgen en het landen. Ook de handpennen kan de vogel bewegen door een ingewikkeld geheel van pezen en spiertjes langs zijn hand. En met zijn vingers kan de vogel de geringste verandering in de luchtstroom aanvoelen.

Knobbelzwaan

Vogels hebben dus veren aan hun armen en handen en daarmee kunnen ze vliegen. Dat geeft hen een enorme voorsprong op alle andere zoogdieren, want met vleugels kunnen ze zich snel verplaatsen. Maar ieder voordeel heeft zijn nadeel: je mist met zo'n paar vleugels wel het gebruik van je handen en dat is knap onhandig. Maar dat gemis wordt op allerlei manieren gecompenseerd. Want als je onthand bent, moet je met je kop wel overal goed bij kunnen. De vogelhals is daarom extra lang. Wij en alle zoogdieren hebben zeven halswervels, een duif heeft er veertien en een zwaan zelfs drieëntwintig. En daarmee kun je tenminste je nek uitsteken. Kunnen wij met moeite over onze schouder kijken, een vogel kijkt met gemak recht naar achteren. Dat moet ook wel als hij tenminste zijn staart wil poetsen. Een uil kan zijn kop zelfs 360°, dus helemaal rond draaien. De mond zal een groot deel van de functie van beide handen moeten overnemen zoals grijpen, doden, knuffelen, vechten, poetsen enzovoort. Aan een bek vol tanden heb je in dit geval niet zoveel, dan is een snavel weer veel handiger. Vogels schijnen hun handen daarom niet of nauwelijks te missen, want met zo'n snavel kun je veel doen. Je kunt er zelfs een ingewikkeld nest mee bouwen.

Je hebt snavels en snavels, in allerlei soorten en maten naar hun aard. En bij alle vogels is de snavel aangepast aan zijn leefwijze en aan het voedsel dat hij eet. Typische insecteneters zoals Goudhaantje, Tjiftjaf en Boomkruiper hebben een fijn, spits priemsnaveltje. Met zo'n 'pincetje' kun je gemakkelijk kleine prooidieren zoals luizen, spinnetjes, en larfjes uit gaten en spleten peuteren. Maar zaadetende vogels zoals mussen, gorzen, Vinken en ook onze Kanariepiet hebben

een veel krachtigere, kegelvormige snavel nodig om zaden goed te kunnen verwerken. Ze missen niet alleen hun handen maar ook hun tanden. Alle vinkachtigen hebben daarom gegroefde steunplaatjes in hun verhemelte. Met hun ruwe tongtje worden de zaden vastgezet en rondgedraaid. Met hun onder- en bovensnavel pellen ze op deze wijze heel handig de zaadjes. De zaadhuidjes of dopjes blijven achter en alleen het zaadlobje binnenin, het eigenlijke voedsel, wordt opgegeten. Bij een gekooide kanarie kun je heel mooi van dichtbij zien hoe knap en snel hij dit klusje klaart. Als je in zijn voerbakje blaast vliegen deze dopjes alle kanten op. Ook bij de voedertafel kun je van dichtbij de verschillen in tafeletiquette vaststellen: Een Groenling pakt een zonnepit, wendt en keert die in zijn snavel totdat hij goed zit, drukt dan de zaadhuid los en verorbert vervolgens de inhoud. Koolmezen en pimpelmezen doen dat anders. Ze pakken een zonnepit, vliegen er snel mee weg, zetten de pit vast onder hun pootje en hakken er op los totdat de inhoud zich bloot geeft. Onze Merel kent trouwens helemaal geen voedertafelmanieren. Ik heb hem nog nooit aan een vetbol zien hangen. Wel komt hij aanvliegen, torpedeert de bol met zijn snavel om vervolgens de ‘schade’ op de grond op te ruimen.

Appelvink

Een Appelvink is ook een zaadeter. Hij heeft een forse kop, een stierennek en een gigantische snavel. Niet echt gebouwd om zaadjes te pellen maar meer geschikt voor het grovere werk. Ondanks zijn gewicht van maar zestig gram is hij een ware krachtpatser onder de vogels. Zijn dikke nek verraad zijn sterke kaakspieren die met twee knoppen aan zijn boven- en ondersnavel zijn verbonden. Als hij zijn spieren spant kan in zijn snavel een kracht van maar liefst tachtig kilo worden uitgeoefend! Daarmee verbrijzelt hij met een forse klap kersen- en olijvenpitten. Dit knallen is goed te horen als je, net zoals ik, het geluk hebt om toevallig onder zo’n boom te staan. De wetenschappelijke naam van deze gevederde bodybuilder is niet voor niks *Coccothraustes*, dat letterlijk ‘pittenverbrijzelaar’ betekent.

Een Kruisbek bedient zich weer van een andere tactiek. Hij lijkt op het eerste gezicht een plumpe vogel met een rare, scheve bek die niet goed sluit. Hij eet de zaden die diep verborgen zitten in de kegels van sparren en dennen. En zonder handen lukt dat niet. Daarom heeft de Kruisbek een unieke aanpassing: een gekruiste snavel. De ondersnavel draait namelijk om de bovensnavel heen. Hij wringt zijn snavel tussen de gesloten schubben van de kegel, opent zijn bek en ziedaar: de schubben wijken uiteen en het zaadje ligt voor zijn kleverige tong voor het grijpen. Niemand doet hem dat na. Eén nadeel, op de grond gevallen zaden kunnen door zijn gespecialiseerde snavel niet worden opgegeten.

Zo kan het vóórkomen dat zijn jongen verhongeren terwijl er volop voedsel is. Kruisbekken zijn invasievogels. Je ziet deze fraai gekleurde vogels steeds meer in de Maashorst. Hun heldere “kiep-kiep-kiep” geluid is bij ons vooral ’s winters te horen.

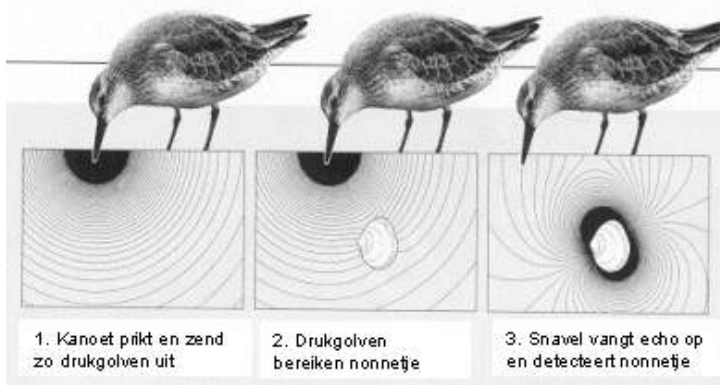
Kruisbek

Veel soorten zoals Reigers, IJsvogels, Zaagbekken, Papegaaiduikers en Aalscholvers vangen en eten vooral vis. Dat spietsen van een vis wil nog wel lukken met een dolksnavel. Maar als je zo'n glibberige vis in een bek zonder tanden moet vasthouden heb je een probleem. Daarom hebben deze vogels uitsteekseltjes aan de randen van hun snavel waarmee er zelfs voor een gladde paling geen ontkomen meer aan is. Bij een Reiger zijn deze uitsteekseltjes, zeg maar tandjes, naar achteren gericht, zodat een gladde prooi wel naar binnen, maar niet meer naar buiten kan glijden. Maar er zijn klusjes waarbij je toch echt je handen nodig hebt. Als een Buizerd een konijn heeft gevangen zal hij toch echt tot hapklare brokken verwerkt moeten worden. Roofvogels en Uilen hebben als echte vleeseters een krachtige haaksnavel waarmee ze hun prooi kapot kunnen scheuren. En als er flink aan getrokken moet worden kunnen ze hun klauwen als handen gebruiken. Papegaaien zijn volgens mij de enige vogels die echt uit het vuistje, of eigenlijk uit hun voetje kunnen eten. En zo zijn er talloze aanpassingen aan de snavel, te veel om hier op te noemen. Kluten, Wulpen, Lepelaars, eenden, ganzen en Scholeksters, allemaal verschillende snavels. Door deze grote variatie in snavels is de concurrentie tussen de soorten beperkt. Want iedere vogel eet zoals hij gebekt is.

Papegaaiduiker

Denk niet dat een snavel een hard, gevoelloos lichaamsdeel is. Zo'n snavel is ook veel beweeglijker dan je denkt. Bij veel vogelsoorten zit dit lichaamsdeel vol zenuwuiteinden, net zoals onze vingertoppen, en vol smaakzintuigjes, net zoals onze mond. Neem nu eens de snavel van een Kanoetstrandloper of kortweg Kanoet. Je vindt ze in de trektijd bij duizenden op de Wadden, samen met bontjes, Zilverplevieren, Rosse Grutto's, Wulpen en vele andere steltloperjes. De Kanoet eet voedselrijke schelpdieren, voornamelijk nonnetjes. Deze dieren komen massaal voor op het wad en ze verstoppert zich zo'n vijf cm diep onder de slikboden. En zie ze daar dan maar eens op te sporen. Maar let op, de bek van de Kanoet is een extreem gevoelig instrument, een soort biologische sonar. De punt van zijn snavel is bezet met zogenaamde Herbst-lichaampjes, net zoals onze vingertoppen, maar dan vele malen gevoeliger. De vogel kan daarmee nauwkeurig alle drukveranderingen waarnemen. Op zoek naar nonnetjes prikt de Kanoet met zijn snavel in het zand en dat geeft een bepaalde druk. Deze druk zet zich voort in de ondergrond en de echo van deze drukgolven wordt weer door zijn snavel

Kanoet

opgevangen. Als er iets onder het zand verstopt zit dan voelt de Kanoet dit aan de veranderingen van het drukveld en zijn hersentjes registreren de plaats en de omvang van het object. Dat bespaart de vogel een boel zoek en spitwerk want de volgende prik is beslist raak en wordt de non met huid en haar verslonden. En dat alles zonder handen. Ja, de natuur zit prachtig in elkaar.

Joop Bergsma

Vogel in de Maashorst ... 'de Rode Wouw'

Deze Rode Wouw (*Milvus milvus*) is als je er oog voor hebt, regelmatig te zien in de Maashorst. De vogels trekken door Nederland en broeden helaas nauwelijks in Nederland. De Rode Wouw is iets groter dan een Buizerd en heeft een lange diep gevorkte staart, die roestrood van kleur is. De opvallende witte strepen op de onderzijde van de handvleugel is een zeer goed kenmerk. Daarnaast vallen de relatief slanke vleugels en staart op. Niet te verwarren met de Zwarte Wouw, die forser is en een minder diep gevorkte staart heeft. De kop van de Rode Wouw is licht grijs en kan bij goede lichtomstandigheden sterk contrasteren met de rest van het kleed.

Rode Wouwen zijn alleen in Europa en Noord Afrika te vinden. Deze totale wereldpopulatie wordt geschat op circa 34.000 paar. In Duitsland broeden maar liefst 25.000 broedparen en is daardoor een zeer belangrijk land voor deze soort. Het is erg slecht gegaan met de Rode Wouw, zoals alle roofvogels. Nadat de jacht eind jaren zestig overal verboden werd is de populatie gegroeid. In Nederland wil het echter nog niet zo lukken. Het is een aaseter, die door het uitleggen van vergiftigd aas vaak dood wordt aangetroffen.

Rode Wouwen houden van een afwisselend, heuvelachtig landschap met beken, meren bossen en akkers. Het favoriete jachtterrein bestaat uit open cultuurland, visrijke meren en vuilnisbelten. De vogels uit Zuid-Europa zijn standvogel, dat wil zeggen dat deze niet wegtrekken. De Noord-Europese broeders trekken vanuit hun wintergebied, de landen rond de Middellandse Zee over Nederland naar het noorden. Het zijn deze vogels die we dus kunnen zien. Dit jaar zijn er waarnemingen gedaan op 18 en 27 maart, 10, 21, 23, 25 april en op 10 mei. Het wachten is op de maanden september en oktober alvorens de trek naar het zuiden weer bezig is.

Rode Wouwen broeden pas na twee tot drie jaar. Vaak wordt jaar na jaar hetzelfde nest gebruikt, maar dit is niet altijd regel. Het nest wordt op grote hoogte gebouwd (tien tot achtentwintig meter hoogte) in een eik, spar of beuk. Het nest wordt vaak voorzien van papier en plastic. Het mannetje sleept het materiaal aan, terwijl het vrouwtje bouwt. De twee tot drie eieren worden begin mei gelegd en het duurt ongeveer een maand voordat de eieren uitkomen. Na anderhalf tot twee maanden zijn de jongen pas vliegvlug. Na het uitvliegen blijven de jongen nog een maand in de buurt van de ouders.

Het is te hopen dat we deze prachtige vogel steeds vaker zullen gaan zien.

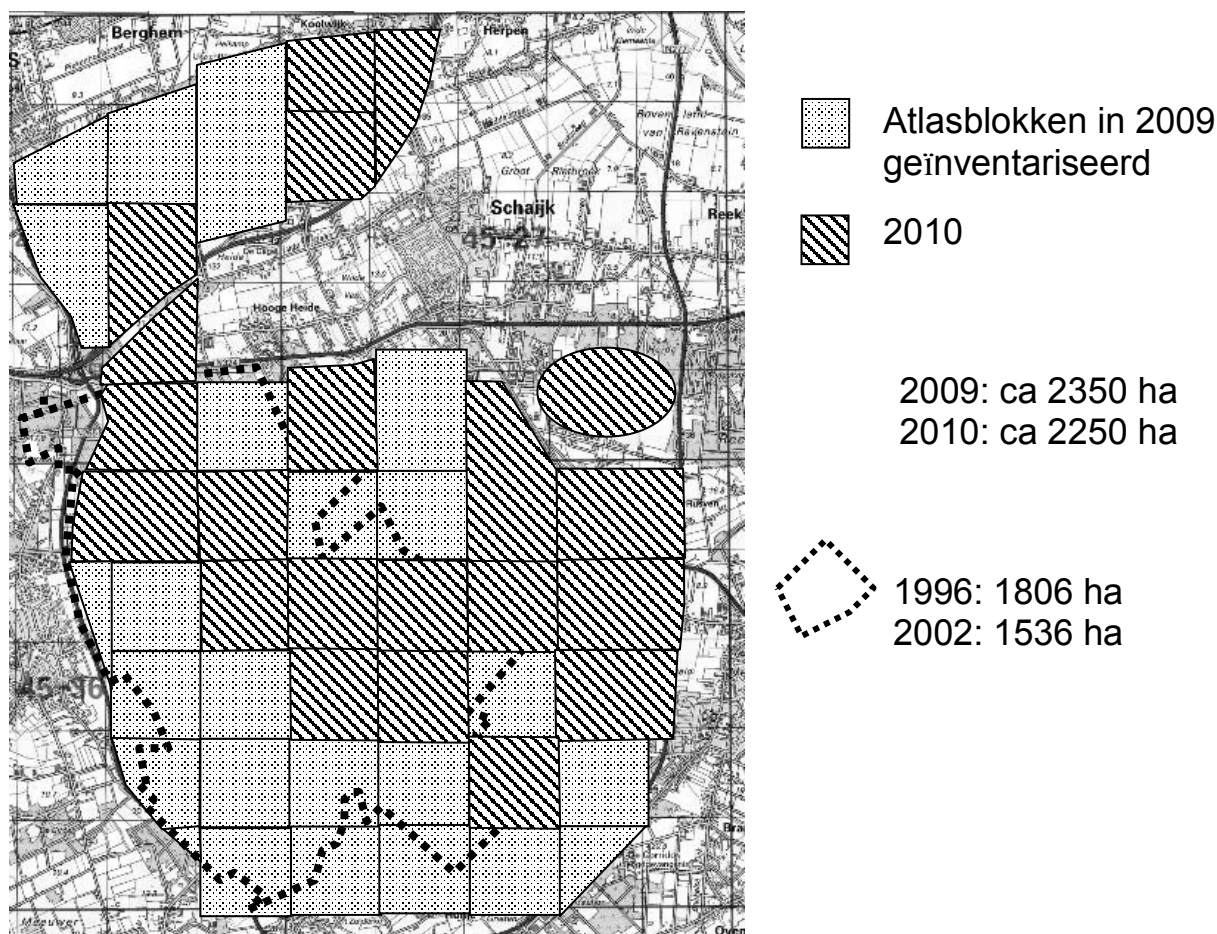
Jan-Willem Hermans

Rode Wouw

Maashorstinventarisatie; voorlopige resultaten 2010

Ook in 2010 wordt er volop op broedvogels geïnventarieerd op de Maashorst. Vorig jaar hebben we al ongeveer de helft gedaan, dit jaar is het bijna gelukt om de rest te doen. Bijna? Ja alleen één blok bleef weerstand bieden maar ook daar is een aantal keren bezoek geweest om een idee te krijgen van wat daar aan vogels zit.

In de eerste afbeelding staat de hele Maashorst, inclusief Herperduin, afgebeeld. De stippellijn geeft het deel aan waar de vorige twee inventarisaties (1996 en 2002) gedaan zijn. De gestippelde vierkanten zijn in 2009 geïnventarieerd, de gearceerde velden worden dit jaar gedaan. De gearceerde ovaal is het deel waar we maar een paar keer langs geweest zijn. In totaal zijn er dit jaar circa vijfenveertig vrijwilligers op pad die om de week vroeg op staan om ongeveer drie uur door hun blok te wandelen en alle vogels die ze horen en zien op te schrijven en op een veldkaart in te tekenen. Dat was dit jaar niet altijd even makkelijk, want het is een koud voorjaar met tot ver in mei nachtvorst. Die vrijwilligers zijn niet allemaal van Vogelwacht Uden, maar ook een aantal leden van Vogelwerkgroep Oss en van het IVN-Veghel. De meesten hebben vorig jaar ook meegedaan, maar er zijn er ook een paar die nieuw zijn. Ook lopen er 'nieuwe' vogelaars mee, dat zijn leden die nog niet zo lang vogelen, maar wel graag willen leren hoe dat inventariseren nou in zijn werk gaat. Deze nieuwelingen zijn gekoppeld aan ervaren inventariseerders, daarvan kunnen ze het meest leren. Het inventariseren wordt gedaan volgens de BMP-methode (Broedvogel Monitoring Project, red.). Dat is een standaardmethode van het SOVON, die eigenlijk overal in Nederland gebruikt wordt om gebieden op broedvogels te inventariseren. Wij hebben afgesproken dat we ons gebied tien keer bezoeken, acht keer 's morgens vroeg en twee keer 's avonds. 's Morgens beginnen we een half uur voor zonsopkomst (op 16 juni moeten we dus om negen minuten voor vijf in ons gebied staan), dan zingen de

meeste vogels al en is het ook al licht. En het is natuurlijk wel handig dat er bij een bezoek zoveel mogelijk vogels zingen en dat is 's morgens vroeg het geval. Om een aantal aparte soorten ook te kunnen tellen, zijn er twee avondbezoeken nodig. Dat is vooral voor de uilen en de Nachtzwaluw, maar andere vogels die dan zingen, worden ook gewoon opgeschreven.

En wat heeft het opgeleverd?

Omdat de meeste vogelaars hun gegevens zo snel mogelijk naar mij mailen, heb ik al een deel van de berg gegevens uitgewerkt. Dat betekent dat ik ook al een beetje weet wat er dit jaar voor leuke vogels gezien en gehoord zijn. De onderstaande gegevens zijn zeer voorlopig. Ik heb alle gegevens wel bekeken, maar niet echt de uitwerkingen aangehouden. Dit betekent bijvoorbeeld dat een soort die veel te vroeg voor zijn broedseizoen is waargenomen, wel door mij kan zijn meegeteld. In een ander geval weet ik dat het gewoon nog geen broedgeval kan zijn, zoals bijvoorbeeld een doortrekkende Tapuit. Deze waarnemingen zijn keurig opgeschreven, maar de kans dat er daadwerkelijk een Tapuit in ons telgebied tot broeden komt, is klein. Die heb ik dus nu nog niet geteld als broedvogel.

In totaal zijn er nu achtentachtig soorten als broedvogels vastgesteld (ja voorlopig, dat zal ik verder niet meer melden). Daar zullen er nog een paar bijkomen, maar niet zo heel veel, want op het moment van schrijven zijn alle vogels terug van hun overwinteringsgebied. De Nachtzwaluw komt er bijvoorbeeld nog bij, die broedt wel degelijk op de Maashorst en ook in de blokken die dit jaar gedaan worden, maar is nog niet gemeld. Van die achtentachtig broedvogelsoorten zijn de meesten ook vorig jaar gemeld, maar de Patrijs is bijvoorbeeld nieuw. Inmiddels zijn er ruim 3.900 territoria vastgesteld, de top drie: Vink (319), Koolmees (310), Merel (239). De Boomklever blijft ook een succes, er zijn er dit jaar vierentachtig en dat voor een soort die tien jaar geleden nog niet voorkwam in de Maashorst. Een succesnummer van dit jaar is de Fluiter. Landelijk duiken ze overal op en in de Maashorst dit jaar ook. Vorig jaar drie territoria, dit jaar zijn ze al in zes blokken gehoord. De nieuwe soorten van 2010 zijn Vuurgoudhaan, IJsvogel, Tafeleend, Brilduiker en Huiszwaluw. Of deze vijf ook broedvogels zijn, is maar de vraag. De Brilduiker en Tafeleend waarschijnlijk niet, die zijn alleen aan het eind van de winter gemeld en zijn ruim voor hun broedseizoen naar elders vertrokken. Van de andere drie soorten weet ik het niet, daarvoor moeten de gegevens nog verder bestudeerd worden. Overigens zijn er ook nog een aantal andere leuke soorten tijdens het inventariseren gezien, maar daarvan verwachten we helemaal niet dat ze tot broeden zullen komen. Dat zijn onder andere een Kraanvogel, een Bruine Kiekendief en de Visarend.

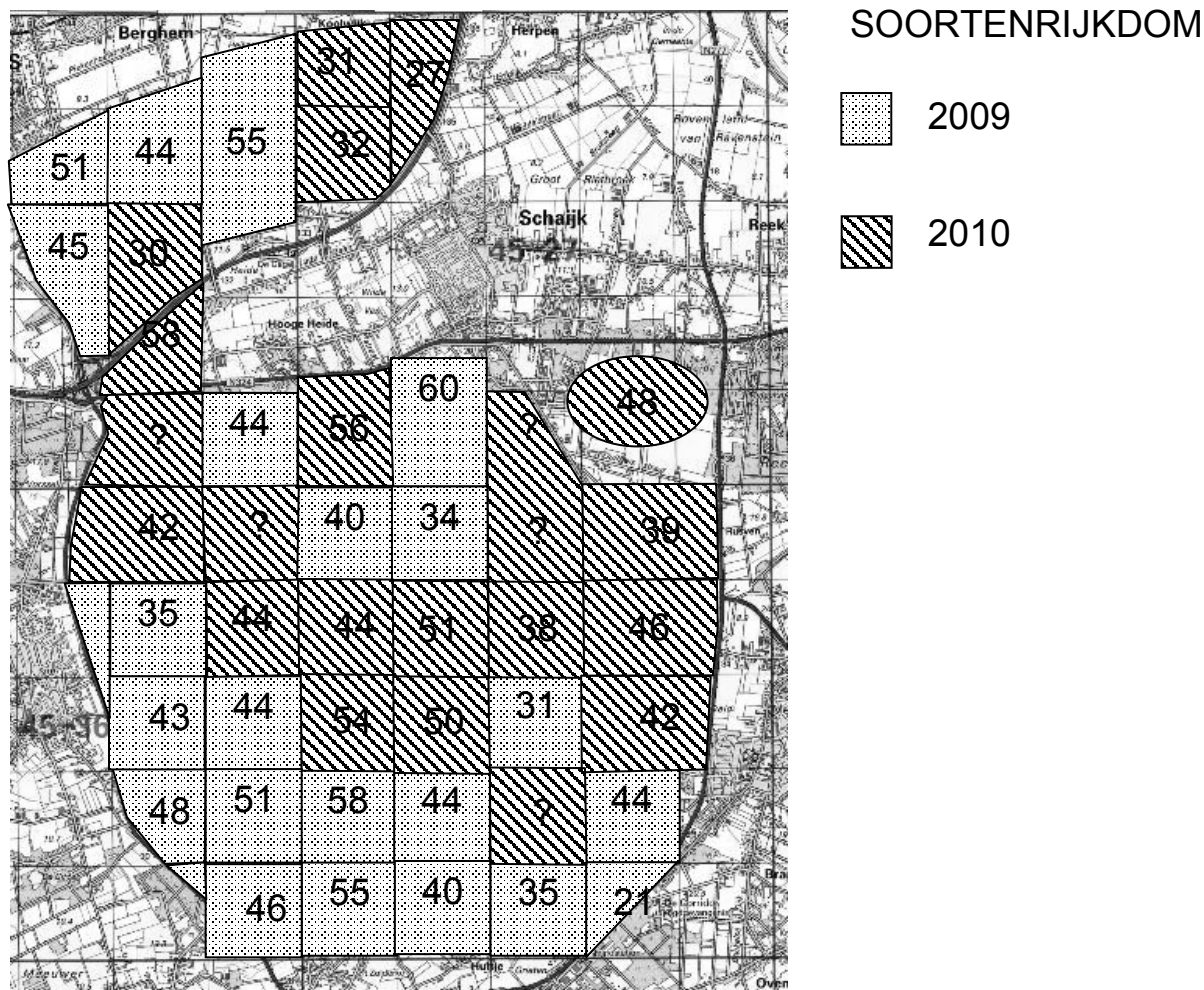
Gele Kwikstaart

Rode lijst

Net als vorig jaar zijn er ook dit jaar weer een leuk aantal soorten gevonden die op de Rode lijst staan. De teller staat nu op negentien soorten, met onder andere Gele Kwikstaart, Kerkuil en Patrijs. Dit zijn soorten die je ook in de Maashorst niet zo makkelijk tegenkomt. Andere soorten die ook op de Rode Lijst staan, kom je wel makkelijk tegen: bijvoorbeeld de Huismus bij de boerderijen of de Veldleeuwerik in het centrale open gedeelte. In het tabelletje staan ze allemaal.

Boerenzwaluw	Koekoek	Ringmus
Nachtzwaluw	Steenuil	Groene Specht
Huiszwaluw	Ransuil	Spotvogel
Kneu	Matkop	
Gele Kwikstaart	Patrijs	
Graspieper	Veldleeuwerik	
Grauwe Vliegenvanger	Zomertortel	
Kerkuil	Huisumus	

Daarnaast zijn er Rode Lijstsoorten die niet in deze tabel staan, maar wel zijn aangetroffen. Dit zijn geen broedvogels, bijvoorbeeld de Klapekster, die altijd behoorlijk lang blijft hangen op de Maashorst, maar toch een wintergast is, de Oeverloper en de Tapuit. De laatste twee zijn doortrekkers die soms een aantal dagen blijven hangen.

In de tweede afbeelding heb ik de soortenrijkdom per blok weergegeven. Voor de meeste blokken geldt dat er minstens zes telrondes verwerkt zijn, maar voor de blokken in Herperduin is dat nog niet zo. De blokken met een vraagteken zijn de blokken waar ik nog geen gegevens van heb ontvangen.

Is er iets over deze soortenrijkdom te zeggen?

Niet echt, het lijkt erop dat er rond de Hofmans plassen meer soorten voorkomen, en dat zal wel kloppen, want daar komen ook soorten zoals de Fuut voor, die je elders op de Maashorst echt niet kunt verwachten. Verder komen overal wel zo'n veertig soorten voor.

Het uitwerken

In een eerder artikel van ons in het Bruujssel is al uitgelegd hoe deze berg gegevens wordt uitgewerkt. Bovendien moet je eerst al de telgegevens binnen hebben, voordat je er echt mee aan de gang kan gaan. Daarom ga ik deze keer niet op de uitwerking in.

Tot zover de voorlopige resultaten van de Maashorstinventarisatie 2010

Arend Vermaat

Zaterdag 28 maart; wandeling Nuenens Broek

De samenkomst was bij de Groenhoeve, we waren met acht personen. We zijn via Son en Breugel naar Nuenen gereden. Daar stond onze gids ons op te wachten; Leo van den Heuvel, ook lid van de Vogelwacht. Hij loodste ons door het zeer natte gebied van 'Het Broek', wat vooral bestaat uit rabattenbos. Rabatten zijn langwerpige ophogingen, die gelegen zijn tussen greppels. De grond die uit de greppels afkomstig is wordt gebruikt om het rabat mee op te hogen. De methode wordt in de bosbouw toegepast om droge stroken te verkrijgen, waarop dan de bomen geplant worden. De greppels dienen ter ontwatering. Rabatten zijn maar enkele meters breed, maar kunnen tientallen meters lang zijn. Er liggen dan ook meestal vele greppels naast elkaar in een op rabatten aangelegd bos.

Het is niet precies bekend wanneer bosbouw op rabatten voor het eerst is toegepast, maar in 1799 werd de methode al vermeld. Bosbouw op rabatten is niet aan een bepaalde boomsoort gebonden maar is geschikt voor uiteenlopende bomen zoals naaldbomen, eikenhakhout of populieren. Rabatten worden soms als boomgaard of griend gebruikt. Rabatten werden aangelegd op zeer natte, moerasachtige bodems maar ook op wat drogere grond. Tijdens de economische crisis in de jaren dertig van de twintigste eeuw, werden wel werklozen ingezet om de rabatten aan te leggen in het kader van ontginningsprojecten. Vele productiebossen die ooit op rabatten zijn aangelegd krijgen tegenwoordig een meer natuurlijk beheer, waarbij ook de rabatten langzaam verdwijnen. Wanneer de bomen uitgegroeid zijn, zijn de rabatten eveneens overbodig geworden. Vroeger werden in deze streek veel klompen gemaakt en daar gebruikte men populierenhout voor, omdat dit hout gemakkelijk te bewerken was en licht aan de voeten. Bij dierenpark 'De Vleut' kan men zien hoe dit toen gedaan werd en zoals men weet zijn de Hollandse klompen wereldberoemd.

Op het moment dat we 'Het Broek' inliepen zagen we een paartje boomkruipers, en we hoorden veelvuldig de Groene Specht. Voor enkele van ons was het horen van de Tjiftjaf de eerste keer dit jaar. Verder in het gebied viel wel op dat er veel bomen omgewaaid waren, dit gaf een heel

Grote Gele Kwikstaart (foto John Hermans)

apart gezicht. Ook dat er veel dode bomen staan, dit geeft de spechten de mogelijkheid om flink te hakken in die bomen. Vandaar dat er ook veel spechten in dit gebied zitten namelijk vier soorten: de Zwarte Specht, de Groene Specht, Grote Bonte Specht en de Kleine Bonte Specht. Tijdens de wandeling werden diverse vogels gespot waaronder Winterkoning, Boomklever, Staartmees, Pimpelmees, Zanglijster, Zwarte Kraai, Houtduif, Holenduif, Merel, Spreeuw, Vink, Buizerd en Roodborst.

Tijdens de wandeling zagen we ook parende kikkers, er was veel kikkerdril te zien in de plassen, met wel honderden eitjes. Bij een bruggetje aangekomen zei Leo dat daar een Grote Gele Kwikstaart heeft gebroed afgelopen jaar, in de kast die daar was opgehangen. Ik ben in de sloot gelopen en zag dat er vers mos uit de kast stak, dus er was weer activiteit. We liepen verder de verharde weg op, het liep op het eind van de wandeling en Leo nodigde ons uit voor een kopje koffie bij hem thuis. Hij moest wel even bellen, maar kon op zijn mobiel het nummer van thuis niet vinden. Maar met hulp van Thijs was het toch gelukt. Bij Leo aangekomen stond de koffie als klaar met een Bastogne koek en paaseieren.

Na een half uur zijn we weer richting Uden gereden, ik ben thuis afgezet, want we kwamen toch door Boekel. Aan het begin van de wandeling heeft Liesbeth mij gevraagd iets te schrijven over de wandeling. Ik zei dat ik alleen maar kon tekenen, maar daar nam ze geen genoegen mee. Het is aan jullie om te beoordelen of ik wel of niet kan schrijven. Ik ben nog maar een jaar lid en vind het erg leuk bij de Vogelwacht. Er wordt veel georganiseerd voor de leden en de niet-leden. Er valt veel te leren voor iedereen, voor groot en klein en voor jong en oud. Ik hoop dat ik nog lang van deze club kan genieten.

Groeten,
Hans van den Heuvel (Boekel)

Dia avond Oeganda op 29 april 2010

Het was een warme avond waarop ongeveer tweeëntwintig mensen zich verzamelden in de Groenhoeve om de vogelvakantie van Toy Janssen en Willie de Vries mee te beleven. Ze hadden zich beperkt tot 750 dia's (!). In deze serie werden we meegenomen door Oeganda en kregen we behalve vogels ook zoogdieren, vlinders en landschappen te zien. De vogels bestonden uit vele soorten ijsvogels, stootvogels, neushoornvogels, reigers, bijeneters, kolibries enzovoort. Het was een zeer mooie serie met een goed verhaal. De toeschouwers hebben zich dan ook geen moment verveeld.

Neushoornvogel

Het was rond elf uur toen de mensen de Groenhoeve verlieten, met in hun hoofd plannen om al dat moois ook eens met eigen ogen te gaan aanschouwen. Natuurlijk is het veel goedkoper om Toy en Willie de reis te laten maken, de plaatjes te laten schieten en zich rot te laten sjouwen, om vervolgens hun belevenissen in de Groenhoeve te gaan aanschouwen. Maar het zelf beleven is natuurlijk veel mooier. Eigenlijk is het ongelofelijk dat er zoveel soorten vogels zijn en dat die zich ook nog zo goed laten fotograferen. Verder is het prachtig dat leden van onze vereniging deze foto's ook aan hun medeleden willen laten zien. Volgens mij zijn er nog veel meer leden in onze club die dit soort mooie en leerzame series zouden kunnen maken. Laat eens van je horen, we zijn geen fotoclub, maar het vergroot wel de verwondering en bewondering over de vele soorten en kleuren vogels die onze wereld nog heeft.

Jacques Raats

Hemelvaartexcursie naar Overijssel (13 t/m 16 mei 2010)

Inleiding (door Liesbeth Verkaar)

Het was weer geweldig, de Hemelvaartexcursie! De Wieden en de Weerribben stonden op het programma. Deze keer wel erg luxe; allemaal tweepersoonskamers in prachtige bungalows op een mooi park. Eten deden we gezamenlijk in het restaurant van het park. Vierenveertig vogelwachters bij elkaar, het leek wel een kippenhok! Maar zeer de moeite waard!

Bedenkingen

Aanvankelijk had ik zo mijn bedenkingen; met vierenveertig vogelaars op excursie, dat leek me toch wel erg veel. Dan kan je toch niet meer fatsoenlijk vogelen? Maar onze grote organisator Peter Noy had alles van te voren al uitgedacht. Hij vroeg John Hermans en mij al enkele dagen van te voren of wij een groep onder onze hoede wilden nemen. Heel slim, vond ik achteraf. Het was de ideale oplossing. Peter nam zelf ook een groep, dus hadden we drie groepen van ongeveer

vijftien man. Dat is nogal eens te behappen. John en ik werden uitvoerig ingelicht over de te rijden routes en de vogelhutten, met uitgebreide informatie op papier (we zijn niet anders gewend!). Het kon dus bijna niet meer mis gaan. Er was veel variatie, een dag vogelkijkhutten bezoeken, een dag fietsen, een dag op de boot en de laatste dag kon je kiezen wat je nog wilde doen. En aan de reacties te horen, heeft iedereen het heel goed naar zijn zin gehad. Daarbij zagen we ook nog heel veel en heel mooie vogels, wat wil je nog meer! Wij kozen de zondag voor een wandeling die Lambert en Hermien Verkuijlen vorig jaar hadden gemaakt; en die was werkelijk schitterend! Heel veel bloemen, vlinders en libellen. Eenmaal weer thuis vroegen verschillende mensen hoe het was geweest en of we het niet koud hadden gehad. Eén ding is zeker, het was niet warm, maar het was droog en tegen kou kun je jezelf kleden. Ook al heb je handschoenen aan en een das om de nek, de natuur is er niet minder mooi om. Een prachtig gebied met heel veel water, veel bloemen en vogels. Dat is bij ons op de droge zandgronden een vreemd begrip. En juist omdat het zoveel anders is als bij ons, is het extra aantrekkelijk.

Wie gingen er mee?

Jan van Bergen, Tiny en Riet van Boekel, Vera Brounts, Simone van de Burgt, Lambert Cox, Coby Dijkgraaf, Martien van Dooren, Gerrit van Eenbergen, Dieny Fleuren, Bert van Ginkel, John Hermans, Petra Hermens, Lenie van Heusden, Sjoukje van den Heuvel, Henri en Maria van den Heuvel, Peter en Tineke Huijs, Toon Kanters, Antoinette Klören, Conny Koenen, Els van der Leest, Els en Frans Loeffen, Lia Mickers, Peter en Sjan Noy, Marlies Noy, Noud en Ria van de Rakt, Lies Schoenmakers, Ton Smits, Theo Veldpaus, Ramon en Liesbeth Verkaar, Lambert en Hermien Verkuijlen, Theo en Dorien Versteegden, Annie Vervest, Alexander Vesters, Peter en Tonny Vlamings.

Vier prachtige dagen waar Peter Noy weer heel veel werk aan heeft gehad. Maar als de mensen het naar de zin hebben, is zijn doel bereikt. Daar doet hij het voor!

Bedankt!

Donderdag 13 mei 2010 (door Lia Mickers en Annie Vervest)

‘Er was eens...’

Lang geleden meldden zich twee jonkvrouwen aan voor een veldtocht naar een waterrijk land. Ridder Noy had, zoals gewoonlijk, de totale verantwoording voor deze enerverende expeditie naar de Wieden en de Weerribben. Op 13 mei worden de jonkvrouwen in koetsen opgehaald door edele lakeien. Om acht uur vertrekken twaalf koetsen met in totaal vierenveertig ridders en jonkvrouwen vanuit de thuisbasis naar de Kop van Overijssel, alwaar zij allen rond kwart voor tien aanwezig zijn. Eenieder is rijkelijk bedeed met perkamentrollen, voorzien van de nodige informatie. De ontgrendelmechanieken van de poorten van de kastelen worden uitgereikt en Ridder Peter en Jonkvrouw Sjan delen de eerste levensbehoeften uit voor de inwendige en uitwendige mens. Nadat we de kastelen bestormd en bezet hebben verzamelen we allen op het ‘Binnenhof’ voor drank en spijs. De ridders en jonkvrouwen zijn ongeduldig en vallen deze dag direct een aantal uitkijktorens aan: De Rottige Meente, De Auken en alle interessante plekken daartussen. Vele gevleugelde slachtoffers, de meesten verscholen tussen het riet, maar ook die van adel met een blauwe borst, vallen door de kijkers en telescopen, onder luid geroep van de aanvallers. Ook de bruine dieven worden gekiekt. Er wordt flink gescoord. Rond half zeven zijn alle troepen weer op het Binnenhof. Daar is de proviand en het nodige vuurwater en komen alle sterke verhalen los. Tot in de late uurtjes wordt er gepraat, gelachen en gefeest, waarna iedereen in zijn of haar boudoir te ruste gaat voor de volgende dagtocht: een expeditie op ‘ijzeren paarden’.

Uitdelen van proviand

De volgende edele mensen zouden wij extra willen ridderen:

- * Ridder Peter en Jonkvrouw Sjan, voor de geweldige organisatie van deze expeditie;
- * De koetsiers, voor het veilige vervoer naar, tijdens en van de Weerribben;
- * Ridder John, voor zijn hoffelijkheid en geduldig leren tijdens de ‘aanvallen’;
- * Alle ridders, die voor ons het zware geschut torsen, zodat wij allen het doelwit beter kunnen observeren;
- * Ridder Frans en Ridder Henri met zijn Jonkvrouw Maria: voor het Canasta-steekspel;
- * Alle aanwezige ridders en jonkvrouwen, voor het slagen en het plezier van deze tocht.

Deze ‘slag’ om de Wieden en de Weerribben hebben wij allen gewonnen.

De (Jonkvrouw)musjes

Vrijdag 14 mei 2010 (door Simone van de Burgt)

‘Big-five van Peter’

Na een nacht van redelijke stilte, ergens wordt er nog wel geprobeerd een boom om te zagen, gaan we gezamenlijk aan het ontbijt op ‘de zolder’ van het restaurant. De eigenaresse verbaast

zich over de goede eetlust van de vogelaars en er wordt dan ook flink op en neer gelopen, om alles aan te vullen. Tussendoor wordt snel de boterham voor de lunch klaar gemaakt en dan de briefing van Peter. Daarna vlug naar buiten, waar de vogels al lang fluiten. De fietsen zijn inmiddels gearriveerd en iedereen trekt er op uit om met zijn groep op pad te gaan. De eerste dag zijn er al veel vogels gespot, dus is het de vraag, zullen we vandaag nog iets nieuws zien. Nou dat zit wel goed. Alexander Vesters, maar vooral Peter hebben we een paar keer helemaal uit hun dak zien gaan. Net op weg ziet Alexander een Purperreiger opvliegen, dus dat was de eerste noodstop. Coby weet nu meteen hoe een vogelaar fietst: flink doortrappen, keihard op de rem en kijken door de kijker, weer honderd meter en vervolgens weer keihard op de rem. En dat terwijl er een fietstocht van achtendertig km gepland is. We zijn dan ook zo'n drie uur onderweg en hebben er pas veertien kilometer opzitten. Ondertussen genieten Antoinette, Coby en ik, naast alle vogels, ook van de schitterende bloemenpracht (doen anderen ook hoor). Het fluitekruid, het grootbloemig muur, de zuring, het prachtig gele koolzaad en heel veel meer, staat werkelijk te pronken langs de wegkant. Op een gegeven ogenblik staat Peter bijna te stuiteren van enthousiasme. Eén van de 'big-five vogels' hebben ze heel duidelijk in het vizier. De Sprinkhaanzanger (zie foto). Een vogeltje dat ook Alexander wel vaker gehoord had, maar nog niet eerder zo mooi en van dichtbij gezien. Hij kwam steeds weer terug om zijn riedeltje ten gehore te brengen en je zag heel duidelijk zijn keeltje trillen en dat kon hij heel lang volhouden. Geweldig mooi. Toch maar weer eens op de fiets gestapt en verder. Langs een dijkje zou een Noordse Kwik moeten zitten. Kijkers er weer op gericht en maar turen, hele discussie, heeft die Gele Kwik nou wel, of niet een zwart kopje? Op een gegeven ogenblik meent Peter er echt een te zien en in zijn enthousiasme rolt hij bijna met camera, kijker en al van de dijk af, het prikkeldraad in! Einde middag, richting huis, moesten we met een handpontje naar de overkant. Maar de pont was stuk. Dus was het even wachten, totdat de monteur hem gemaakt had. Riet dook daarom maar even in het riet! Jammer voor Peter hebben we de Roerdomp niet gehoord, wel hebben we de Blauwborst weer gehoord en gezien. Het was weer echt een hele dag genieten van de vogels en de natuur. Toen ik 's avonds mijn bed in dook, zat er zelfs nog een spanrupsje op mijn dekbed.

Sprinkhaanzanger

Zaterdag 15 mei 2010 (door Tonny Vlamings-Donkers)

‘Vaarexcursie De Wieden en bezoek vogelobservatiepunten’

Rond negen uur vertrekken we met twaalf auto's naar Sint-Jansklooster. Richting fluisterboten krijgen wij in onze auto een herhaling van de vogelsoorten, die we daags te voren gezien hebben: “Kijk daar zat de Braamsluiper en de Gekraagde Roodstaart, mooi joh. Daar, de Groenling en de Boerenzwaluwen. Daar in de rietkraag, de Purperreiger, oh hij vliegt op. Mooi man die Rietzanger en de Sprinkhaanzanger. Wat heeft die een lange adem, zo'n klein beestje en dan zo'n aanhouder.” We naderen Blokzijl, een oud havenstadje met heel idyllische straatjes. Snelheidsbeperkende maatregelen zijn hier niet nodig. Wij rijden over de dijken en bewonderen het veenlandschap met weiden en akkers. Hier en daar zie je wat boompertjes rondom een huis om het te beschermen tegen de weersomstandigheden, die hier zo nu en dan heftig kunnen zijn.

De percelen zijn begrensd door smalle slootjes, geen draden waar vogels op kunnen landen, alleen langs de weg is een afrasteringdraad. Wij rijden door ‘Moespot’ en naderen Sint-Jansklooster. Wij zien mooie boerderijen met fruitbomen, knoestige appelbomen vol in bloesem. Een foto waard: een knoestige oude appelboom met daaronder een grazend schaap met een lekker dikke wollen vacht. In Beulaker parkeren wij de auto en lopen naar Bezoekerscentrum ‘De Wieden’. Om klokslag tien uur vertrekken we vanaf het

Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten met twee fluisterboten (Aalscholver en Zwarte Stern) voor een twee uur durende vaartocht door De Wieden. Liesbeth, een gids van Natuurmonumenten geeft ons deze ochtend tekst en uitleg over het ontstaan van het gebied en het beheer, het bescpieden van vogels laat zij aan de deskundigen in de boot over. Viscieffjes, Tafeleend, Zwarte Sterns, Aalscholvers,

Koekoek, Kleine Karekiet, Bosrietzanger, Rietzanger en Bruine Kiekendief in zijn blauwe fase worden waargenomen, waardoor hij door enkele leden aangezien wordt voor een Blauwe Kiekendief. De gevarieerde boottocht leidt ons door sloten, kreekjes, trekpaten, langs rietkragen, moerasbos, hooilandjes en trilveentjes en via open water weer terug naar het beginpunt. Na afloop van deze excursie gaan de meesten picknicken en maken een wandeling over een vlonderpad tussen de rietkragen. Vanaf een verhoging hebben we schitterend uitzicht op de kolonie Zwarte Sterns die hier ieder jaar broedt, maar ook eenden en visdieffjes maken gebruik van deze kant en klare vlotjes. De visdieffjes zijn een voorbode van de Zwarte Sterns. Dan worden er door Natuurmonumenten zo’n vijftig tot zestig vlotjes neergelegd. Langs het vlonderpad ligt een veenmuseum. Zeer interessant om te lezen hoe het veen gewonnen werd en daardoor de Weerribben en de Wieden zijn ontstaan. Langs het wandelpad staan verschillende borden met gedichten die op de omgeving en de natuur betrekking hebben. Hieronder een van die gedichten, die ik overgenomen heb:

*“Soms moet je stilstaan,
Om verder te gaan dan het pad en de haast je voeren
Verder te zien dan een oogopslag naar de wereld
aan je voeten.”*

*“Soms moet je stilstaan
Bij het gewone
Om het bijzondere
Te begroeten.”*

Op het klinkerpad in het tuintje naast het museum van Natuurmonumenten observeren wij de Grote lijster, mooie grote druppels op zijn borst en de Grauwe Vliegenvanger. Om twee uur vertrekken wij richting de Kadoelen, om op het hier gelegen vogeleiland de zeldzame Zeearend en Grote Karekieten te bewonderen. Sommigen hebben het geluk, anderen waren te ongeduldig en vonden dat zij de Zeearend wel op internet konden zien. Op de terugweg rijden we nog langs de vogelkijkhut bij Wanneperveen, ten zuiden van Giethoorn. Op deze hoge toren die bereikt wordt door een wandelpad door weilanden, zien wij Canadese Ganzen met vijf jonge kuikens en na veel turen een Fuut met jongen op haar rug, een moederlijk tafereeltje. De Purperreiger komt voorbij vliegen en de Rietzanger fluit aanhoudend in een struikje beneden ons. Een Ooievaar zit op haar nest en op het laatste moment wordt er nog een Kolgans ontdekt, een aanvulling op de al vele scores. Wij rijden via Giethoorn naar huis met toch een beetje een gevoel van oho die Zeearend had ik toch ook nog wel willen zien, maar gelukkig hebben de meesten een voldaan gevoel over deze interessante dag. Om half zeven kunnen we aanschuiven in Restaurant ’t Binnenhof van Villapark De Weerribben voor een lekkere warme maaltijd.

Zondag 16 mei 2010 (door Marlies Noy)

‘Vierde en laatste dag van de excursie naar Wieden de Weerribben’

De laatste dag was helaas alweer aangebroken. In een mum van tijd hadden Theo, Dorien, Lies, Peter en ik ons aangekleed, gewassen en alle spullen ingepakt. Dorien veegde nog even onze luxe ‘hut’. Surprise, surprise: Het zonnetje scheen zowaar! Onze laatste dag zou zonnig gaan verlopen. Het werd bijna zestien graden. Tijdens het ontbijt vertelde Peter de indeling van de dag. We konden kiezen uit een fietstocht, een uitgebreide wandeling of een boottocht door de Weerribben. Ik had samen met zeventien anderen voor dit laatste gekozen. Het leek me mooi om nog eens rustig en luierend dit unieke natuurgebied te ervaren. We verdeelden ons over drie fluisterboten, nadat we het mopperend met de eigenaar over de prijs eens waren geworden. Ik deelde de boot met Dorien, Theo, Tiny, Riet en Vera. Zonder discussie wierp Tiny zich op als de kapitein en zat vervolgens achter het roer. Om het gewicht te verdelen en geen scheefstand te krijgen, verdeelden we ons netjes over de aanwezige bankjes. Opnieuw voeren we door de schitterende vaartjes van het Weerribben gebied. Helaas maakten we geen enkele snelheid. Zouden we dan samen toch te zwaar zijn? Was de accu wel vol? Het schoot niet op en de andere twee bootjes waren al in geen enkele velden of wegen te bekennen. Tiny wist al snel raad: De motor kon wel eens onder de rotzooi zitten. Hij bleek gelijk te hebben en na een grondige schoonmaakbeurt schoten we ineens vooruit. Helaas diende er zich een nieuw probleem aan: De boot helde gevaarlijk naar links door. We wilden niet in het ruime sop belanden maar wat was nu toch de oorzaak? Nadat zelfs Dorien werd beticht van een eventuele kilo overgewicht en zij verschrikt heen en weer schoof over het houten bankje, ontdekten we de oorzaak: In een kist aan boord lag een zware accu scheef. Deze werd naar het midden verschoven en we konden weer doorvaren! “Zie je wel dat het niet aan mij ligt”, zei Dorien verontwaardigd! Kilometers voeren we tussen de moerassige gronden en zagen vele rietbundels waar ze hier al die mooie rieten daken van maken. Natuurlijk maakten we ook een picknickstop en dronken en aten wat.

We leenden het ‘gouden’ zitmatje van Sjoukje om op de grond te zitten. Een eendenfamilie met dertien kuikentjes at gretig van het brood dat ik in het water gooide.

Wat een geluk: bij familie van Theo en Dorien werden we onthaald op koffie en koeken. Deze mensen bezaten een prachtig vakantiehuis in een plaats die veel overeenkomsten met Giethoorn vertoonde: Veel water, bruggetjes en huizen met rieten daken... Na een half uurtje gezeten te hebben besloten we weer terug te keren. Theo nam het roer over en om ongeveer twee uur waren we weer terug bij het restaurant. De boottocht had aan al mijn verwachtingen voldaan. Ik schrijf nu niets op over al de vogels die we

Moeder eend met haar kroost

onderweg hoorden en zagen want dat hebben de voorgaande schrijvers al volop gedaan! In het park aangekomen zorgden we dat alle huisjes weer schoon en leeg werden opgeleverd en we gingen met zijn allen nog naar het terras om een laatste bak koffie te pakken en nog wat na te kletsen over ieders belevingen van deze laatste prachtige dag. Langzamerhand vertrok iedereen en Peter rekende als laatste nog af met de vriendelijke eigenaresse van het Villapark. Ik had nog nooit zo een chique excursieverblijf meegemaakt als in dit park. Veel te snel waren deze vier dagen weer omgegaan en ik keek terug op een paar gezellige vogeldagen met het zien van veel vogelsoorten, een typisch Hollands natuurgebied en veel gezelligheid!

Waargenomen soorten Overijssel 13 tot en met 16 mei 2010

1	Aalscholver	40	Grote Mantelmeeuw	79	Roek
2	Appelvink	41	Grote Zilverreiger	80	Roodborst
3	Bergeend	42	Grutto	81	Roodborsttapuit
4	Blauwborst	43	Heggenmus	82	Scholekster
5	Blauwe Reiger	44	Holenduif	83	Slobeend
6	Boerenzwaluw	45	Houtduif	84	Smient
7	Bontbekplevier	46	Huismus	85	Snor
8	Bonte Vliegenvanger	47	Huiszwaluw	86	Sperwer
9	Boomklever	48	Kauw	87	Spotvogel
10	Boomkruiper	49	Kievit	88	Spreeuw
11	Boompieper	50	Kleine Karekiet	89	Sprinkhaanzanger
12	Boomvalk	51	Kluut	90	Staartmees
13	Bosrietzanger	52	Kneu	91	Tafeleend
14	Bosruiter	53	Knobbelzwaan	92	Tapuit
15	Bosuil	54	Koekoek	93	Tjiftjaf
16	Braamsluiper	55	Kokmeeuw	94	Torenavalk
17	Brandgans	56	Kolgans	95	Tuinfluit
18	Bruine Kiekendief	57	Koolmees	96	Tureluur
19	Buizerd	58	Krakeend	97	Turkse Tortel
20	Canadese Gans	59	Kramsvogel	98	Vink
21	Ekster	60	Kuifeend	99	Visdief
22	Fazant	61	Kwartel	100	Waterhoen
23	Fitis	62	Lepelaar	101	Watersnip
24	Fuut	63	Matkop	102	Wilde Eend
25	Gaai	64	Meerkoet	103	Winterkoning
26	Geelgors	65	Merel	104	Wintertaling
27	Gekraagde Roodstaart	66	Nachtegaal	105	Witgat
28	Gele Kwikstaart	67	Nijlgans	106	Witte Kwikstaart
29	Geoorde Fuut	68	Noordse Kwikstaart	107	Wulp
30	Gierzwaluw	69	Oeverloper	108	Zanglijster
31	Goudvink	70	Oeverzwaluw	109	Zeearend
32	Grasmus	71	Ooievaar	110	Zilvermeeuw
33	Graspieper	72	Paapje	111	Zomertaling
34	Grauwe Gans	73	Pimpelmees	112	Zwarte Kraai
35	Grauwe Vliegenvanger	74	Purperreiger	113	Zwarte Roodstaart
36	Groenling	75	Putter	114	Zwarte Stern
37	Groenpootruiter	76	Rietgors	115	Zwartkop
38	Grote Bonte Specht	77	Rietzanger		
39	Grote Lijster	78	Ringmus		

Opgesteld door: John Hermans

Foto: Zwarte Stern (foto Lambert Verkuijlen)

Excursie Hemelvaartsdag Overijssel 2010

'Sneeuwgorzen' ...!!!

Ja, die hebben we gezien maar uiteraard niet tijdens deze excursie. Ik was ze vergeten te vermelden in mijn vorige stukje over de najaarsexcursie Terschelling 2009. Bij deze dus weer recht gezet. Eén van de doelen was toen om in ieder geval deze vogel te spotten. En dat is toen gelukt. Voor deze excursie waren er natuurlijk ook weer doelen gesteld ('big five'). De Blauwborst (vooral), Roerdomp, Purperreiger en Geoorde fuut, maar vooral ook de Zeearend, waarvan er drie paartjes in Nederland voorkomen. Behalve in de Oostvaardersplassen en het Lauwersmeer, in het Nationaal Park Wieden-Weerribben in Overijssel. Ik ben zelf één van de gelukkigen die op de zaterdag deze 'vliegende deur' ruimschoots heeft mogen bewonderen nabij het 'Vogeleiland Kadoelen' bij het Zwarte Water. Geruime tijd heeft de groep waarvan ik min of meer deel uitmaakte een volwassen vogel kunnen volgen tijdens zijn jachtpogingen boven het water, achtervolgd en meerdere keren aangevallen door enkele meeuwen. Een volwassen vogel, hoor ik John zeggen, zeker vier jaar oud. Goed te zien aan de opvallende witte staart. Euforie voor sommigen onder ons. "We hebben 'm gezien, we kunnen naar huis". Ik hoopte natuurlijk zelf ook de Zeearend te zien te krijgen tijdens deze trip maar toch bleef de sensatie een beetje uit toen ik hem zag. Is dit nou alles? Dat moet ik natuurlijk even uitleggen. Sinds ik, inmiddels een paar jaar, lid ben van onze geweldige vereniging heb ik drie keer op rij een hoeveelheid onzin bij elkaar gefantaseerd om het Bruujssel te laten groeien. Op zijn knieën ging Peter Noy tijdens mijn eerste excursie, de voorjaarsexcursie naar het Lauwersmeergebied en Ameland. Daarna de voorjaarsexcursie naar het Geuldal in Zuid-Limburg en België en nogmaals vorige herfst naar Terschelling. Of ik alstublieft een stukje wilde schrijven voor het Bruujssel. Ik had er toen al over geschreven, een eer zou het zijn dat ik uit de vele vrijwilligers 'uitverkoren' was om een verslagje te mogen maken. En wat schertst mijn verbazing? Peter 'vergeet' mij te vragen om ook van deze excursie een verslag te maken. Moest ik hem alle andere keren (echter zonder resultaat) trachten te ontlopen om onder die stukjes uit te komen, nu was het andersom. Ik werd niet gevraagd. Juist nu ik het een beetje onder de knie begin te krijgen en de vogels en de andere Vogelwachtleden een beetje leer kennen. Hevig teleurgesteld natuurlijk, heb ik toch nog geprobeerd me door de volgende dagen heen te worstelen. Gelukkig waren er veel vogels te zien en kon ik mijn gedachten voldoende verplaatsen. Ook de vele vriendelijke medevogelaars hebben mij er doorheen gesleept. En natuurlijk onze gids Liesbeth van de fluisterboot van Natuurmonumenten. Prachtig dat verhaal over de Koekoek en de Kleine Karekiet. Het is een 'wonder', ik zal er niet verder over uitweiden. Het werd bij terugkomst in het park, waar wij voor de duur van de excursie waren ondergebracht, nog iets draaglijker door na afloop van de excursie in de gelagkamer van het restaurant 'het Binnenhof' een heerlijke Leffe te kunnen nuttigen. Bij nader inzien begrijp ik nu ook waarom ik tijdens de fietstocht mijn leuke band niet zelf mocht plakken en dat Peter dat met alle geweld wilde doen. Toch nog dank daarvoor Peter, je had natuurlijk door dat ik hevig teleurgesteld was. Eenmaal thuis bleef ik met de vraag worstelen of je mij gewoon vergeten was of dat je geen interesse meer had in mijn stukjes. Uiteindelijk heb ik besloten om toch een stukje te schrijven en plaats ik je mogelijk voor een dilemma: "Moet ik dit nou plaatsen of niet?".

Blauwborst

Ik ben benieuwd. Voor het geval dat dit stukje toch wordt geplaatst kan ik natuurlijk net zo goed nog even verder 'ouwehoeren'. Ik zal bij het begin beginnen. Ik moet er wel bij aantekenen dat het af en toe wat moeizaam gaat omdat mijn ogen soms nog steeds dicht vallen als gevolg van chronisch slaapttekort tijdens mijn verblijf in bungalow nummer 56. Daar werd 's nachts door een slaapkamergenoot (we noemen geen namen) een groot deel van een of ander tropisch regenwoud omgezaagd waardoor het maar het beste was om 's morgens al vóór half zes op te staan en te gaan douchen. Gelukkig hadden mijn kamergenoten besloten om zaterdagavond al naar huis te gaan zodat er een einde kwam aan deze lijdensweg en ik in ieder geval nog één nacht normaal kon slapen. Dan nu maar de start van deze heuglijke voorjaarsexcursie, natuurlijk nog onwetend van de beproevingen waaraan ik zou worden blootgesteld.

Op Hemelvaartsdag, donderdag 13 mei, vertrekken we om acht uur met 44 vogelaars, vlinderaars en planteraars vanaf de Groenhoeve richting Overijssel, om precies te zijn naar Paasloo. Uiteraard hadden ook nu de chauffeurs vooraf het oliepeil en de koelvloeistof van hun auto gecontroleerd en de brandstoftank gevuld en niet te vergeten de moppentrommels. En..., natuurlijk allemaal voor vertrek even plassen want het wordt een lange rit. Nog belangrijker, de weersvoorspelling belooft veel goeds. Heeft het bijna drie weken onafgebroken geregend, nu zou het prachtig weer worden en dat is uitgekomen. Het vogelen begint, zoals gewoonlijk, bij de Groenhoeve zelf alwaar in dit geval een Zanglijster het hoogste lied had. Daarna, zoals altijd als je in noordelijke richting rijdt, met een Ooievaar in de omgeving van Staphorst. Er zullen er nog vele volgen daar op bijna ieder erf in het grootste laagveengebied van West-Europa een

Ooievaarsnest staat. Onze tijdelijke verblijfplaats was het villapark De Weerribben. Het lijkt wel of het ieder jaar steeds luxer wordt. Een prachtig aangelegd park met bungalows met rieten kappen, waarvan een groot deel aan het water. Gegeten werd er in het parkrestaurant 'Het Binnenhof', waar ook voor een groot deel de avonden gemeenschappelijk werden doorgebracht. Bonte Vliegenvanger, Appelvink, Goudvink, Groenling, Staartmees, niet de namen van de bungalows maar van een aantal vogels dat zoal in het park werd waargenomen. De Appelvink heb ik helaas niet gezien. John onder andere wel. Leuk als opwarmertje. Peter had weer een mooi programma in elkaar gedraaid; donderdag met de auto een rondgang langs onder andere de in de Weerribben

Rietzanger

gelegen uitkijkhutten Rottige Meente en De Auken, vrijdag een fietstocht door de Weerribben, zaterdag de vaarexcursie met een 'fluisterboot' van Natuurmonumenten in de Wieden en zondag een facultatief programma bestaande uit de mogelijkheden fietsen, varen en/of wandelen of nog een rondje met de auto langs de kijkhutten. Ik heb geen lijst bijgehouden maar tijdens deze dagen zijn heel veel vogelsoorten waargenomen. Ik meen gehoord te hebben 114 soorten. Ik houd mij maar bij de vogels want van planten en insecten weet ik nog minder. Hier volgt een kleine samenvatting van wat zoal gezien en/of gehoord is:

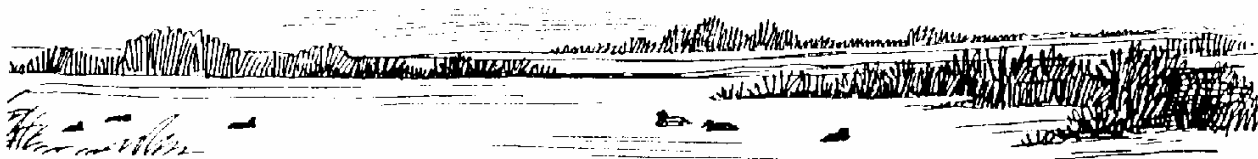
Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Snor, Kleine Karekiet, Zwartkop, Tuinfluiter, Braamsluiper, de Blauwborst en de Boomvalk die Peter had beloofd, de al eerder genoemde Ooievaar, Appelvink en Goudvink, Lepelaar, Purperreiger, vele Bruine Kiekendieven, Bosruiter en tijdens de fluisterbootexcursie in de Wieden de Zwarte Stern en de Geoorde Fuut. Helaas heb ik de door Peter beloofde Roerdomp, Visarend en Baardmannetjes niet gezien. Dat is wel heel jammer, zeker nu we, naar het laat aanzien, ook nog moeten bijbetalen voor deze 'vakantie'. Maar..., gelukkig is dat voor een deel goedge maakt door de eerder door mij genoemde Zeearend. Sterker nog, we zijn met een paar man de zondag voor de 'dubbel' gegaan (zie verslag Alexander).

Peter was zo slim geweest om de vierde dag een facultatief programma in te lassen met de mogelijkheid om te fietsen, wandelen of fluisterboten. De vierde mogelijkheid was nogmaals met de auto een rondje kijkschermen en kijkhutten maken. Hiermee voorkwam hij dat er zoals tijdens de laatste excursies mensen deserteerden en alleen op pad gingen. Hieraan maakte ook ik mij schuldig en ik kreeg daar steeds meer gewetenswroeging door. Nu kon ik tenminste zonder schuldgevoel met Jan, Ton en Alexander nog dat autorondje maken. Er moest wel wat benzinegeld bij want het rondje werd wel wat groter. Namelijk Lauwersmeer. En daar hebben we geen moment spijt van gehad want het duurde niet lang of we zagen al een exemplaar van het vermoedelijke broedpaar Zeearenden van het Lauwersmeergebied, voor mij dus al een score van twee op drie voor wat betreft het aantal locaties in Nederland. Alexander zal waarschijnlijk een stukje schrijven over deze dag dus ik zal er niet te veel van verklappen. Wel dat wij die dag maar liefst 93 soorten vogels hebben gezien en/of gehoord waaronder behalve de Zeearend ook nog de Wielewaal, Zomertaling en een stuk of tien Kemphanen, waaronder een aantal mannen in volledig zomerkleed met kragen in de kleuren, wit, zwart, bruin en oranje. Terwijl ik deze vogels met mijn 25-50x W op mijn telescoop sta te bekijken verschijnt er vlak voor onze neus op nog geen tien meter ook nog een Bosruiter die geruime tijd aan de waterkant voor ons poseerde. En natuurlijk duurt dat te kort om nog even snel de oculair van de telescoop te wisselen voor de 30xW met camera. Gelukkig had Ton meer geluk. Hij heeft de vogel prachtig kunnen portretteren (zie foto). Inmiddels was het licht zodanig afgenomen dat we er achter kwamen dat het de hoogste tijd werd om huiswaarts te keren. De Bosruiter was wel de apotheose van de dag, een geweldig sluitstuk. Jammer dat zo'n mooie dag maar zo kort is anders hadden wij net als Louis van Gaal van Bayern München ook voor de hatrick kunnen gaan. Dan hadden we op de terugweg nog even langs de Oostvaardersplassen kunnen rijden, alwaar zich nog een paartje Zeearenden bevindt. Ik zet er nu een punt achter want als Peter dit stukje niet plaatst ben ik hier voor 'Jan met de korte achternaam' aan het typen. Iedereen weer hartelijk dank voor de leerzame maar vooral gezellige dagen en tot de volgende keer.

Groet, Bert van Ginkel
(de liefhebber)

Bosruiter (foto Marc Gottenbos)

Bezoek aan Nationaal Park Lauwersmeer

Op zondag 16 mei jl. (de laatste dag van de voorjaarsexcursie naar het Nationaal Park De Wieden en Weerribben in Overijssel) hebben wij (Bert van Ginkel, Jan van Bergen, Ton Smits en ondergetekende) na overleg met Peter Noy besloten, om op zondag 16 mei, geen gebruik te maken van het aangeboden facultatief programma. Het programma voor deze dag bestond uit de volgende mogelijkheden: wandeltocht, fietstocht, varen met fluisterboot of bezoeken van vogelhutten. Ons leek het erg interessant om op deze dag het Nationaal Park Lauwersmeer te bezoeken, de afstand vanaf Paasloo naar de onderkant van het Lauwersmeer is ongeveer tachtig kilometer. Nadat we de koffers hebben gepakt en de slaapkamers in de erg luxe vakantiehuisjes (het heet niet voor niets Villapark de Weerribben) hebben opgeruimd, gaan we voor de laatste keer ontbijten in het restaurant van dit park. Iets na negen uur nemen we afscheid van iedereen en vertrekken richting Lauwersmeer. Omstreeks tien uur staan we op de parkeerplaats van groepsaccommodatie Het Kollumeroord (waar we in mei 2008 ook zijn geweest met de voorjaarsexcursie). We hebben wat rondom Het Kollumeroord gevogeld en zien al veel soorten zoals: Grasmus, Kleine Karekiet, Rietzanger en Braamsluiper. Helaas zagen we ook dat de eerste vijftientig vakantiehuisjes (van Villapark Lauwerssee) gereed waren van de ongeveer 175 vakantiehuisjes die langs Het Kollumeroord gebouwd gaan worden. De huisjes waren nog maar net klaar, slechts enkele waren al in gebruik. Jammer dat dit villapark in deze mooie omgeving is gepland. Ook Het Kollumeroord zelf wordt flink opgeknapt, het terras bij het hoofdgebouw is overdekt, aan het groen rondom de gebouwen wordt gewerkt en ook het haventje op het terrein wordt flink onder handen genomen.

Vervolgens een klein stukje verder gereden naar de bossen langs Het Kollumeroord om de uitkijkheuvel bij het Zomerhuisbos te bezoeken. Naast de vele Bruine Kiekendieven (vooral mannetjes) was hier niet zo veel te zien. We zagen wel een zeer grote vogel vliegen, maar dit was te ver weg om er met zekerheid een Zeearend van te kunnen maken. Zeearenden worden namelijk in dit deel van het Lauwersmeergebied regelmatig gezien, want ook in dit gebied broedt een paar Zeearenden. Toen we weer bij de auto waren zagen we, vanachter het bos, een Zeearend aan komen vliegen. Deze was erg dichtbij en zeer mooi te zien in de zon. Zijn staart was helemaal

Zeearend (foto Toy Janssen)

wit, dus het was een volwassen exemplaar. Na een paar minuten verdween de Zeearend weer uit het zicht. Bert, Jan en Ton hadden de Zeearend gisteren al gezien bij het Vogeleiland in het Zwarte Meer, maar ikzelf was daar niet bij. Gelukkig werd dit vandaag goed gemaakt. In de bossen hebben we ook enkele keren een Wielewaal gehoord en enkele andere standaardsoorten gezien.

Een paar kilometer verder stoppen we op een parkeerplaatsje, van hieruit kun je naar de vreemd uitziende uitkijktoren lopen en heb je een mooi uitzicht over de Kollumerwaard. Wij zijn niet naar de uitkijktoren gelopen, maar hebben op een bank boven op een heuveltje, onze lunch genuttigd. Hier zagen we zeven Tapuiten zitten, waarvan een erg dichtbij op een bord, deze heeft Ton mooi kunnen fotograferen. De volgende vogelhut die we willen bezoeken, ligt bij het Jaap Deensgat. Onderweg hier naar toe zijn we nog een paar keer even gestopt, omdat we bijvoorbeeld enkele Gele Kwikstaarten pal langs de weg zagen zitten. In de vogelhut zagen we verschillende soorten ganzen en eenden, er stonden enkele groepjes Lepelaars, een Kluut en enkele Bontbekplevieren. Een eindje verder zijn we gestopt om over de velden te kijken richting Ballastplaat. Hier zagen we verschillende soorten steltlopers staan, jammer genoeg erg ver weg en door de zeer harde wind was het bijna niet mogelijk om ze goed te kunnen zien.

De middag was inmiddels al voor een groot deel voorbij, dus besloten we om eerst maar eens lekker te gaan eten. In de haven van Lauwersoog zit een erg goed restaurant (Het Pierenend) met een mooi uitzicht over het Wad en de vissershaven. Om hier te komen moet je helemaal door de haven heen rijden, vervolgens de pier oprijden en op het eind is Het Pierenend. Hier hebben we lekkere visgerechten gegeten. Vanaf Lauwersoog kun je rechtsaf naast de dijk gaan rijden, dan kom je langs de Marnewaard (een militair oefen- en schietterrein) wat tevens ook een groot natuurgebied is. In dit gebied ligt pal langs de weg een waterplas, vanaf een uitkijkbultje kun je over het water kijken. Hier was niet veel te zien, er vlogen alleen vier of vijf Grote Zilverreigers rond

Grote Zilverreiger (foto Marc Gottenbos)

en enkele eendensoorten op het water. Enkele kilometers verder zijn we gestopt en over de dijk heen gelopen, dit was een groot succes. Dit hele stuk wad zat vol steltlopers, die ook nog eens erg dichtbij zaten en gelukkig was de wind een beetje gaan liggen. Op korte afstand zagen we grote groepen Bonte Strandlopers, Zilverplevieren (sommige al helemaal in prachtkleed!), Steenlopers, Bontbekplevieren, Rosse Grutto's (prachtig rood gekleurd), Wulpen, Tureluurs, Scholeksters, enkele Zwarte Ruiters en dit alles met een laagstaande zon (van achteren), zodat we de kleuren van de vogels erg mooi konden zien. Verder van ons vandaan zagen we ook Eidereenden, Rotganzen, Lepelaars en groepjes zeehonden. De tijd begon te dringen, dus moesten we weer verder, anders waren we hier zeker langer gebleven zo mooi en prachtig was het, vooral door de ideale omstandigheden en de grote aantallen vogels. Soms vlogen alle aanwezige vogels massaal op en gaven dan pal voor onze neus een mooie vliegshow. Door tijdgebrek slaan we de Bantpolder over, want we moeten nog naar een ander zeer vogelrijk gebied, namelijk Ezumakeeg, te bereiken via Ezumazijl. We hadden onderweg al gehoord dat het water in de Ezumakeeg erg hoog stond, wat wel erg jammer is. Bij een normale waterstand heb je hier erg veel slikgebiedjes en wemelt het van de steltlopers. Inderdaad het water stond erg hoog, bij de uitkijkheuvel was geen slik en wemelde het nu van de eendensoorten, bijna alle eendensoorten waren hier in grote groepen aanwezig, samen met enkele ganzensoorten. In de verte zagen we dat bij de vogelhut veel auto's stonden, dus daar moeten wij ook naar toe. Langzaam zijn we naar de vogelhut gereden, onderweg ontdekte Bert nog een mooi mannetje Zomertaling, dat ook nog eens dichtbij zat. Enkele honderden meters voor de hut zijn we gestopt, hier was nog een beetje slik met verschillende soorten steltlopers. Op dit slik zat ook een grote groep Kemphanen en Kemphennen. De mannetjes waren in prachtkleed en hadden mooie kleurcombinaties, sommige waren bijna helemaal wit, andere meer bruinoranje, andere weer donkerder enzovoorts. De mannetjes hadden het erg druk, er werd volop gebalst, dit was erg mooi om te zien, ook toonden ze soms vreemd gedrag. Bijvoorbeeld een mannetje ging zitten en de andere gingen op zijn rug staan of pikten in zijn rug. Het schouwspel was erg mooi en ging steeds maar door, ook de tijd. Toen we uiteindelijk besloten hadden om dan toch maar eens naar huis te gaan, kwam op ongeveer tien tot vijftien meter van ons vandaan een Bosruiter door het water gelopen. Zo dichtbij hadden wij nog nooit een Bosruiter gezien. Het patroon van het venkleed op de rug en de kleuren waren nu erg goed te zien, we hebben er mooie foto's van kunnen maken. Hoogste tijd, we moeten naar huis, het is al twintig voor acht en we hebben nog ongeveer 250 kilometer te rijden voordat we thuis zijn. Onderweg hebben we nog ergens koffie gedronken en om half elf word ik moe, maar vooral voldaan, thuis afgezet. Wat hebben we toch veel vogels gezien in de afgelopen vier dagen, het was weer geweldig!

Alexander Vesters

Waargenomen soorten bij het Lauwersmeer:

Aalscholver, Bergeend, Blauwe Reiger, Boerenzwaluw, Bontbekplevier, Bonte Strandloper, Boomklever, Boomkruiper, Bosruiter, Braamsluiper, Brandgans, Bruine Kiekendief, Buizerd, Eider, Ekster, Fazant, Fitis, Fuut, Gele Kwikstaart, Gierzwaluw, Grasmus, Grauwe Gans, Groenpootruiter, Grote Bonte Specht, Grote Zilverreiger, Grutto, Havik, Holenduif, Houtduif, Huismus, Huiszwaluw, Kanoet, Kauw, Kempaarn, Kievit, Kleine Karekiet, Kleine Mantelmeeuw, Kluut, Kneu, Knobbelzwaan, Koekoek, Kokmeeuw, Koolmees, Zwarte Kraai, Krakeend, Kuifeend, Lepelaar, Meerkot, Merel, Nijlgans, Oeverloper, Ooievaar, Pijlstaart, Pimpelmees, Putter, Rietgors, Rietzanger, Roek, Roodborst, Rosse Grutto, Rotgans, Scholekster, Slobeend, Smient, Spreeuw, Sprinkhaanzanger, Steenloper, Stormmeeuw, Tafeleend, Tapuit, Tjiftjaf, Torenvalk, Tuinfluter, Tureluur, Turkse Tortel, Veldleeuwerik, Vink, Visdiefje, Gaai, Wielewaal, Wilde Eend, Winterkoning, Wintertaling, Wulp, Zanglijster, Zearend, Zilvermeeuw, Zilverplevier, Zomertaling, Zwarte Roodstaart, Zwarte Ruiter, Zwartkop en Witte Kwikstaart (totaal: 93 soorten).

Interne(s)t

Het is weer bijna vakantietijd, vandaar dat we een aantal sites doorgeven die informatie verschaffen over leuke vogelbestemmingen. De beste site hiervoor is **www.travellingbird.com**. Als je deze site opent, krijg je de wereldkaart te zien. Klik je op een werelddeel, bijvoorbeeld Europa en je geeft het land op waar je naar toe wilt. Bijvoorbeeld Schotland. Maar liefst 104 vogelreisverhalen over Schotland staan vermeld. De meeste zijn in de Engelse taal, maar er staan ook Nederlandse reisverhalen op. Deze zijn met een Nederlandse vlag aangegeven. Zo is er een vogelreis te lezen uit mei 2002, waarin Norbert Willaert (een Belg) een reisbeschrijving geeft voor de Schotse Hooglanden, voorzien van foto's. Veel informatie wordt gegeven, zoals overnachtingadressen, autohuur, vliegreis, maar uiteraard ook waar de mooiste vogelwaarnemingen gedaan kunnen worden.

Wil je niet naar Schotland, maar naar bijvoorbeeld Brazilië. Geen nood. Ook van dit land zijn maar liefst 225 vogelreizen beschreven. Onze buitenlandse voorjaarsreizen starten altijd via deze site. De reis naar Marokko was half zo interessant geweest zonder deze site te raadplegen.

Op onze site **www.vogelwachtuden.nl** is onder 'reisverslagen' ook een heleboel informatie te verkrijgen over diverse vogelreisbestemmingen. Wil je naar Gambia, kijk dan via onze site naar de link van Birding Gambia. Een site die door Willy de Vries is opgesteld. De mooiste en beste vogelgebieden van Gambia komen hier aan bod.

Genoeg informatie hoop ik om mooie vogelvakanties te gaan maken. We zijn benieuwd naar jullie reisverslagen. We zorgen voor een mooi plaatsje in ons clubblad!

Jan-Willem Hermans

Vaarexcursie 'De Wieden' (zaterdag 15 mei 2010)

Het Bezoekerscentrum van Natuurmonumenten (St. Jansklooster) heeft twee fluisterboten: Aalscholver en Zwarte Stern. Deze boten zijn genoemd naar de kolonie Aalscholvers en Zwarte Sterns, die in het gebied broeden. De Aalscholvers zitten zich heerlijk te drogen op de boven het water uitstekende stengels. Zij zijn blijvers in tegenstelling tot de Zwarte Sterns, die ieder jaar in mei in de Wieden komen broeden. De Visdiefjes zijn de voorboden van de Zwarte Stern. Zo gauw deze zich in het gebied melden, eind april, worden de medewerkers van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zenuwachtig, want dan moeten zij zo'n vijftig- tot zestigtal vlotjes gaan uitzetten. Waarom vlotjes? Zo'n zestig jaar geleden was het water zodanig vies dat er geen Krabbescheer meer groeide. Door het waterbeheer komt de krabbescheer weer terug. Krabbescheer heeft aan de onderkant een luchtkamertje waardoor de plant blijft drijven. Als in de herfst het kamertje stuk is zakt de plant naar de bodem en maakt daar zeventig tot tachtig nieuwe scheuten. Deze plant werd gebruikt als nestmateriaal door de Zwarte Sterns. De eerste kunstmatig aangelegde vlotjes waren van plastic, deze waren echter te hoog en erg windgevoelig, zodat bij stevige wind alles omkieperde. Nu gebruiken ze tempex waaraan zij precies in het

Visdiefje

midden een touw van één meter twintig bevestigen met daaronderaan een steen. De Wieden heeft verschillende dieptes, door verhoging van de waterstand en door wind en storm kan het vlotje wat bewegen. De stokken met de diverse kleuren zijn de oriëntatiebakens, zodat men de vlotjes na de broedtijd weer weet te vinden ook al zijn zij onzichtbaar geworden door de begroeiing met lelieblad en gele plomp. Bij iedere stok liggen zes vlotjes, drie links en drie rechts. Er zijn op acht locaties vlotjes uitgelegd. Gemiddeld brengt een Zwarte Sternpaar 2,2 jongen groot. Het voedsel bestaat uit visjes en insecten, maar bij schaarste zoekt de Zwarte Stern ook wel emelten in het weiland. Natuurmonumenten is erg trots op de kolonie Zwarte Sterns met hun ranke leigrijze lijven, donkere vleugels en zwarte koppen. Het is de pracht van De Wieden.

De watertoren is een baken in het landschap. In Steenwijkerpoort staat een authentieke toren. Wij varen langs de Beulakerwijde, waar eilandjes zich wat verplaatst hebben, maar de beschoeiing blijft staan voor de Aalscholvers. Aalscholvers zijn heel sociale beesten, zij leven met zo'n achthonderd tot dertienhonderd bij elkaar en gaan samen op visvangst. Zij hebben daarvoor een hele strategie. De middelste ring Aalscholvers trippelt en trappelt, de vis schrikt en een hele school vissen vlucht. De tweede ring jaagt ze op naar de kant, de derde ring sluit de hekken en de hele groep Aalscholvers heeft ze voor het oprapen. Een voorbeeld dat collectief veel beter werkt! De jonge Aalscholvers gaan met hun lange snavel in de kop van de ouders. Het bezwaar dat de vissers maakten dat de Aalscholver alle vis wegkaapte was uit de tijd dat de visser éénmaal duizend vissen ving. Tegenwoordig vangt hij twintig keer duizend vissen. Eén pond vis per Aalscholver betekent 3,02% van zijn vangst. Ronny Veldkamp heeft twintig jaar onderzoek gedaan naar de soorten vis die de Aalscholver vangt. Hij heeft vijfduizend braakballen onderzocht naar gehoorsteentjes. Alle vissen hebben gehoorsteentjes waarop zij gedetermineerd kunnen worden. Elke vis heeft één gehoorsteentje. Door de braakballen te analyseren op gehoorsteentjes kon er onderzocht worden hoeveel van elke vissoort verorberd werd door een Aalscholver, hoeveel baars, snoek etc. Aalscholvers vangen vissen tussen tien en vijftwintig centimeter. De Zwarte Stern eet heel veel kleine visjes. Wil je hier meer informatie over kijk dan op: www.bureauveldkamp.nl. Verder zien wij veel pluimzegge, deze plant kan wel veertig tot vijftig jaar oud worden en schiet telkens weer uit op zijn eigen onderbed.

Met de kolonie Kokmeeuwen is Natuurmonumenten minder blij. Eerst waren er een paar met jonkies, maar nu worden het er heel veel en daarbij zijn ze zeer luidruchtig. Het is het eiland van de Lawaaipegeaai, gelukkig bevolken zij tot nu toe alleen het eiland. Het Nationaal Park De Weerribben is ontstaan door uitbaggering van veen. ‘Weren’ zijn langgerekte uitgeveende gaten met zes meter breed land, de ‘ribben’.

Een stukje historie van Weerribben en Wieden:

In 1750-1826 waren tijdens hevige storm de legakkers helemaal weggeslagen. Waar we nu varen werkte men vroeger.

Beulakerven was vroeger gewoon veen en er liep een pad naar Giethoorn. In het dorpje Beulaker woonden vroeger turfstekers en veenbaggeraars. Als in 1750 een dorpje 150 tot 200 inwoners telde, dan mochten de mensen een kerk bouwen. De turfjes die zij met behulp van baggerbeugels omhoog trokken, legden zij langs een langgerekt water. Omdat het veen verkocht werd en dus geld opbracht haalden ze ook het veen onder de legakkers vandaan. Aan de horizon zien wij rode daken, dat is de Zuiderzeedijk.

Door een heftige Zuidwester, zijn alle legakkers weggeslagen en zijn de vaarplassen De Wieden ontstaan, wat oorspronkelijk weidelandschap was. Wij varen over het veen, het Plateau van Drenth. Alles stroomt naar dit gebied, waardoor vervuiling optreedt. Meerdere malen is een dijk weggewaaid en zijn er mensen omgekomen. Nu worden ze gewaarschuwd. Eén wil zeggen: pas op, twee: koffers pakken, drie: wegwezen. De laatste keer zijn er geen mensen verdronken, dus het waarschuwingssysteem werkt. Veel bewoners trokken naar het oosten. De mensen die hier bleven stapten over op veeteelt en rietsnijden. Men had hier houten huisjes en materiaal uit de omgeving zoals riet. Op de eilandjes zie je huisjes van veenwerkers, die er later een stal bij hebben gebouwd. Het worden huizen met kameeldaken genoemd. De demontabele bruggen die je hier ziet, worden vonders genoemd. Alles moest per boot vervoerd worden, een vrachtwagen kan niet bij de boerderijen komen, dus ook de melk werd vervoerd per boot. Het veenbaggeren gebeurde met behulp van een baggerbeugel een stok van drie à vier meter met daaronder een schep. De lenden en rug werden met een leren lap ondersteund om de organen te beschermen. Door de sloten uit te baggeren en op de legakkers te leggen kreeg je een soort verlanding. Men moet in de zomer, wanneer het riet hoog is, een hoorn gebruiken om aan te kondigen dat er een boot aankomt. Riet trekt zich op en dan krijg je minder kwalitatief goed riet. Riet wordt regelmatig afgeplagd. Het riet moet in het water staan. Als riet met zijn voeten in het water staat kan het vijftien tot vijfentwintig centimeter per vierentwintig uur groeien.

Veldbossen met dekriet

Wiedenlandschap

Het afgeplagde riet gaat niet meteen in boten, maar wordt op een bult gelegd, totdat het ingeklonken is, zodoende hoeft men maar 25% af te voeren. Op deze manier heeft men 60% meer rietopbrengst. Natuurmonumenten heeft het riet aan 120 rietsnijders verpacht. Tot 1 april kan het riet gesneden worden. Tien tot vijftien procent van het riet wordt niet gesneden, dit voor behoud van de Karekiet en de Bruine Kiekendief. In de Weerribben zitten twee broedparen van de Grote Karekiet. Natuurmonumenten is zuinig op de blauwgraslandjes en de trilveentjes. Er groeien zeventien soorten orchideeën, waaronder de groene knolorchis en moeraskartelblad. In augustus wordt er gemaaid zodat de bollen en zaden zich hebben kunnen verspreiden. De trilveentjes, jong gebied, en blauwgraslanden zijn heel kruidenrijk.

Paardenhandelaren hebben dit soort maaisel graag, want paarden houden van kruiden, zij krijgen daar een prachtige glanzende huid van. Brasem woelt de bodem los en houdt veel van watervlooien, waardoor algengroei versterkt wordt. Drie jaar geleden is de brasem uitgevangen, ongeveer vijfduizend kilo. Inmiddels foerageren snoek en baars hier weer. Het fonteinkruid houdt het water helder en de kranswiertjes zorgen voor zuurstof zodat watervlooien en andere zuurstofminnende waterdiertjes weer kunnen leven. Het gebied heeft achthonderd kilometer varende sloten en greppels. Er is een grote wisseling in de waterstand. Via de stuwtjes probeert men de waterstand te regelen om vervuiling tegen te gaan. Wij willen graag de Visarend en de Zeearend spotten. Maar helaas. In de verte worden wij wel twee reeën gewaar. In het totaal komen er ruim driehonderd reeën voor in de Weerribben en de Wieden. De Kleine Valeriaan, oftewel de echte, staat nu in bloei, van het plantenextract word je rustig. Er is moerasbos, dit wordt beheerd door de bosopslag van kleine boompjes eruit te trekken. Er komen een vijftiental boommarters voor. Recreanten worden hier badgasten genoemd. De Rietgors is hier een luxe mus met een mooi verenpak en een zwarte hoed. Kalmoes, dat hier groeit levert uit zijn stengel het sap, dat gebruikt wordt in de Berenburger

De Weerribben vanuit de lucht

Tonny Vlamings-Donkers

Gedichten op de borden langs het vlonderpad in de Wieden:

Riet

*In de verte zag ik je
Stoer en sterk je tenen strekken
Stevig in de ruimte staan
Dichterbij jouw.....
Veenvocht voedt vergrijsde wortels
Zon en wind vormen jouw stam in de tijd
Zacht kietelt water de spiegeling van je
tenen
Voorzichtig raak ik jouw schoonheid aan.*

Veenbaggeraars

*Starend over het land zie ik
Scheppende mensen
Wiens zweet de gaten vulde
Water dat de aarde waste
Neemt voor een nieuw ontstaan
Zonlicht werpt schaduwlijnen
Naast oude groeven
Wat is vergaan is
Verder gegaan.*

Bijzondere Waarnemingen

Hierbij de opsomming van de bijzondere waarnemingen van begin maart 2010 tot en met eind mei 2010. Een aantal bekende doortrekkers zijn er in dit koude voorjaar gezien, zoals de Blauwe- en Bruine Kiekendief. Maar ook de Beflijster heeft de Maashorst weer gevonden. In het begrazingsgebied werd een groep van zes waargenomen. De Nachtegaal is als broedvogel ook weer terug in Uden en Veghel. Rondom De Kleuter bij de oude spoorlijn is deze prachtig zingend te horen. De Wielewaal was dit jaar op meerdere plekken te horen, waarschijnlijk zijn dit allen doortrekkers. Ik ben benieuwd of deze bij de Maashorstinventarisatie ook gehoord gaat worden.

Nachtegaal

Wil je op de hoogte blijven, kijk dan regelmatig op onze website:
www.vogelwachtuden.nl.

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), telefoon: 0413-253586.
E-mail: petervandeBRAAK@hetnet.nl

Datum	Aantal	Soort	Locatie	Waarnemer
01-03-2010	1	Blauwe Kiekendief	Maashorst - Begrazingsgebied	Johan van Roosmalen
01-03-2010	1	Bruine Kiekendief	Uden, Melle	Teun van Kessel
07-03-2010	1	Grote Gele Kwikstaart	Boekel - Mutshoek	Hans van den Heuvel
14-03-2010	1	Zwartkopmeeuw	Zeeland - Zevenhuis	Jan Verhoeven
21-03-2010	1	Ruigpootbuizerd	Reek	Kell Eradus
24-03-2010	1	Kanoet	Mariaheide	William van der Velden
25-03-2010	6	Bontbekplevier	Maashorst - Begrazingsgebied	Peter van de Braak
27-03-2010	2	Grote Gele Kwikstaart	Dinther - Waterzuivering	Jan Verhoeven
29-03-2010	1	Smelleken	Mill - Groespeel	Jan Verhoeven
30-03-2010	15	Kraanvogel	Boekel	N. Langerak
03-04-2010	2	Regenwulp	Maashorst - Telpost zuid	Gerard van Aalst
05-04-2010	1	Waterpieper	Maashorst - Begrazingsgebied	Jan Verhoeven
10-04-2010	6	Beflijster	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
11-04-2010	5	Waterpieper	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
13-04-2010	1	Zwarte Ruiter	Vorstenbosch	Teun van Kessel
15-04-2010	1	Zwarte Wouw	Erp - Hurkse Bossen	Carel van der Sanden
18-04-2010	1	Waterpieper	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
25-04-2010	1	Nachtegaal	Uden - Loopkant/Liessent	Peter van de Braak
26-04-2010	2	Heilige Ibis	Langenboom	Vogelwacht Uden
26-04-2010	1	Kluut	Zeeland	Soumaya Azmani
26-04-2010	1	Lepelaar	Zeeland	Soumaya Azmani
27-04-2010	1	Morinelplevier	Uden - buurtschap Hoeven	Ron van Rossum
28-04-2010	1	Beflijster	Volkel - Hemelrijk	Arend Vermaat
03-05-2010	11	Noordse Kwikstaart	Volkel - Hemelrijk	Jan Verhoeven
05-05-2010	1	Wielewaal	Maashorst - Kooldert	Marc Gottenbos
09-05-2010	1	Wielewaal	Uden - Hoogstraat	Arend Vermaat
10-05-2010	1	Wielewaal	Maashorst - Kooldert	Peter van de Braak
14-05-2010	1	Zwarte Wouw	Uden - buurtschap Hoeven	Ron van Rossum
15-05-2010	1	Bruine Kiekendief	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
17-05-2010	1	Grauwe Klauwier	Maashorst - Kanonsberg	Leo Ballering
19-05-2010	1	Nachtegaal	Veghel - De Dubbelen	Arend Vermaat
25-05-2010	1	Blauwe Kiekendief	Erp - Leijgraaf	Carel van der Sanden

Eilat, paradijs voor trekvogels

Nadat ik vorig jaar ook al Eilat in Israël bezocht had, besloot ik het dit jaar nog eens over te doen. Van 24 maart tot en met 1 april 2010 heb ik samen met ongeveer zestien personen de omgeving van Eilat en de Negev woestijn bezocht. Dit was onder leiding van Arie Ouwerkerk, dat is degene die altijd lezingen geeft als we in de herfst op Terschelling zijn. Nu al voor de vierde keer, maar Eilat is zo ongeveer de beste plek om in het vroege voorjaar de vogeltrek te aanschouwen. Vandaar mijn voorkeur om hier telkens weer terug te komen. Alle grote roofvogels en andere zwevers zoals Ooievaar, Zwarte Ooievaar en Kraanvogels die in Oost-Europa/Siberië broeden, komen via Eilat, in het voorjaar weer terug naar hun broedgebieden. Rond deze tijd valt vooral de massale trek van de Steppebuizerd op die met honderdduizenden exemplaren in een kort tijdsbestek van enkele weken komen overgevlogen. Verder zie je hier tussen veel Zwarte Wouwen, Ooievaars, Zwarte Ooievaars en arenden zoals Slangenarend, Keizerarend en Dwergarend. Net buiten Eilat beginnen al de Eilat Mountains (bergen) waar je al deze vogels van redelijk dichtbij kunt waarnemen.

Zoals jullie wellicht weten trekken deze grote zwevers vooral op thermiek (opstijgende warme lucht door uitstraling van de aarde). In de bergen zie je tot half tien 's ochtends nauwelijks een vogel maar daarna is de lucht voldoende opgewarmd voor de grote zwevers om langs te komen. Door de opstijgende lucht aan het begin van de bergen worden ze daarbij nog extra geholpen. Vanaf half tien is het vrijwel meteen prijs en zie je al snel honderden vogels passeren. Om jullie een indruk te geven wat je zoal in een uur voorbij ziet vliegen hier even wat aantallen die we zelf geteld hebben: Steppebuizerd 2.000 exemplaren, Ooievaar 400, Zwarte Ooievaar 200, Zwarte Wouw 250 en Steppearend 25 exemplaren. Dit zijn aantallen die je op een gewone dag in een uur kunt zien. Een aantal jaren geleden heb ik een uitzonderlijke dag meegemaakt met de trek van Steppebuizerden waarbij er door tellers naar schatting honderdduizend exemplaren op één dag voorbij zijn gekomen. Een andere trekbaan loopt over de Negev woestijn en hier zie je veel Schreeuwarenden voorbij komen. In Eilat zie je enkele exemplaren per dag voorbij komen maar in de Negev zie je in een uur tijd 's morgens al gauw enkele honderden exemplaren voorbij vliegen. Verder is de Negev een belangrijke plaats voor de Kraagtrap (oostelijke vorm) die helaas in veel Arabische landen door de sjeiks uitgeroeid zijn, deze komen er voor geld jagen. In Marokko is deze daardoor nog maar sporadisch aanwezig. In de omgeving van Nizzana zie je al snel vijf tot zes baltsende mannetjes. Dit is ook de plaats voor de Renvogel, die we ook tegen kwamen in de woestijn toen we in Marokko waren (zie het verslag van onze reis naar Marokko).

Verder zagen we hier ook Witbuikzandhoenders die luid krijsend enkele malen voorbij kwamen. Over zandhoenders gesproken, we kregen een tip dat er ergens in een kibboets (de nederzettingen met prikkeldraad afgemaakt waar de Israëliërs in de woestijn in wonen) enkele Liechtenstein Zandhoenders rond liepen die goed te benaderen waren. Na lang zoeken hebben we het Liechtenstein Zandhoen tot op vier meter kunnen benaderen, een prachtige vogel met heel mooie schutkleuren (zie ook de foto). Helaas was de trek van de kleine vogels dit jaar beduidend minder dan in voorgaande jaren. Toen wij er waren zag je aantallen Boompiepers maar niet de gebruikelijke aantallen Ortolanen, Bruinkeelortolanen, Zwartkoppen en Vale Spotvogels die ik andere jaren zo veel gewend was. Zo zie je maar dat je tijdens de trek niet altijd de zekerheid hebt op grote aantallen.

Lichtensteins Zandhoen

Een ander hoogtepunt van de reis is het bezoek aan de wadi (diepe kloof) Ein Avdat waar Ben Gurion (grondlegger van de moderne staat Israël) begraven ligt. Als je hier ooit komt is het beslist de moeite waard om naar beneden te rijden en een eind te wandelen in de wadi. Allereerst kom je er Nubische Steenbokken tegen die je tot op enkele meters kunt fotograferen. Verder zag ik er de Blonde Tapuit en de Zwartstaart die zo dichtbij kwamen dat ik mijn toestel niet meer scherp kon stellen. Door de vele bezoekers die hier komen zijn deze soorten hun schuwheid kwijt zodat je ze mooi kunt benaderen.

Zwartstaart

Ik schreef vorig jaar al dat ik nog zeker een keer in Eilat terug zou komen. Welnu, dat was dus al dit jaar. Ik verwacht niet dat ik volgende jaar weer ga, maar de vogeltrek blijft me fascineren en het zal dus wel zeker niet de laatste keer zijn dat ik er ben geweest. Voor Arie Ouwerkerk was het al de tiende maal en ook voor hem is de verveling nog niet opgetreden. Hier komt nog bij dat het continu tussen de 25° en 30 ° is wat voor ons eind maart geen verkeerde temperatuur is. Zeker niet na die lange strenge winter die we dit jaar in Nederland gehad hebben.

John Hermans

Wetenswaardigheden...

Zeearend in Nederland

De zeearend verspreidt zich over Nederland. Voor het vijfde achtereenvolgende jaar heeft een Zeearendpaar met succes gebroed in de Oostvaardersplassen en de vogels zijn in steeds meer gebieden in Nederland te vinden. Dat meldt Staatsbosbeheer maandag. Het exacte aantal Zeearenden verschilt per seizoen. Maar gemiddeld bevinden zich zo'n tien exemplaren in Nederland. Dat zijn er meer dan in voorgaande jaren. Vijf jaar terug werd voor het eerst in eeuwen weer een broedende zeearend in Nederland gesignaleerd. De dieren verdwenen uit Nederland omdat er vroeger veelvuldig op werd gejaagd. Ze zijn dit jaar niet alleen maar te vinden in de Oostvaardersplassen, maar ook in het Lauwersmeergebied, de Biesbosch en de provincie Zeeland.

Opmerking: Tijdens onze Vogelwacht reis naar de 'Wieden en de Weerribben' hebben we bij het vogeleiland 'Kadoelen' ook een waarschijnlijk broedend paar gezien (zie verslag).

Uit: De Volkskrant, 24 mei 2010

Blauwe Reiger maakt vrije val

Met het intreden van de relatief strenge winters van 2008-2009 en 2009-2010, de koudste winters in veertien jaar, moet je al snel vrezen voor de bekende vorstgevoelige soorten: IJsvogel, Kerkuil, Winterkoning en... Blauwe Reiger. Omdat de Blauwe Reiger een vroege broeder is, zijn bij SOVON van vele tientallen kolonies de gegevens al bekend van 2010 en die laten, niet geheel onverwacht, een negatieve tendens zien.

Twintig procent verlies

Blauwe Reigers worden in Nederland jaarlijks vrijwel volledig geteld door vrijwilligers van SOVON Vogelonderzoek Nederland. Zij constateerden een gevoelige achteruitgang na beide koude winters. In Nederland hebben de Blauwe Reigers na de strenge winters van midden jaren negentig hun kolonies in relatief korte tijd weer kunnen opbouwen tot rond de 14.000 paren aan het begin van deze eeuw. Sindsdien waren de aantallen jarenlang stabiel. Het ziet er echter naar uit dat in 2010 twintig procent minder Blauwe Reigers tot broeden komt dan twee jaar eerder. Dat zijn 2.800 broedparen minder, dus 5.600 vogels.

Kou en sneeuw

Blauwe Reigers hebben zowel last van vorst, want door bevroren wateren is vis onbereikbaar, als van sneeuw, want dan zijn de graslanden bedekt en zijn er dus geen muizen te vinden. Leverde de winter van 2008-2009 in het oosten van het land strenge vorst op, de winter van 2009-2010 zal ons vooral heugen om de veelvuldige sneeuwval. Sneeuw die ook nog eens lang bleef liggen, op sommige plekken zelfs zestig dagen. Dat was sinds de legendarische winter van 1978-1979 niet meer voorgekomen.

Herstel?

Uit de tellingen na de strenge winters van midden jaren negentig bleek dat de Blauwe Reiger zich onder gunstige omstandigheden binnen drie jaar kan herstellen van zo'n terugval. Herstel hoeft dus in principe niet lang te duren. De afgelopen winter laat in ieder geval zien dat het monitoren van een ogenschijnlijk stabiele soort als de Blauwe Reiger erg waardevol blijft. Onverwachte meteorologische effecten houden het tellen van kolonievogels bovendien leuk.

Uit: SOVON Vogelonderzoek Nederland, 22 mei 2010

Een goed fluiterjaar?

Struinend door de vogelwaarnemingen op het internet van de afgelopen dagen, lijkt er toch weer eens iets goeds te melden uit de vogelwereld. Het zou namelijk wel eens een goed fluiterjaar kunnen worden. En dat is mooi nieuws, want de Fluiters heeft het niet zo heel gemakkelijk. Bovendien is hij bang voor muizen. De Fluiters is één van de vele trekvogels die in ons land broeden, maar niet overwinteren. Elk jaar vanaf eind april keren de Fluiters terug uit Afrika. Ze broeden in de loofbossen en hebben een voorkeur voor beukenbos met enkele jongere bomen er tussen. Hun zang is zeer kenmerkend en bijzonder fraai. Het is een soort triller die om de zoveel seconden ten gehore wordt gebracht. Daarbij begint de fluiters eerst een beetje voorzichtig en pruttelend, om te eindigen in een opgewonden triller waarbij hij zijn kop achterover houdt. De laatste jaren is de fluitersstand min of meer gelijk gebleven na een eerdere vrije val halverwege de jaren negentig. Dit staat vermeld in het laatste broedvogelverslag van SOVON. En dat terwijl het in de jaren tachtig nog bergopwaarts ging met de Fluiters. Sterke jaarlijkse fluctuaties in aantal zijn echter bekend van deze soort, vooral in de wat minder rijke gebieden.

Een interessant artikel op www.natuurpunt.be laat zien dat mogelijk een verband bestaat tussen Fluiters en muizen. Volgens resultaten van dertig jaar onderzoek uitgevoerd in Bialowieza, één van de oerbossen in Polen, blijkt dat Fluiters stukken bos waar veel muizen voorkomen mijden.

Als grondbroeders hebben fluiters last van muizen die hun nest kunnen plunderen, maar ook van de predatoren die weer op deze muizen afkomen. Bij aankomst van de Fluiters in het beoogd broedgebied speuren de mannetjes de bosbodem af. Zien ze daar veel muizen rondlopen dan vertrekken ze weer en gaan op zoek naar muisarmere bosgebieden. De laatste jaren zijn slechte muizenjaren geweest, dus wie weet is dat van invloed op de huidige influx aan Fluiters. Wat zit de natuur toch bijzonder in elkaar, nietwaar?

Opmerking: Ook in de Maashorst zien we deze ervaring. Na jarenlang verdwenen te zijn als broedvogel in de Maashorst heeft er vorig jaar een paartje gebroed en op dit moment zijn op zeker zes plaatsen in de Maashorst zingende Fluiters waargenomen.

Uit: SOVON Vogelonderzoek Nederland , 18 mei 2010

Weer een succesvol broedseizoen?

Zoals het zich nu laat aanzien wordt het weer een voedselrijk jaar voor de insectenetende zangvogels en hun jongen. Veel eiken geven op dit moment een troosteloze aanblik omdat ze zijn kaalgevreten door de rupsen van de wintervlinder. Ook vorig jaar was dit het geval en toen zijn er veel vogeljongen groot geworden door de aanwezigheid van vele rupsen. In de winter waren er al signalen voor de op handen zijnde Bonanza omdat er toen veel wintervlinders zijn waargenomen. De afgelopen twee winters waren koud tot streng en dat zijn omstandigheden die de overleving van eitjes van vlinders in de kaart spelen. Dit komt omdat bij een zachte kwakkelwinter schimmels e.d. meer vat hebben op de eitjes waardoor er dan relatief weinig rupsen uit de eitjes komen. Door de lang aanhoudende kou dit jaar lijken zowel de rupsen als het uitvliegen van de jonge vogels een of twee weken later dan vorig jaar. Of het werkelijk zo'n reproductief voorjaar wordt voor insectenetende zangvogels gaan we de komende tijd beleven en meten door middel van tellingen van SOVON zoals CES, Nestkaarten en BMP.

Uit: SOVON, krantenbijdrages

Hoe gevaarlijk is de Sahara oversteek voor trekvogels?

Een groep onderzoekers met onder andere Raymond Klaassen heeft de risico's van een Sahara oversteek onderzocht bij vier soorten gezenderde roofvogels (Visarend, Bruine Kiekendief, Wespendif en Boomvalk). In totaal werden negentig trektochten bekeken. Bij veertig procent van de oversteeken was er sprake van afwijkend gedrag dat wees op moeilijkheden voor de trekkers: te weten abrupte koerswijzigingen, traag vooruit komen, onderbrekingen, het stoppen van de oversteek en terugtrekken uit de woestijn, en mislukt oversteeken door sterven. Het sterftepercentage voor jonge vogels bij een oversteekpoging lag op 31% (1e herfsttrek), vergeleken met slechts 2% bij volwassen vogels (herfst- en lentetrek samen). Sterfte rond de Sahara oversteek maakt een groot deel uit van de jaarlijkse sterfte (ongeveer de helft voor juvenielen), waaruit blijkt dat de passage een groot effect heeft op overleven en de conditie van de trekkers. De gedragsafwijkingen resulteerden in late aankomst in de broedgebieden en een verhoogde kans op slechte (geen) broedresultaten.

Wespendif

Uit: SOVON, Bron: Biology Letters.

John Hermans

Verslag excursie cursisten Vogelwacht Uden

Als afsluiting van de vogelcursus hielden we op zondag 25 april een excursie in de Maashorst. We startten om acht uur 's morgens vanaf de grote parkeerplaats van Natuurcentrum Slabroek. De cursisten hadden er toen al acht theorielessen opzitten.

Toen Ramon en ik iets voor achten de parkeerplaats opreden, werden we direct begroet door een echtpaar die ook de cursus volgt. Ze overhandigden mij twee flessen wijn en een 'Vlijtig Liesje' (hoe toepasselijk). Het was een bedankje van de hele groep voor het geven van de vogelcursus. Jan van den Tillaart en Jan-Willem Hermans waren ook al van wijn voorzien. Wat een leuke begroeting! Het was dit jaar ook een heel leuke groep, vanaf het begin voelde je al een soort saamenhorigheid. Meestal loopt aan het einde van de cursus de belangstelling wat terug, maar bij deze groep niet, integendeel! De laatste les over de stootvogels en uilen werd bezocht door veertig van de éénenveertig cursisten. Dat hebben we nog nooit meegemaakt. Het was trouwens een erg boeiende les, Jan-Willem deed de theorie en Jan de praktijk, hij had zijn spiegelstok meegenomen. We hebben deze vogelcursus al een keer of vijftien gegeven, ook in de omliggende plaatsen. De reacties van de cursisten zijn meestal enthousiast. Wat dit jaar ook erg leuk was; één van de cursisten, Harrie Rovers uit Veghel, heeft als hobby computeren. Hij heeft voor de cursisten die dat wilden, de vogelcursus op een CD gezet en daar ook nog eens vele vogelgeluiden bij gedaan. Erg handig om de geluiden te leren kennen en om de cursus nog eens terug te zien. Ook dit hadden we nog niet eerder meegemaakt.

Deze ochtend was de opkomst ook weer goed, ongeveer vijfendertig mensen. We trokken met drie groepen de Maashorst in. Jan had zijn maat William van der Velden meegenomen, ook een man uit het veld die mooi kan vertellen. Ramon en ik hadden een groep van rond de twaalf mensen. Hans van den Heuvel had gelukkig net als wij zijn telescoop bij zich, dus mogelijkheden genoeg om de vogels dichtbij te halen. We liepen de Karlingerweg op, maar helaas zat de Steenuil niet in zijn nestkast. Wel sloegen we flink aan het oefenen in de vogelgeluiden. In de acht lessen was er al aardig wat geleerd. Dit was de tweede excursie, maar helaas was de eerste excursie min of meer in het water gevallen. Het was slecht weer en de opkomst was toen een stuk minder. We zijn toen ook eerder gestopt, iedereen had het koud. Nu was het gelukkig stralend weer en we genoten volop van de vogelzang. Het blad aan de bomen en struiken begon al aardig te groeien, dus nu moet je het steeds meer van het geluid hebben. Verschillende cursisten kenden al enkele geluiden en vonden het ook erg leuk om te leren. We liepen het Beekdal in, waar het opvallend droog was. Meestal loop je hier door de modder, maar toen helemaal niet. We konden mooi een Buizerd op een paal bekijken door de telescoop. De 'burgemeestersketting' was goed zichtbaar. Zo kun je de theorie in de praktijk brengen. Via het Beekdal naar het begrazingsgebied. We hebben hier genoten van de vogels en het mooie weer. Boompieper, Roodborsttapuit, Geelgors, ze kwamen allemaal voorbij. Uiteindelijk hebben we heel veel vogels op naam kunnen brengen. De tijd vloog om en voor we het wisten was het kwart voor twaalf toen we terug kwamen bij de parkeerplaats. Gezelligheid kent geen tijd, maar vogelen ook niet! Het was weer een mooie ervaring en hopelijk hebben we wat van ons enthousiasme over kunnen brengen op deze leergierige cursisten. Maar aan de enthousiaste reacties te merken is dat geloof ik wel gelukt!

Roodborsttapuit

Liesbeth Verkaar

‘Verrassende wandeling’

De maand mei is voor onze doelgroep (de senioren groep) ook uitermate geschikt om eens een ander natuurgebied te bezoeken dan de Maashorst. De meeste zomergasten zijn weer gearriveerd vanuit hun overwinteringsgebied en hebben hun eigen biotoop bereikt. In dit artikel wil ik stilstaan bij ons bezoek aan de Raam met het Langven in Escharen en landgoed Tongelaar in Mill. De aanhef ‘verrassend’ betreft de wandeling in Escharen.

Op een maandagmorgen in mei zijn wij gezamenlijk vertrokken vanaf de parkeerplaats van de Pauluskerk, om bij de Raam te genieten van onder andere watervogels. Direct na aankomst werden we al verrast door overvliegende Grauwe Ganzen. Ook een Wilde Eend met jonge eendjes zwom langs de oever van het riviertje en de Kleine Karekiet, Roodborst en Geelgors lieten van zich horen. Na een tijdje wandelen en genieten van de natuur daar, komen we aan bij het Langven. Vanaf de oever kunnen we een aantal wilde eenden, kuifeendjes, de Grauwe Gans, de Nijlgans en de Blauwe Reiger waarnemen. Ondertussen is het ook tijd geworden voor het eten van onze boterham of fruit, al naargelang de behoefte om de inwendige mens te versterken. Verder wandelend, waarbij de achterblijvers ook nog enkele putters in beeld kregen, horen we wat verderop de roffel van de Grote Bonte Specht. Ondertussen komen we langs een dassenburcht en passeren we diverse bunkers uit de tweede wereldoorlog. Nadat we het bospad hebben verlaten zien we aan de slootrand een paartje roodborsttapuiten. Verderop komt het Langven weer in zicht vanuit een ander gezichtsveld. Daar aangekomen worden wij volkomen verrast door de aanwezigheid van een koppeltje Heilige Ibissen, de Grote Zilverreiger, de Nijlgans en de Casarca eend en nog enkele andere soorten. Dit alles in een vlak van circa vijftig bij vijfenzeventig meter. Wat ons opviel, was dat deze genoemde soorten in principe geen echte inlandse vogelsoorten zijn, maar toch was het erg leuk om dit alles in de vrije natuur te kunnen waarnemen. Nadat we dit hebben gezien, zien we wat verderop een Torenvalkenkast met in de buurt een Torenvalk. Aan de andere kant in een weiland liep een kudde schapen. Het viel op dat een schaap afzonderlijk van de kudde bleef.

Casarca Eend

Naderbij gekomen bleek, dat dit schaap aan het lammeren was, een lammetje was al geboren, terwijl het tweede lammetje levensloos werd geboren. Na nog wat te hebben genoten van de bloeiende planten en struiken, naderen we weer het beginpunt waar de auto's staan. Al met al een heel leuke ervaring deze maandagmorgen.

De week hierna kwam de Tongelaar bij Mill in beeld met de verwachting de Nachtegaal en de Wielewaal te horen of te zien. Nadat we onze auto's hebben geparkeerd, wandelen we richting het kasteel. Ondertussen zien we enkele hazen in het weiland en horen we verderop de zang van de Geelgors. We wandelen door het 'Perenlaantje' iets wat bij de insiders wel bekend is. Halverwege hiervan horen we voor het eerst luid en duidelijk de zang van de Nachtegaal, zodat onze tocht hierheen al min of meer geslaagd genoemd mag worden. Enkele meters verderop zien we aan de bosrand, maar nog in het weiland, een drietal reeën met een reebok, die rustig lopen te grazen. Hierbij was duidelijk zichtbaar dat één van de reeën drachtig was. Ondertussen zien en horen we de Buizerd en de Grote Bonte Specht. Aangekomen bij de grote schuur van Brabants Landschap, eten we onze boterham. We speuren hierbij ook rond of we misschien de Kerkuil beeld kunnen krijgen. Helaas, het mocht niet zo zijn.

Bij het bakovenschuurtje gaan we rechtsaf om de wandeling af te maken, met de zang van de Vink, de Spreeuw en de Kraai. Aangekomen bij de brug, gelegen bij de splitsing van de Raam en Defensiekanaal, is er op het water geen beweging te zien. Verder horen we voor de tweede keer de Nachtegaal. Als we later weer langs het water lopen, horen we op diverse plaatsen de Kleine Karekiet, die we maar sporadisch in beeld krijgen. Bijna aan het einde van deze wandeling moeten we helaas vaststellen, dat we de Wielewaal niet hebben gehoord. Tot zover mijn bijdrage voor deze keer. Ik maak gelijk van de gelegenheid gebruik om ook andere seniorendeelnemers aan de wandelingen op te roepen, om ook eens verhaaltje te schrijven in ons schitterende clubblad.

Namens werkgroep Senioren, Johan van Roosmalen

De Grauwe Klauwier, natuurambassadeur voor de Maashorst

‘Historisch overzicht van het voorkomen van De Grauwe Klauwier in en om Uden’

Hoewel ik me nog steeds verwonder waarom de terugkeer van de Grauwe Klauwier als natuurambassadeur voor de Maashorst is voorgedragen en niet de Geelgors, waarvan de achteruitgang misschien nog gestopt kan worden, hierbij toch een poging tot een historisch overzicht van het voorkomen van deze soort in en om Uden. In de Avifauna van Noord-Brabant (1967) is een mooi overzicht te vinden van alle historische vermeldingen van vogels in Noord-Brabant. Door Schlegel (*Naamlijst der tot in heden in de Nederlande in den wilden staat waargenomen vogels*, 1852) wordt de Grauwe Klauwier een ‘vrij algemene’ broedvogel in Noord-Brabant genoemd en ook de Roodkopklauwier wordt als broedvogel vermeld. In de vorige eeuw wordt de Grauwe Klauwier door van Oordt en Verwey (1925) ook nog als broedvogel in Noord-Brabant vermeld, maar niet door Haverschmidt in 1942. Braaksma kon in 1954 echter wel een overzicht geven van de Brabantse broedpopulatie en hij gaf een taxatie van ongeveer vijftig broedparen voor de hele provincie op basis van vijfendertig gedocumenteerde broedparen. De meesten hiervan werden aangetroffen in de Kempen en in de omgeving van Eindhoven. Van die circa vijftig broedparen zijn er in de jaren zestig nog maar acht over. In de Avifauna van Noord-Brabant (1967) staat een kaartje met voor de omgeving van Uden-Vegel een voormalige broedplaats (voor 1963) maar ook nog een broedgeval in de periode 1963-1965. Als verklaring van de achteruitgang wordt gewezen op het rooien van doornheggen zoals Meidoorn- en sleedoornheggen en braamstruiken of het opruimen van dichte bembegroeiingen die deze vogel als broedplaats gebruikt. Uit de eerste Sovon Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Texeira, 1979) worden over de jaren 1973-1977 nog maar twee atlasblokken genoemd in onze omgeving waar de Grauwe Klauwier zeker gebroed heeft: (Atlasblok 4544 en 4555 - Wijboschbroek) en twee waar deze waarschijnlijk gebroed heeft Atlasblokken 4545 (Wijboschbroek) en 4548 (met daarin de bossen van Odiliapeel, de Trentsche bossen en de vliegbasis), maar er wordt aangegeven dat met name in Brabant solitaire paren gemist kunnen zijn (bij Grauwe Klauwieren groeperen de broedparen zich nogal eens in een bepaald gebied).

Tijdens het schrijven van dit artikel gaf Jan van den Tillaart mij twee inventarisatie rapporten van het Wijboschbroek (tussen Veghel en Schijndel) waarin details van de broedgevallen van Grauwe Klauwieren in het Wijboschbroek zijn beschreven. Een rapport van Adviesburo Moller Pillot uit 1985 over de invloed van het verbreden van de Zuid Willemsvaart bevat een overzicht van een vogelinventarisatie uit 1983 en wat belangrijke waarnemingen onder andere van broedgevallen van Grauwe Klauwieren uit 1977 en 1981. Jan, die in het Wijboschbroek het vogelen leerde van zijn schoonvader, had van dat laatste nest zelfs foto's waarop een paartje staat en een nest met vier halfwas jongen!

In een overzicht van tien jaar (1981-1990) broedvogels inventariseren in het Wijboschbroek van Jan van Diermen (1990) is te lezen dat er nog vaker Grauwe Klauwieren hebben gebroed en wel meerdere in 1979 (atlasblokken 4545-51 en 4555-23), die van Jan in 1981, een mogelijk broedgeval in 1988 (half mei werd een vrouwtje waargenomen) en een zeker broedgeval in 1989 (broedgeval in een grote populierenaanplant rijk aan wilgenopslag grenzend aan oud eikenbos; in augustus 1989 vlogen er twee bedelende jongen rond). De laatste drie broedgevallen vonden allemaal plaats in atlasblok 4555-23. In de volgende Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Sovon, 2002) zijn in deze atlasblokken echter geen broedgevallen meer gezien. Opmerkelijk is wel dat het laatste zekere broedgeval in Noord-Brabant van de vorige eeuw in de Maashorst was en wel in 1998. Henk Den Brok meldde in Menzel (atlasblok 4536-44) een zeker broedgeval met broedcode 9 (Transport van nestmateriaal, nestbouw). Mij zijn geen verdere details bekend. Maar dat is ook gelijk het laatste broedgeval dat in de verre omgeving is gemeld. Daarna zijn er slechts nog sporadische waarnemingen van Grauwe Klauwieren in en rond Uden, en dan met name in de Maashorst.

Uit het archief van www.waarneming.nl zijn, vanaf het jaar 2000, 54 Grauwe Klauwier waarnemingen in het werkgebied van de Vogelwacht bekend, ze weten ons werkgebied dus nog wel te vinden!

- Van 16 tot 22 juni 2004 geven vier vogelwachters: Henk van den Acker (ontdekker), Jan Verhoeven, Jan-Willem Hermans en Marc Poulussen vijfmaal een waarneming door van een mannetje op de hoek Grensweg / Udense Dreef 'Op bramenstruiken'.
- Op precies dezelfde plaats ziet Henk Arnoldussen drie jaar daarna op 5 oktober 2007 duidelijk een juveniele Grauwe Klauwier 'Bruine staart, gestreepte rug, lichte buik en lichte oogstreep'.
- Een jaar later is het alweer raak: op 1 en 2 juni 2008 is er, weer op dezelfde plaats, een volwassen mannetje Grauwe Klauwier aanwezig. Deze wordt als eerste door Jan Verhoeven gemeld waarna nog twaalf vogelaars de vogel melden en fotograferen (zie foto van Carel van der Sanden).
- Op 22 mei 2009 wordt er eerst onder embargo melding gemaakt van één Grauwe Klauwier ter plaatse in de Maashorst en nog diezelfde dag vindt Jan Verhoeven een volwassen mannetje bij de Telpost Brobbelbies Zuid. Ook Jos van der Wijst en Peter van de Braak melden deze vogel maar er wordt, nog steeds onder embargo tot 2011, ook diezelfde dag een paartje Grauwe Klauwieren 'in Broedbiotoop' gemeld. Ik ben heel benieuwd naar deze waarneming!
- Ook in de herfst van 2009 wordt er een Grauwe Klauwier in de Maashorst gezien en wel ten westen van de Telpost Brobbelbies Noord. Op 19 augustus 2009 meldt Toy Janssen als eerste (en met foto) een juveniele Grauwe Klauwier op het hek bij de boerderijen achter de telpost. Ondanks dat het vakantie is wordt de vogel nog tot 26 augustus door 21 waarnemers gemeld en gefotografeerd.

Ook in de rest van Brabant is de Grauwe Klauwier na 2000 als broedvogel verdwenen maar vorig jaar broedde hij weer in de Groote Peel... er is dus hoop! De Grauwe Klauwier is niet alleen in ons werkgebied het symbool van de broodnodige terrein omvorming en vernatting; ook in het Groene Woud bij Boxtel is de Grauwe Klauwier het voorbeeld voor natuurhervorming. Hopelijk kan de Maashorst van dat project leren.

Op **donderdag 16 september a.s. (20.00 uur)** geeft Ruud van Dongen ('s-Hertogenbosch) een dialezing over de Grauwe Klauwier in Limburg en de terugkeer in Brabant; hij zal dan nog veel meer vertellen over deze boeiende vogel! Plaats van handeling is De Groenhoeve in Uden.

Leo Ballering

Big Day 2010 (Maashorst)

Op Eerste Pinksterdag was het zover, de 'Big Day' van Vogelwacht Uden ging weer van start. Voor degenen die het begrip 'Big Day' niet kennen, hier een kleine uitleg; Big Day is een soort wedstrijd waarbij we in een afgesproken tijdsbestek en binnen een afgebakend gebied zoveel mogelijk vogelsoorten moeten zien en/of horen. Het afgebakende gebied is de Maashorst met de wegen Uden-Zeeland-Schaijk en de A50 als grenzen.

Deze ochtend werden we met acht mensen in vier groepen ingedeeld; Jan Verhoeven/Jos van der Wijst, Jan-Willem Hermans/ Hans van den Heuvel, John Hermans/Henk Arnoldussen en Peter van de Braak/Theo Peters. Om zeven uur gingen we van start met als eindtijd twee uur in de middag. In zeven uur tijd zoveel mogelijk soorten zien of horen in zo'n uitgebreid gebied was een hele klus. Enkele leden bereiden deze klus goed voor, weken wordt er al gekeken welke soorten we waar kunnen treffen. Tja, en dan zijn er natuurlijk ook winnaars die elk jaar weer terug komen. Onder andere Jan is zo'n jaarlijkse winnaar. Mijn doel dit jaar was dan ook, hoger dan Jan uitkomen. Dat dit een hele klus zou worden hadden Theo en ik die ochtend wel bedacht. Al snel werden de eerste soorten opgeschreven; Turkse Tortel, Huismus, Merel, Boerenzwaluw. Vanuit het Bezoekerscentrum liepen we de Karlingerweg in, even zoeken naar de Steenuil. Hier hebben we een tip gekregen van Jan-Willem om ook naar de paaltjes te kijken. En ja daar zat de Steenuil, die was binnen. Iets verder doorlopen en daar vloog een Blauwe Reiger over, dit is vaak een moeilijke telsoort. De Ringmus liet zich gelukkig ook even horen en zien bij de schaapsherder, hier ook Heggemus en Groenling. Verderop een zingende Geelgors en Grasmus, de teller liep al snel op. Vanuit de Karlingerweg liepen we het Beekdal in. Hier hoorden we een Spotvogel zingen, Yes...! De Kleine Bonte Specht liet zich helaas niet horen en/of zien. Wel de Grote Bonte Specht, maar ja, die was wel overal te verwachten. Op de Udense Hei zijn we nog langs de Ransuil gegaan, maar helaas deze was (vandaag) niet aanwezig, wel de Gekraagde Roodstaart. Geen tijd te verliezen en vlug weer door gaan was het motto. Bij de Blokhut hoorden we de Goudhaan, Boomkruiper en Boomklever roepen, maar de Matkop liet zich niet horen. Vanuit de blokhut liepen we naar het begrazingsgebied, met als doel de Grensweg. In het beukenbos hoorden en zagen we prachtig de Fluiter. Deze is dit jaar op diverse plekken aanwezig en dus dit jaar geen moeilijke soort. Helaas liet de Havik zich niet horen, wel de Grote Lijster. Aankomend aan de Grensweg hoorde ik de Braamsluiper prachtig zingen. Dit was wel een soort die niet iedereen zou scoren hoopten we (met name Jan niet) Lopend langs de Grensweg noteerden we de bekende soorten; Bonte Vliegenvanger, Zwarte Mees en Tuinfluiter. Bij de grote plas hoorde Theo een Kleine Karekiet, dit was weer een soort die anderen misschien wel zouden missen. Helaas geen Blauwborst of Rietgors, wel prachtig de Boomleeuwrik. Vanuit de Grote plas liepen we richting drie vennen. Onderweg hebben we toch de andere groepen even gebeld, even polsen hoe die ervoor stonden. De Braamsluiper en Kleine Karekiet hadden ze niet gescoord, ook Jan niet! Dit gaf ons een goed gevoel! Bij de Drie Vennen hoopten we op Appelvink en Goudvink, maar helaas deze lieten zich niet horen of zien. Wel weer een Fluiter in een sparrenbos, maar ja die hadden wel al. De Bosuiljongen waren ook al uitgevlogen, het zit hier niet mee. Vanuit de Drie Vennen liepen we richting de Hofmansplassen, onderweg jawel een Matkop gehoord én een Kneu. De teller bleef oplopen, maar niet meer zo snel. Gelukkig hadden we bij de Hofmansplassen kans op enkele watervogels. Al vrij snel zagen we Meerkoet, Nijlgans, Grauwe Gans, Scholekster, Fuut, Wilde Eend. Ook aan Zwaluwen geen tekort; Gierzwaluw, Oeverzwaluw en enkele Huiszwaluwen. In de verte zagen we kort een Boomvalk jagen, deze was vrij snel uit beeld. Hopelijk zijn we de enige die dit hebben gezien, het blijft een wedstrijd. We besloten toch om rond de plas te lopen. Hierdoor zagen we nog; Aalscholver, Oeverloper vliegend over de plas. Aan het noorden zagen we eindelijk een Grauwe Vliegenvanger en een kèkkerende Kleine Bonte Specht. De Zomertortel liet zich niet horen. We hadden nu vijfenzestig soorten en we hadden nog tweeënehalf uur te gaan!

Omdat we nog een aantal soorten van open terrein misten liepen we via de Munse Heide richting de telpost. Dit was de plek om de Graspieper te kunnen horen en gelukkig, deze zat er met twee exemplaren volop te zingen. Verderop ook nog de Gele Kwikstaart. Op het bankje bij de telpost kwamen we twee andere groepen tegen. Natuurlijk gingen we meteen de lijsten vergelijken, we stonden er nu toch goed voor met drieënzeventig soorten. Jan en Jos hadden er op dat moment eenenzeventig, het werd nu toch een spannende strijd. De pauze was maar kort, maar ja tijd kost soorten. Redelijk uitgeput gingen we toch door. Bij de bebouwing zochten we naar de Zwarte Roodstaart, deze was meteen te zien op de silo's. Ook een Witte Kwikstaart vloog er rond, deze hadden we ook nog niet. John gaf aan dat hij richting Menzel ging, dit was een van de weinige plaatsen waar je een Bosrietzanger kon vinden. Tja, vanaf de telpost naar Menzel is toch een flinke trip, maar wel kans op nieuwe soorten. Onderweg kwamen we Jan en Jos tegen, deze misten nog de Steenuil maar ook de Bosrietzanger. Zonder te zeggen waar wij naar toe gingen liepen we snel door. Op Menzel zagen we John het gebied inlopen, hier is een klein rietstukje waar we de Bosrietzanger al op afstand hoorden zingen. John gaf ons ook nog de tip voor de Zomertortel (bedankt John!). Hij had de Zomertortel aan de achterzijde van het bos gezien. We hadden nog een uur dus de gok konden we nog maken. Helaas hebben we deze niet direct gezien of gehoord, maar op de terugweg in een bosje verderop wel. In de verte zagen we ook nog een Torenavalk, deze hadden we ook nog niet, de teller stond nu op negenenzeventig! We hadden nu nog twintig minuten om naar de parkeerplaats te lopen. Deze twintig minuten hadden we ook echt nodig! In een flinke draf hadden we het net gehaald, toen bleek dat we bij het Bezoekerscentrum moesten zijn. Om één minuut over twee kwamen we er uitgeput aan... Hier kregen we te horen dat Jan en Jos op eenenzeventig soorten waren blijven staan, John en Henk negenenzestig soorten, Jan-Willem en Hans zeventig soorten. We waren dus 'WINNAAR', hier kunnen we een heel jaar op teren! Na controle van de lijst bleek nog dat we twee soorten niet genoteerd hadden; Canadese Gans en Nijlgans uiteindelijk stond de teller stil op eenentachtig soorten!

Hier de 81 vogelsoorten die we gezien en/of gehoord hadden:

Boerenzwaluw, Bonte Vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Boomleeuwerik, Boompieper, Boomvalk, Bosrietzanger, Braamsluiper, Buizerd, Canadese Gans, Dodaars, Ekster, Fitis, Fluits, Fuut, Gaai, Geelgors, Gekraagde Roodstaart, Gele Kwikstaart, Goudhaan, Grasmus, Graspieper, Grauwe Gans, Grauwe Vliegenvanger, Groene Specht, Groenling, Grote Bonte Specht, Grote Lijster, Havik, Heggenmus, Holenduif, Houtduif, Huismus, Huiszwaluw, Kauw, Kievit, Kleine Bonte Specht, Kneu, Koekoek, Koolmees, Kuifmees, Matkop, Meerkoet, Merel, Nijlgans, Pimpelmees, Ringmus, Roek, Roodborst, Roodborsttapuit, Scholekster, Sperwer, Spotvogel, Spreeuw, Staartmees, Steenuil, Tjiftjaf, Torenavalk, Tuinfluits, Turkse Tortel, Veldleeuwerik, Vink, Waterhoen, Wilde Eend, Winterkoning, Witte Kwikstaart, Zanglijster, Zomertortel, Zwarte Kraai, Zwarte Mees, Zwarte Roodstaart, Zwarte Specht en Zwartkop.

Soorten die anderen wel hadden en wij niet: Appelvink, Visarend (deze werd niet eens doorgebeeld!), Kokmeeuw en de Wespandief.

Peter van de Braak en Theo Peters
(de winnaars)

'De winnaars' (knielend): Peter van de Braak (l) en Theo Peters

JeugdVogelwacht

Iedere derde zaterdag van de maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster, Nachtzwaluw en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Een verslag van activiteiten mag als eidooier dan ook niet ontbreken in het Bruuijsel.

Seizoen 2009/2010

Vogels in het voorjaar

Vogels kijken in het voorjaar is toch leuk met een lente-zonnetje. Helaas begon de jeugdactiviteit op 20 maart qua weer niet best, enkele flinke regenbuien kwamen er over. Gelukkig was de jeugd hierop gekleed en konden we toch het bos in gaan (weer of geen weer!!). Op deze dag was het ook de landelijke opschoondag, waar we ons als jeugdgroep ook voor aangemeld hadden. Met grijpers en plastic zakken gingen we op pad. Al snel hadden we de eerste zakken vol, met wel dertig lege wijnflessen (feestje geweest?). In het bos zelf lag gelukkig niet veel afval. Maar toch kom je hier nog van alles tegen, zoals blikjes energiedrank! Als je dit toch drinkt heb je toch nog wel energie over om het afval mee naar huis te nemen. Natuurlijk zijn we ook vogels gaan kijken, in drie groepjes zijn we uiteen gegaan. De bedoeling was dat we per groep zoveel mogelijk zomervogels moesten zoeken. De eerste Tjiftjaffen waren ook al in Nederland, dus we hoopten dat we die wel allemaal zouden horen. Na een uurtje kwamen we weer bij elkaar om de resultaten te bekijken. De ene groep had erg mooi een Groene Specht gezien, de ander de Klapekster. Maar één groep had de Tjiftjaf gehoord.

Groep 1: (Peter) Houtduif, Spreeuw, Ekster, Pimpelmees, Groene Specht, Grote Bonte Specht, Vink, Zanglijster, Roodborst, Zwarte Mees, Kuifmees, Gaai, Zwarte Kraai, Koolmees, Wilde Eend, Matkop (16 soorten). De Kleine Barmsijzen telde helaas niet mee als broedvogel.

Groep 2: (Stijn en Hermien) Kuifmees, Groenling, Staartmees, Boomklever, Roodborst, Grauwe Gans, Geelgors, Veldleeuwerik, Merel, Winterkoning, Vink, Houtduif, Kievit, Heggemus, Spreeuw, Zanglijster, Ekster, Groene Specht, Zwarte Kraai, Koolmees, Buizerd, Havik, Boomkruiper, Grote Bonte Specht, Pimpelmees (25 soorten). De Klapekster die ze gezien hadden was ook leuk maar telt helaas niet als broedvogel!

Groep 3: (Bart en Ad) Vink, Spreeuw, Ekster, Pimpelmees, Kievit, Kraai, Zanglijster, Merel, Roodborst, Groene Specht, Winterkoning, Koolmees, Buizerd, Havik, Geelgors, Kauw, Boomkruiper, Wilde Eend, Houtduif, Torenvalk, Matkop, Grote Lijster, Groenling en als klapper de TJIFTJAF (24 soorten).

Big Day

Vogels kijken is eigenlijk geen wedstrijd, alhoewel je kunt er wel een wedstrijd van maken. Zo hebben we elke jaar net als de Vogelwacht zelf de activiteit; 'Big Day'. De bedoeling van zo'n Big Day is om zoveel mogelijk vogels / dieren te ontdekken. Hierbij waren de volgende spelregels van toepassing;

- * *Ja mag alléén in de Maashorst komen*
- * *Je mag de dieren zien, horen, of een duidelijk spoor van de soort ontdekken;*
- * *De soort moet door minimaal twee leden van je team gezien worden;*
- * *Je mag één soort van je tegenstanders blokkeren! Zelf moet je 'm wel gevonden hebben;*
- * *Begeleiders mogen helpen, maar dat kost je één straffpunt.*

In twee groepen zijn we uit elkaar gegaan en de wedstrijd kon beginnen. Bij het zien van de Steenuil was Stijn wel erg snel, hij belde ons direct en de Steenuil was voor ons geblokkeerd, helaas! Wat verderop zagen we een Groene Specht zitten, niets vertellen. Ook een Buizerd kwam nog mooi overvliegen. In de verte hoorde we de Kleine Bonte Specht roepen, de Grote Bonte hebben we die ochtend ook nog gehoord. Drie soorten specht op één ochtend is toch wel leuk. Op een veldje in de buurt van de Blokhut zaten verschillende lijsterachtigen bij elkaar, we noteerden; Merel, Zanglijste, Grote Lijster. En als klapper zagen we de Beflijster en nog Barmsijzen.

Hieronder een samenvatting van de soorten en natuurlijk de winnende groep!!

Groep van Stijn en Bart:

Gewone broedvogels (tellen 1x)		36	x 1	36
Vetgedrukte vogels		2	x 2	4
Niet-broedvogels		1	x 3	3
Andere dieren		7	x 1	7
Optellen			Optellen	50
Aftrek (gevraagd aan de begeleider)				2
Aftrek (geblokkeerde soorten)				1
TOTAAL				47

Groep van Peter en Hermien:

Gewone broedvogels (tellen 1x)		32	x 1	32
Vetgedrukte vogels		2	x 2	4
Niet-broedvogels		2	x 3	6
Andere dieren		9	x 1	7
Optellen		16	Optellen	49
Aftrek (gevraagd aan de begeleider)				1
Aftrek (geblokkeerde soorten)				3
TOTAAL				45

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maand en die hier erg graag tijd voor vrij willen maken? Geef ze de gratis 'Buitengids', die is te downloaden op onze site of laat ze contact opnemen met mij, zodat ze zich op kunnen geven. Een keer vrijblijvend meelopen kan natuurlijk altijd. Opgeven kan op www.vogelwachttuden.nl, klik op het plaatje 'Jeugdgroep'.

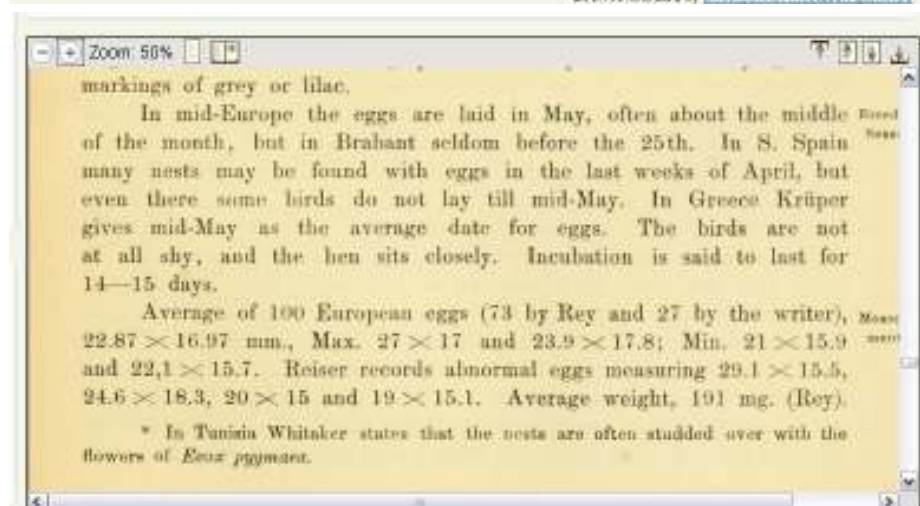
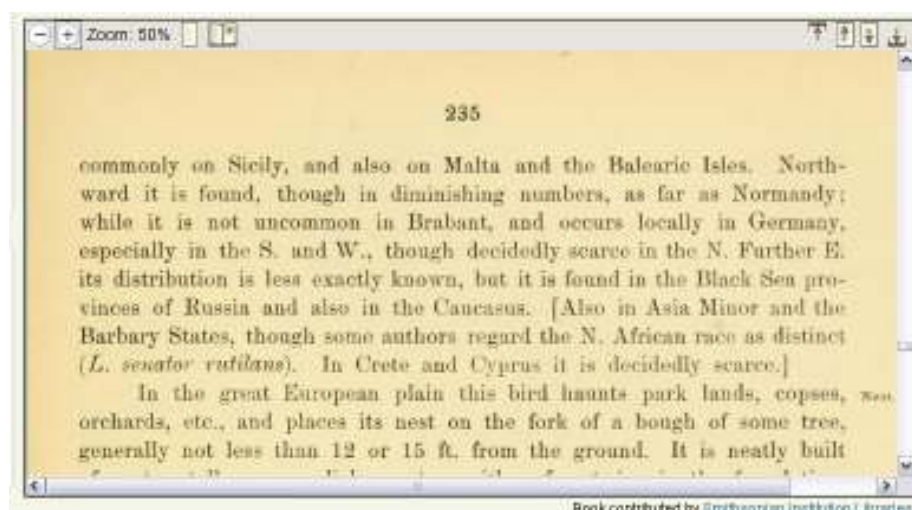
Peter van de Braak,
Coördinator JeugdVogelwacht

Roodkopklauwier

Van de Roodkopklauwier zijn vanaf 1850 tot begin van de twintigste eeuw nog tenminste acht broedgevallen bekend maar deze zijn voornamelijk bekend door beschrijvingen van eieren die door Engelse zoölogen werden verzameld en welke zich bevinden in de Ootheca Wolleyana (een eierverzameling van vogels over de hele wereld) waarvan twee belangrijke publicaties zijn verschenen 'an illustrated catalogue of the collection of birds' eggs formed by by the late John Wolley', Jun. (1864). Deze acht broedgevallen komen voornamelijk uit Valkenswaard en omgeving maar ook is er een uit 1896 uit Den Bosch (zie onder) Opvallend is dat ook in de Eggs of European Birds (by the Rev FCR Jourdain uit 1906) Brabant meerdere malen wordt aangehaald als zijnde bron voor eieren:

Roodkopklauwier

De oudste vogelcollectie uit Noord-Brabant werd aangelegd door Jhr. Mr. JBA Verheyen, kamerheer i.b.d. van het Koninklijk Huis; onder vogels uit die collectie die uit NO Brabant komen zijn onder andere een mannetje Roodkopklauwier uit Berlicum van 02 juni 1863 en Snouckaert vermeldt nog een wijfje Roodkopklauwier die op 16 juni 1896 in Den Bosch op het nest werd gevangen.

Leo Ballering

Grote Houtsnippentelling: een aanrader!

“Houtsnippen kun je het beste zien als de mannetjes op warme zomeravonden boven de brede bospaden hun patrouillevluchten houden”. Zo staat het in menig vogelboek. Maar wat deden die veertig vogeltellers dan, die zich op een regenachtige vrijdagavond begin mei verzamelden in een zaaltje van een restaurant in het Velders bos tussen Boxtel en Best? Juist ja! Die gingen Houtsnippen tellen!

Drie karteerders van de provincie (zij brengen een gebied in kaart, Red.), inventariseren dit jaar het gebied van de Mortelen, Scheeken en Velders Bos en hadden zoveel mogelijk vrijwilligers gevraagd om telpunten te bezetten om alle Houtsnippen in beeld te krijgen. Met deze methode hadden ze vorig jaar veel en goede ervaring opgedaan in de Geelders. Ik had de oproep door-gestuurd naar alle inventariseerders van de Maashorst, omdat het mij een goede gelegenheid leek om ervaring op te doen. Tot mijn vreugd kwamen op die oproep mensen van diverse pluimage af: Harry Claasen, Vogelwachter van het eerste uur en Folkert Nijboer, een enthousiaste jongeling die net in Brabant is komen wonen en nog veel moet leren. Op de avond van 6 mei waren vijfendertig telpunten in de Mortelen en Scheeken geteld en op 7 mei was het Velders bos aan de beurt. Na een korte uitleg en het tegelijk indrukken van de stopwatch die iedereen moest meebrengen, gingen we naar de telpunten. Dit om precies met zonsondergang één uur te tellen. Van alle Houtsnippen die zich lieten zien of horen, moest de vliegrichting op een gedetailleerde kaart worden ingetekend en het (stopwatch)tijdstip worden opgeschreven van het moment dat de Houtsnip uit het zicht verdween.

Iedereen was zeer benieuwd of er weer zoveel waarnemingen (210!) als de vorige avond gedaan zou worden. Maar toen was het net droog geworden en nu miezerde het behoorlijk! Ik stond nog niet koud op mijn post of daar hoorde ik al wat knorrends aan komen vliegen; een mannetje vloog over de boomtoppen langs mij heen. Snel de tijd aflezen, vlucht intekenen, tijdstip en bijzonderheden noteren. Net toen ik de papieren opgeborgen had tegen de regen, kwam de volgende alweer, nu van de andere kant en alleen maar ‘niezend’: Pietssh! Dat kon toch niet waar zijn, zo in de regen. En ja hoor! Daar knorde en niesde het alweer linksvoor boven de bomen: maar liefst twee mannetjes vlogen naast elkaar en waren met de verrekijker nog heel lang te volgen. En zo ging het maar door. Na een uur had ik tien waarnemingen, van in totaal twaalf vogels (twee dubbele exemplaren). Tevreden konden we in het restaurant nog nagenieten onder het genot van een pilsje. Harry had vier vliegwaarnemingen met één dubbel exemplaar (vijf exemplaren) en nog een knorrepotje op de grond vlak voor hem. Zelfs Folkert had zes exemplaren, die op twee tijdstippen als drie, vlak achter elkaar aan vliegende vogels te zien waren geweest. In het totaal zijn er die avond 296 (!!!!) Houtsnipwaarnemingen gedaan op dertig punten waaronder één telpunt met zesentwintig waarnemingen. En dat voor een verloren, verregende vrijdagavond!

Al met al een FANTASTISCHE ERVARING die we ook in Uden willen gaan uitproberen. Het is namelijk een ontzettend gemakkelijke telling, vergelijkbaar aan de Wespendiftelling, maar met het voordeel, dat deze maar een uurtje duurt en gemakkelijk op een willekeurige avond ingepland kan worden. Je hoeft de vogel of zijn geluid ook niet goed te kennen; na de eerste waarneming weet je alles. Iedereen kan meedoen! We hopen jullie dus ook een keertje te zien!

Leo Ballering

Vogelwacht - Winkel

Kijk eens goed in de winkel van de Vogelwacht. Mogelijk kunt u iemand verrassen met één van de onderstaande cadeaus en/of praktische middelen. U steunt daarmee tevens het werk van Vogelwacht Uden e.o. Neem a.u.b. contact met mij op, telefoon: 0413-369388.

Meer willen weten over vogels? De winkel kan u daarbij helpen:

• Atlas van de vogeltrek	€ 20,00
• Creatief vogels fotograferen	€ 17,00
• De dwergganzen van Anjum	€ 17,00
• De kiekendieven van Oldambt	€ 19,00
• Dieren fotograferen.....	€ 17,00
• Handboek vogels kijken	€ 18,00
• Handboek Vogels van Nederland	€ 20,00
• Herkenning van roofvogels in het veld.....	€ 12,00
• Klein kanoetenboekje	€ 8,00
• Kraaienbende	€ 11,00
• Langs Weinddupper en Schrijverke	€ 19,95
• Mus	€ 11,50
• Nieuwe zakgids Vogels	€ 10,00
• Nieuwe zakgids Vogels (nieuw).....	€ 12,00
• Roofvogels van Nederland	€ 19,50
• Tuinvogels in beeld	€ 3,50
• Uilenvlucht	€ 10,00
• Veldgids Roofvogels	€ 25,00
• Veldkijker	€ 12,00
• Vogels in en rond de tuin.....	€ 10,00
• Vogels, lichaamsbouw en gedrag	€ 24,99
• Vogels over de vloer.....	€ 17,00
• Vogels van Europa ANWB	€ 22,50
• Vogels van maand tot maand.....	€ 11,50
• Vogels voor elke dag	€ 10,00
• Vogels zien en horen	€ 10,00
• Vreemde vogels	€ 13,00
• Wat zingt daar?.....	€ 17,00

CD's en DVD's:

• Cd's met vroege vogelzang Nico de Haan, vogels rond het huis	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 2 Nico de Haan, vogels van bos, hei en wei	€ 11,00
• Cd's met vroege vogelzang 3 Nico de Haan, vogels van plas en moeras	€ 11,00
• DVD Herken onze Uilen	€ 11,00
• DVD Onze weidevogels	€ 17,00
• DVD Onze zwanen en wilde ganzen.....	€ 17,00
• DVD Onze eenden.....	€ 17,00

Nestkasten:

• Metz	€ 7,00
--------------	--------

Verrekijkers:

• Bresser Hunter 8x40	€ 30,00
• Bresser Corvette 10x42	€ 90,00
• Optisan OH PRO-PC 8x42	€ 155,00
• Outdoor Club Pro Phase 8x42/Ovilon	€ 95,00

Andere artikelen:

• Vogelwacht Uden sticker	€ 0,00
• Mooie geborduurde Vogelwachtsticker (geel/blauw embleem)	€ 1,00
• Vogelwachtspeeldje (een 'must' voor leden)	€ 5,00
• Vogelwacht Uden cap	€ 4,00
• Riemenstelsel voor kijker of fototoestel	€ 12,00
• Voedersilo metaal 20 cm hoog	€ 9,00
• Voedersilo metaal 35 cm hoog	€ 13,00
• Voedersilo metaal 52 cm hoog	€ 18,00
• Voederhuis	€ 10,00
• Observatietent	€ 70,00
• Pluche vogels, Roodborst of Winterkoning	€ 5,00
• Webcam	€ 9,99
• Vogelwacht verjaardagskalender	€ 5,00

Suggesties met betrekking tot aanpassing en/of uitbreiding van het winkelassortiment zijn bijzonder welkom.

Coördinator Vogelwacht-Winkel:

Jacques Raats

Maasstraat 65 te Veghel

Telefoon: 0413-369388 (voor afspraak van tevoren even bellen)

Kijk ook eens op www.vogelwachtuden.nl en klik op 'algemeen', daar vind je de winkel.

Verjaardagskalender Vogelwacht Uden te koop!

Deze prachtige kalender is uitermate geschikt om als cadeau weg te geven aan familie, vrienden, kennissen, collega's, relaties en andere bekenden. Maar wat moet zo'n kunstwerk wel niet kosten? Dat valt enorm mee hoor, want voor **vijs euro** mag je hem mee nemen en hij is natuurlijk verkrijgbaar in onze winkel. Bij aanschaf van 25 of meer kalenders zijn er speciale prijsafspraken mogelijk.

De kalender is op verschillende adressen te koop, te weten:

- * Peter van de Braak, Wislaan 21 (Uden)
- * Jan-Willem Hermans, Broekmorgen 28 (Uden)
- * Jacques Raats, Maasstraat 65 (Veghel), en bij andere bestuursleden.

Wat doet Vogelwacht Uden e.o.?

Vogelwacht Uden e.o. (en omgeving) is een zelfstandige vereniging die zich actief inzet voor alle, in de vrije natuur, levende vogels. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Directe bescherming van vogels en hun biotoop.
- Het behouden en creëren van nestgelegenheid voor vogels.
- Belangstelling kweken voor vogels bij een groot publiek.
- Deelname aan landelijke en provinciale activiteiten m.b.t. vogelstudie en inventarisatie.

Om de doelstellingen te realiseren worden tal van activiteiten georganiseerd, waaronder:

- Publiekswandelingen zowel in het Udense Maashorstgebied als de omliggende dorpen.
- Excursies naar waardevolle natuurgebieden in Nederland en ook daarbuiten.
- Film- en dia-avonden in het eigen clubgebouw, de Groenhoeve.
- Vogelcursussen voor leden en niet-leden.
- Houden van lezingen voor scholen, verenigingen en instanties.
- Geven van voorlichting op tentoonstellingen en open zondagen.
- Verzorgen van publicaties in diverse media en tijdschriften.

Naast de hierboven genoemde educatieve middelen verleent Vogelwacht Uden ook daadwerkelijke hulp aan de vogels door middel van:

- Het plaatsen en onderhouden van nestkasten (zang-, stootvogels en uilen).
- Herstel en beheer van kleinschalige natuurgebieden in Uden en omgeving.
- Beheer en onderhoud van de kunstmatige oeverwaluwenwand op het Hemelrijk.
- Het plaatsen van nestbeschermers voor weidevogels.
- Wintervoeding aan vogels in nood (in geval van strenge en langdurige vorst).

Andere activiteiten van de Vogelwacht zijn:

- Het inventariseren van diverse (broed)vogelsoorten in het Maashorstgebied.
- Het opstellen van beleidsplannen en aanbevelingen ten aanzien van Gemeentes en Overheden om zodoende voor de belangen van de natuur en in het bijzonder de vogels op te komen.
- Ten behoeve van Vogelwacht Uden, I.V.N.-Uden en de Kinderboerderij het exploiteren en onderhouden van het gezamenlijke onderkomen, de Groenhoeve.
- Het plaatsen van schuil- en observatiehutten.
- In samenwerking met het I.V.N.-Uden actief deelnemen aan het Vrijwillig Landschapsbeheer Uden (V.L.U.). Het behouden en herstellen van kleine landschapselementen in Uden e.o.
- Het samenstellen en uitgeven van een eigen verenigingsblad "Het Bruuijsel".

Vogelwacht Uden werkt samen met provinciale en landelijke organisaties op het gebied van:

- Inventarisaties, waaronder het Broedvogel Monitoring Project (B.M.P.), wintervogeltellingen en de Vogeltrek-teldag in de Maashorst.
- Het ringen en registreren van o.a. stootvogels, kerkuilen en zangvogels.
- Controle op de naleving van de (nieuwe) Vogelwet.

Wilt u actief meedoen of een financiële bijdrage geven?

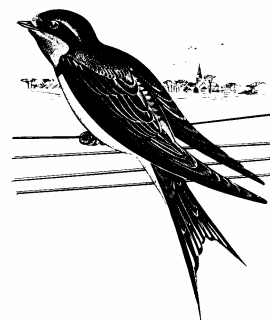
- De jaarcontributie bedraagt € 14,- per persoon.
- Gezinsleden betalen € 6,-.
- Het éénmalig inschrijfgeld bedraagt € 2,50.
- Per adres ontvangt men ieder kwartaal "Het Bruuijsel".

Voor inlichtingen en lidmaatschap:

- Secretariaat: Liesbeth Verkaar, Oliemolenstraat 53 - 5402 LH UDEN.
Telefoon: 0413-265397 of E-mail: info@vogelwachtuden.nl

Website Vogelwacht Uden: www.vogelwachtuden.nl

Clubgebouw: De Groenhoeve, Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij). Telefoon: 0413-250047.

Nobru.....

TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

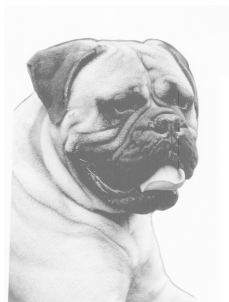
Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

premium honden & katten voeders,

ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!

www.4feedt.nl

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 28,80
20 kg Superieur Krokante brok:	€ 25,20
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 27,10
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 34,10
15 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 23,95
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 18,50

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

Kijk eerst op www.4feedt.nl voor de openingstijden!!

Meer informatie en VOORDELIG on-line shoppen (> 1.000 artikelen):

www.4feedt.nl

Of vraag een folder aan: 0413 - 266 398

 De Kleuter
tuincentrum

Uw tuinvakman

Alle tuinartikelen, tuinontwerp,
aanleg en onderhoud van tuinen

Tuincentrum De Kleuter
Goorkensweg 1 - UDEN

Telefoon: (0413)261078

Fax: (0413)252323

E-mail: info@dekleuter.nl

Internet: www.dekleuter.nl

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN

Telefoon: 0413-260907

Internet: www.libris.nl

E-mail: bertheijden@libris.nl

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax.: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

Een huiscollectie Impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM

Het Bloemenmagazijn
Botermarkt 5-7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Thuis in wonen

Atriensis B.V.
Insulindelaan 124
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Webite: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

**Slagerij
Frans Knobbout**

Drossaard 12
5403 ET UDEN
tel: 0413-267354

*Wij bieden u met zekerheid het
beste rundvlees uit Nederland*

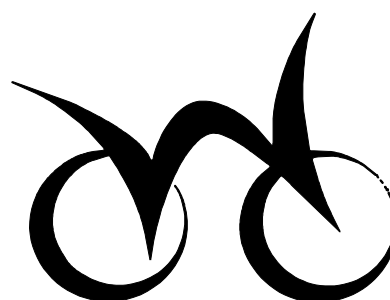
COCK ULAND de fietsenwinkel

**Drossaard 47
5403 ES Uden
Tel. 0413-267088**

**Duifhuizerweg 8 Tel. 0413 363785
5406 TB Uden Fax 0413 342047**

*Voor al uw agrarisch
loonwerk*

**wim de wilt
tweewielers**

**Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN**

**Telefoon: 0413-262620
Telefax: 0413-255560**

**E-mail:
tweewielerswimdewilt@gmail.com**

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel.: 0413 - 262780

de Bruin

verzekeringen

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

Al vele jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "EL-serie" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 30 jaar garantie wordt gegeven (10 jaar bij spotting scopes)

SWAROVSKI

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCA, DCB en TLS800 gaat voor u de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE open.

Met gemak haalt u uw moeizaam te benaderen object 40,...50,...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk.

Met 30 jaar ervaring in fotografie kunnen wij u uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn.

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 25 kijkers en telescopen.

**Super
deBoer
Supermarkt
De Laak**

'DE BESTE SUPERMARKT VAN BRABANT'

**Drossaard 14-18
5403 ET UDEN
Telefoon: 0413-267837**

Paalman B.V.

Specialist op het gebied van:

- * Telecom**
- * Datanetwerken**
- * Beveiliging**
- * Elektrotechniek**

**Nistelrodeseweg 7B
5406 PT UDEN**

Tel.: 0432-260741

E-mail: paalman@paalman-bv.nl

Website: www.paalman-bv.nl

Hans van den Heuvel Machinale Timmerwerken

***Voor al uw binnen- en
buitendeuren***

**Leurke 2A
5427 EE BOEKEL
Tel.: 0492-323861
Fax: 0492-324013
Website: www.heuveldeur.nl**

JAN PEERENBOOM

**Aannemingsbedrijf
Jan Peerenboom B.V.
Volkelseweg 6
5405 NA Uden
tel: (0413) 26 37 40**